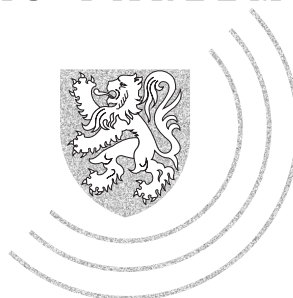

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2004-2005

31 januari 2005

BELEIDSNOTA

Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

2004 - 2009

VERSLAG

**namens de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
uitgebracht door de heer Bart Caron**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Luc Martens.

Vaste leden:

mevrouw Marijke Dillen, de heren Felix Strackx, Erik Tack,
de dames Greet Van Linter, Gerda Van Steenberge;

de heer Tom Dehaene, mevrouw Vera Jans, de heren Luc
Martens, Steven Vanackere;

de heer Marnic De Meulemeester, de dames Margriet
Hermans, Vera Van der Borgh;

de heren Kurt De Loor, Herman Reynders, mevrouw Elke
Roex.

Plaatsvervangers:

de heer Erik Arckens, de dames An Michiels, Monique Moens,
de heer Jurgen Verstrepen, mevrouw Linda Vissers;

de dames Cathy Berx, Kathleen Helsen, Trees Merckx-Van
Goey, Monica Van Kerrebroeck;

de heer Marc Cordeel, de dames Patricia Ceysens, Hilde
Eeckhout;

de heer Bart Caron, de dames Else De Wachter, Michèle
Hostekint.

Toegevoegde leden:

mevrouw Mieke Vogels;

mevrouw Helga Stevens.

Zie:

93 (2004-2005)

- Nr. 1: Beleidsnota
- Nrs. 2 en 3: Met redenen omklede moties

INHOUD

	Blz.
I. Toelichting door mevrouw Inge Vervotte, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin	4
1. Algemene toelichting.....	4
2. Toelichting per hoofdstuk.....	5
II. Algemene bespreking	9
III. Bespreking per hoofdstuk	15
Hoofdstuk I - Gezinsbeleid	15
Hoofdstuk II - Ouderen	22
Hoofdstuk III - Jeugdhulp: Verder bouwen op aanwezige kracht.....	30
Hoofdstuk IV - Mensen met een handicap	35
Hoofdstuk V - Algemeen en lokaal welzijnsbeleid.....	47
Hoofdstuk VI - Preventief gezondheidsbeleid	59
Hoofdstuk VII - Curatief gezondheidsbeleid	65
Hoofdstuk VIII - Geestelijke Gezondheidszorg.....	67
Hoofdstuk IX - Zorgverzekering.....	71
Hoofdstuk X - VIPA	74
Hoofdstuk XI - Kwaliteitszorg	76
Hoofdstuk XII - Vrijwilligerswerking	78
Hoofdstuk XIII - Meer Vlaanderen: meer wel-zijn.....	78

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin besprak de beleidsnota Welzijn, Volksgezondheid en Gezin 2004-2009 (*Parl. St.* VI. Parl. 2004-2005, nr. 93/1) op 16 november, 7 december en 14 december 2004 en op 11 en 18 januari 2005.

Naar aanleiding van deze bespreking werden twee met redenen omklede moties ingediend: door de dames Marijke Dillen, Gerda Van Steenberge en Greet Van Linter en de heren Felix Strackx en Erik Tack (*Parl. St.* VI. Parl. 2004-2005, nr. 93/2) en door de heer Tom Dehaene, de dames Vera Jans, Helga Stevens en Elke Roex, de heer Bart Caron en mevrouw Vera Van der Borgh (*Parl. St.* VI. Parl. 2004-2005, nr. 93/3).

I. Toelichting door mevrouw Inge Vervotte, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

1. Algemene toelichting

De *minister* merkt op dat in deze beleidsnota de krachtlijnen van het beleid, de beoogde doelstellingen dus, worden aangegeven. Er zijn geen jaarplannen gebudgetteerd, omdat dat ook niet de opdracht was. Dergelijke actieplannen zullen aan bod komen bij de begroting en later via de jaarlijkse beleidsbrieven.

De social-profitsector situeert zich onmiskenbaar binnen het marktgegeven, maar mag niet volgens de principes van de vrije markteconomie worden georganiseerd. Dat neemt niet weg dat er blijvend aandacht moet zijn voor de verbetering van de efficiëntie en de kwaliteit, en alles wat daarmee te maken heeft. Voor de managementondersteuning moet er een gezamenlijke verantwoordelijkheid spelen van de overheid en de instellingen.

De social-profitsector is hoe dan ook een volwaardige economische sector. Het klopt absoluut niet dat deze sector bestaat en leeft bij de gratie van andere, zogenaamde profitsectoren.

In de inleiding bij de beleidsnota worden een aantal toekomstige uitdagingen geschetst voor de social-profitsector. De trend van professionalisering is ingezet en zal worden doorgetrokken. Voorts zijn er de uitdagingen die gepaard gaan met de vergrijzing van de bevolking. Wat de arbeidsomstandigheden

en de arbeidsvoorwaarden betreft van de werknemers in de non-profitsector, moeten er groepspaden komen om ervoor te zorgen dat er voldoende mensen zijn die dit werk willen blijven doen.

De beleidsdomeinen Welzijn, Volksgezondheid en Gezin vormen bij uitstek een sector waar de menselijke waardigheid moet primeren. Zorgvragers moeten in de eerste plaats benaderd worden als mens en niet als een ziektebeeld of pathologisch verschijnsel. Dat heeft uiteraard ook gevolgen voor het organiseren van diensten. Een en ander moet uiteraard ook gebeuren met respect voor de zorgverleners.

Een gebruiksvriendelijke dienstverlening is zeer belangrijk. Het is immers niet omdat een dienst toegankelijk en laagdrempelig is, dat hij ook gebruiksvriendelijk is. De dienstverlening van de overheid zal dan ook verder moeten worden gescreend op gebruiksvriendelijkheid. Elke vraag verdient een antwoord en, niet onbelangrijk, dat antwoord moet op de juiste plaats worden gegeven. Niet alleen voor de instellingen, maar ook voor individuen en lokale besturen moet er een vermindering komen van de planlasten en de administratieve lasten. Zo moet bijvoorbeeld worden vermeden dat reeds door instellingen of individuen ingevulde gegevens, telkens opnieuw moeten worden gemeld. Dat er coördinatie en overleg moet zijn, spreekt voor zich, maar dat moet tot een meerwaarde leiden voor de zorg, zodat er maximaal tijd overblijft voor de eigenlijke zorg.

De minister stipt voorts aan dat zij blijft geloven in de principes van 'evidence-based' dienstverlening, maar dat zij ook de resultaten daarvan wil zien. Uiteraard is dit niet voor alle domeinen een evidentie, zodat ook de kaart van een 'value-based' benadering wordt getrokken. Onder meer in de sector van de geestelijke gezondheidszorg moeten ook waarden mee in rekening worden genomen. De uiteindelijke doelstelling is niet meer werken, maar meer werkbaarheid.

Een andere algemene doelstelling is die van een betrouwbare overheid. Zeker in domeinen als welzijn en volksgezondheid, ontstaat er op het terrein vaak een dynamiek, omdat men geconfronteerd wordt met concrete problemen en zorgvragen. Het beleid mag dat niet tegenwerken en moet het zelfs ondersteunen. Besturen is niet betuttelen en het beleid moet van onderuit worden gemaakt. Er

zal dan ook minder moeten worden gekeken naar procedures en meer moeten worden gewerkt met resultaatsverbintenissen.

Op die manier kan een flexibele regelgeving ontstaan. In bepaalde sectoren zijn al werkgroepen aan de slag; de resultaten daarvan zullen moeten worden bekeken en men zal ook moeten durven implementeren.

Cruciaal naar de toekomst toe is een betere beschikbaarheid en de betaalbaarheid. Er moet voor worden gezorgd dat wat in Vlaanderen werd opgebouwd, kan worden behouden en indien mogelijk nog verbeterd. Met de stijgende zorgvragen in verschillende domeinen, moet ervoor worden gezorgd dat er geen verdere dualisering komt.

2. Toelichting per hoofdstuk

Hoofdstuk I – Gezinsbeleid

De minister zegt dat zij de keuze heeft gemaakt om niet beoordelend te werken vanuit het beleid. Het beleid moet rekening houden met de maatschappelijke evoluties, maar mag die niet be- of veroordelen. Dat neemt niet weg dat de gezinstoets belangrijk is in elk beleidsdomein. Een gezin heeft een heel belangrijke maatschappelijke functie en elk gezin telt. Wanneer maatregelen worden genomen, moet nagegaan worden wat de impact daarvan is op de gezinnen: niet alleen financieel, maar ook psychologisch en emotioneel-psychisch. Dat zal trouwens een zorg van de hele regering moeten zijn, want gezinsbeleid is een horizontale bevoegdheid.

Er wordt een stijgende tendens van opvoedingsonzekerheid vastgesteld. Het zal er op aankomen die uit de problematische sfeer te houden: opvoedingsonzekerheid is normaal en moet meer bespreekbaar worden. Preventieve gezinsondersteuning moet worden versterkt, zodat elk gezin de ondersteuning krijgt die het nodig heeft. De dienstverlening in de eerstelijnsvoorzieningen moet toegankelijk en zoveel mogelijk beschikbaar zijn en ook de Centra voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning (CKG) moeten hier een rol kunnen spelen.

Dat het aantal echtscheidingen toeneemt, is een maatschappelijke trend die niet kan worden genegeerd. In toenemende mate blijkt het om vecht-

scheidingen te gaan, waarvan de kinderen het slachtoffer zijn. De regelgeving over co-ouderschap en dergelijke is vooral een federale bevoegdheid, maar aan de familiale bemiddeling kan op Vlaams niveau worden gewerkt.

Bij jonge gezinnen, en vooral bij tweeverdieners, blijkt er een stijgende behoefte te bestaan aan gezinshulp. Als het beleid de combinatie arbeid-gezin wil stimuleren, moet het daar rekening mee houden. Er zullen dan ook inspanningen worden gedaan om daar een groepstad te realiseren.

Voor de kinderopvang zal een meersporenbeleid worden gevolgd. Het engagement werd aangegaan om de Barcelonanorm te halen, er komt een kwalitatieve en kwantitatieve uitbreiding van de buitenschoolse opvang en er wordt onderzocht hoe flexibele en occasionele opvang meer structureel kan worden georganiseerd.

Kindermishandeling blijft een probleem. De via de vertrouwenscentra bestaande expertise moet verder worden uitgebouwd om een antwoord te kunnen bieden op de stijgende vraag.

Wat adoptie betreft, wordt in de beleidsnota duidelijk gesteld dat er een verschillend beleidskader moet zijn voor interlandelijke en binnenlandse adopties. Bij de evaluatie van het nieuwe Vlaamse adoptiedecreet zal worden nagegaan of die specificiteit voldoende gevrijwaard kan blijven.

Hoofdstuk II – Ouderen

De minister wijst erop dat tijdens de vorige legislatuur een decreet is gestemd dat de regelgevende basis heeft gelegd voor de participatie door ouderen. Tijdens deze legislatuur zal daar uitvoering aan worden gegeven, onder meer via de oprichting van de Vlaamse Ouderenraad. Meer participatie leidt ongetwijfeld tot meer levenskwaliteit en participatie leidt tot sociale betrokkenheid.

Voor het probleem van de mis(be)handeling van ouderen wordt gestreefd naar een structurele ondersteuning van de bestaande initiatieven, binnen de budgettaire klijlijnen.

Jammer genoeg zijn niet alle ouderen nog actief. Ook naar de zorgbehoevenden moet de nodige aandacht blijven uitgaan. Doordat de mensen lan-

ger leven, neemt ook de zorggraad toe en het is aan de overheid om daar een antwoord op te bieden. Aangezien ouderen de voorkeur geven aan thuiszorg, zal er een uitbreiding moeten komen van de thuiszorgondersteunende diensten. Voorts zal, zoals zal blijken bij het hoofdstuk over de zorgverzekering, worden gepoogd de nog bestaande discriminatie tussen thuiszorg en residentiële zorg weg te werken.

De keuze voor thuiszorg neemt niet weg dat ook residentieel een aantal aanpassingen nodig zullen zijn. Niet alle mantelzorgers en thuiszorgdiensten zijn immers in staat om de zorg 7 dagen op 7 en 24 uur op 24 op te nemen. Tijdelijke opvangmogelijkheden, zoals dagcentra, nachtcentra, crisisopvang en dergelijke, zullen dan ook moeten worden uitgebreid. Ook aspecten als het vervoer hebben daarmee te maken: mensen die thuis worden verzorgd en naar een dagcentrum willen, moeten daar geraken voor een voor hen haalbare prijs. In overleg met de minister bevoegd voor Mobiliteit zullen dus zeker maatregelen moeten worden genomen voor de mobiliteit van zorgbehoevenden.

In overleg met de Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering, zal worden gepoogd een geïntegreerd woonzorgdecreet te realiseren. Terwijl vroeger vooral het zorgcomfort voorop stond binnen de welzijnssector, wordt meer en meer belang gehecht aan het wooncomfort. Tevens blijken er in de sector van de sociale huisvesting meer mensen te zijn die zorgbehoevend zijn. Een geïntegreerde aanpak lijkt dan ook aangewezen.

Het gaat hier weliswaar om een federale bevoegdheid, maar de problematiek van de RVT-erkenningen blijft zeer belangrijk. Er moet een betere regionale spreiding komen van bijkomende RVT-erkenningen, de reconversie van rusthuisbedden moet worden voortgezet en de huidige achterstand moet worden weggewerkt. Door de keuze voor een gedifferentieerd aanbod komen er meer en meer zwaar zorgbehoevende mensen terecht in RVT's. Daarbij zal ook specifieke aandacht moeten uitgaan naar dementerende bejaarden.

Hoofdstuk III – Jeugdhulp

De minister onderstreept dat zij de beweging die voor de integrale jeugdhulp is ingezet, verder wil

zetten, in overleg met de betrokken sectoren. De implementatie zal op een zorgzame manier moeten gebeuren. Het beleid van de sectoren en voorzieningen zal op elkaar moeten worden afgestemd en er zal met de sectoren ook moeten worden bekeken wie welke taken op zich neemt. Ten behoeve van jongeren en gezinnen in een crisissituatie zullen netwerken van crisishulp worden opgezet, zodat zij 24 uur per dag en 7 dagen op 7 bij een crisispermanentie terecht kunnen.

De bijzondere jeugdzorg is cruciaal voor de jeugdhulpverlening. Er zal worden nagegaan hoe de belangrijkste bevindingen van de werkgroep flexibilisering in praktijk kunnen worden gebracht. Voorts is het de bedoeling de pleegzorg op een kwalitatieve manier verder uit te bouwen. Voor het verbeteren van de toegang tot en de werking van de gedwongen hulp, is het uitbouwen van een jeugdrecht met aandacht voor herstel, sanctionering en opvoeding van cruciaal belang. Ook hier moet trouwens meer aandacht worden besteed aan het begeleiden, zowel pedagogisch als psychosociaal, van ouders en het ondersteunen van pleegouders.

Hoofdstuk IV – Mensen met een handicap

De klemtoon ligt hier op de individuele nood van elke persoon en het principe van zorg op maat komt dan ook niet op de helling. Er moet voldoende en aangepast aanbod zijn, zodat de vrije keuze gegarandeerd blijft. Het wegwerken van de wachtlijsten in de residentiële sector blijft een belangrijke uitdaging. Voor de individuele materiële bijstand zal, in het licht van de technologische evolutie en de toenemende vraag, moeten worden bekeken wat er mogelijk is. Op het einde van de vorige legislatuur is rond het persoonlijke-assistentiebudget (PAB) en het persoonsgebonden budget (PGB) een expertisegroep aan de slag gegaan. Op basis van die evaluatie zal verder worden onderzocht hoe de bestaande uitdagingen kunnen worden aangepakt. Voor de problemen met de RSZ rond het sluiten van arbeidscontracten in het raam van het PAB, zal voor het einde van 2004 een oplossing worden uitgewerkt.

Gehandicaptenbeleid is een inclusief beleid en is dus ook de verantwoordelijkheid van andere beleidsdomeinen. Er zal dan ook worden gestreefd naar maximale integratie-effecten in alle organisaties en beleidsdomeinen. De overheveling, in het

raam van de operatie Beter Bestuurlijk Beleid, van de tewerkstelling van personen met een handicap naar werkgelegenheid, mag niet tot het verslapen van de aandacht leiden. Tegen het einde van de legislatuur zal ervoor moeten worden gezorgd dat de discriminaties in de zorgverzekering worden weggewerkt en dat een aantal verfijningen worden aangebracht.

Ook de interne organisatie zal onder de loep worden genomen. De werking van het Vlaams Fonds kan zeker nog gebruiksvriendelijker worden. Er zal in overleg worden nagegaan waar de dienstverlening kan worden verbeterd. De wachttijden zijn daarbij maar één probleem. De formulieren en de gegevens die telkenmale worden gevraagd, zullen worden gescreend op gebruiks- en mensvriendelijkheid. Er zal worden onderzocht hoe een adequate en transparante financiering kan worden gerealiseerd, zodat bijvoorbeeld wordt vermeden dat op het einde van het jaar moet worden geconstateerd dat de financiële middelen, in tegenstelling tot wat werd verwacht, ontoereikend zijn.

Hoofdstuk V – Algemeen en lokaal welzijnsbeleid

Lokale besturen ontwikkelen vaak een eigen dynamiek. Die besturen zal dan ook meer ruimte worden geboden om een eigen sociaal beleid te voeren. Dat beleidsplan moet dan wel lokaal gedragen worden – er moet een samenwerking zijn tussen lokale actoren, doelgroepen en maatschappelijk middenveld – en doeltreffend zijn. Dat eerste beleidsplan moet uiteindelijk leiden tot een ‘masterplan’. Met de sectoren en administraties zullen afspraken worden gemaakt over de gegevens die zij uit het lokaal sociaal beleidsplan moeten gaan halen, zodat een planlastverlaging wordt gerealiseerd.

De bestrijding van armoede blijft een belangrijk aandachtspunt. Zoals uit de begroting 2005 blijkt, wordt niet bespaard op de middelen voor armoedebestrijding. Er worden sinds enige tijd ervaringsdeskundigen ingeschakeld en daarop zal verder een beroep worden gedaan. Zij moeten ook actief worden ingeschakeld in administraties, wat niet altijd gemakkelijk zal zijn, maar ongetwijfeld een meerwaarde kan hebben. Het spreekt voor zich dat er aandacht moet zijn voor dringende zaken als huisvesting, werk en gezondheid, maar er moet ook oog zijn voor het psychisch welzijn van mensen in armoede. Mensen die in een negatieve spiraal

terecht komen, blijken immers vaak gebaat te zijn met een duwtje in de rug en de mensen in armoede blijken niet zwaar vertegenwoordigd te zijn bij de betrokken overheidsdiensten. Er zal dan ook worden nagegaan hoe daar gerichte aandacht aan kan worden gegeven. Mensen van wie verwacht wordt dat zij hun leven opnieuw in handen nemen, moeten daartoe psychisch in staat zijn.

Met de al bestaande netwerken wordt verder gewerkt en er wordt ook gestreefd naar responsabilisering. Het zou allicht ook nuttig zijn om een aantal krachten te bundelen in deze sector, om te werken rond bepaalde beleidspunten. Voor een onderwerp als bijvoorbeeld de regularisatie bij de zorgverzekering, kan een rol worden gespeeld bij de informatieverstrekking naar mensen in armoede.

Wat schuldbemiddeling betreft, blijkt de nood nog steeds toe te nemen. Op het terrein bestaat er nog altijd veel onduidelijkheid over de bestaande systemen en de gevolgen daarvan. Er zal niet alleen qua aanbod een verbreding moeten komen, maar ook voor de procedures en de werking zullen nog stappen moeten worden gezet.

Voor het algemeen welzijnswerk blijven vroege detectie, vroege hulp en vindplaatsgericht werken primordiaal. De kans op slagen is immers het grootst wanneer vroeg kan worden opgetreden en de problemen nog van beperkte omvang zijn. Preventieve en laagdrempelige hulp en een goed ont-haalaanbod zijn dan ook belangrijk.

Voor de aanpak van de problematiek van de thuislozenwerking, zal worden nagegaan hoe verdere optimalisering mogelijk is bij de uitvoering van het decreet. Van het algemeen welzijnswerk wordt een inschakeling verwacht in het lokaal sociaal beleid, zodat er een werkbare en complementaire afstemming komt. Ten slotte is ook specifieke aandacht nodig voor een integraal hulp- en dienstverlenend aanbod voor gedetineerden en hun omgeving.

Hoofdstuk VI – Preventief gezondheidsbeleid

De minister merkt op dat in de beleidsnota, maar ook in het regeerakkoord, wordt beklemtoond dat ook individuen verantwoordelijk zijn voor hun eigen gezondheid en dat niet mag worden verwacht dat de overheid alles kan sturen. Zelfzorg

en mantelzorg versterken de zelfredzaamheid van het individu.

Het gezondheidsbeleid zal bijzondere aandacht hebben voor de preventie op het niveau van elk individu. Preventie is inherent aan elk domein, maar er zullen zeker acties moeten worden ondernomen rond specifieke thema's, zoals bijvoorbeeld obesitas. Het is belangrijk dat kan worden gewerkt met algemeen erkende partnerorganisaties, waarmee convenants kunnen worden afgesloten. De bestaande methodieken zullen aan een kritische toetsing moeten worden onderworpen. Via een open debat met alle betrokken actoren moet worden gestreefd naar werkbare formules.

Preventief beleid is uiteraard een facettenbeleid en heeft ook te maken met beleidsdomeinen zoals arbeid en onderwijs.

Bij de aanpak van het middelengebruik, zal ook bijzondere aandacht uitgaan naar de informatieverstrekking van ouders en familieleden van mensen met een verslaving. Voorts zal verder werk worden gemaakt van preventiewerking om mensen bewust te maken van de gezondheidsrisico's van het gebruik van middelen.

Hoofdstuk VII – Curatief gezondheidsbeleid

Belangrijke aandachtspunten bij het curatief gezondheidsbeleid zijn het aanbieden van zorg op maat via netwerken, een betere gegevensuitwisseling en -registratie en het flexibiliseren van de regelgeving. Ook de kwaliteit zorg blijft een permanent aandachtspunt. Voor de ouderen die in het ziekenhuis hebben verbleven en nood hebben aan bijkomende zorgen, moet er een uitbreiding komen van volwaardige residentiële opvang. Het is immers niet altijd mogelijk om na een ziekenhuisverblijf een beroep te doen op thuiszorg.

Hoofdstuk VIII – Geestelijke gezondheidszorg

Vlaanderen kampt met problemen op het gebied van zelfdoding en depressie. Dat heeft tot een bijkomende Vlaamse gezondheidsdoelstelling geleid. Er zal nu worden gepoogd die te realiseren. Daarnaast zijn er nog tal van andere geestelijke gezondheidsproblemen, die maatschappelijk bespreekbaar moeten worden gemaakt. Er zal worden nagegaan hoe het aanbod van de Centra

voor Geestelijke Gezondheidszorg kan worden versterkt en hoe de coördinatie kan worden geoptimaliseerd. Die centra moeten zich kunnen concentreren op hun opdracht in de tweede lijn, maar dat impliceert dat er voldoende ambulante voorzieningen moeten zijn.

In de geestelijke gezondheidszorg wordt er ook naar gestreefd de gemeenschapsgerichte zorg te versterken. De bestaande pilootprojecten zullen worden uitgebreid naar andere doelgroepen en naar andere provincies.

Wat de forensische psychiatrie betreft, zal een integraal zorgprogramma worden uitgewerkt voor forensische jongeren. Het is niet de setting die mag bepalen welke hulp men krijgt.

Ten slotte moet de geestelijke gezondheidszorg, zoals de andere domeinen in de gezondheidszorg, op evidenties en waarden gebaseerd zijn.

Hoofdstuk IX – Zorgverzekering

De uitdaging voor de zorgverzekering blijft het garanderen van de financiering en de financiële leefbaarheid in de toekomst. Het is de bedoeling om een aantal discriminaties weg te werken, maar tegelijk is duidelijk gesteld, zowel in het regeerakkoord als in de beleidsnota, dat de bijdrage niet zal worden verhoogd. De forfaitaire jaarlijkse bijdrage zal dus ongewijzigd blijven, tenzij de bijdrageinning op een administratief-eenvoudige manier, dus zonder meer controle en zonder overlast, kan worden gerelateerd aan de draagkracht van de persoon.

Er mag geen discriminatie zijn tussen thuiszorg en residentiële zorg. Daartoe zal de maandelijkse toelage voor thuiszorg en mantelzorg worden opgetrokken tot 125 euro. Budgettair zal dat wel maar mogelijk zijn vanaf 2006. In het kader van het wegwerken van discriminaties, zal de aandacht ook uitgaan naar personen met een handicap die verblijven in een door het Vlaams Fonds erkende gehandicaptenvoorziening. Er zal ook een screening gebeuren van de, al vrij minimale, administratieve procedures, met het oog op een gebruiksvriendelijker dienstverlening.

Voor het specifieke probleem van de Brusselse Vlamingen wordt een oplossing gezocht om, met respect voor de Europese regelgeving, de zorgverzekering toegankelijker te maken. Het probleem

in Brussel is overigens niet alleen de toegankelijkheid, maar heeft ook in belangrijke mate te maken met het aanbod.

Ten slotte zal zorgvuldig werk worden gemaakt van de voorbereiding van een maximumfactuur voor de zorg. Heel wat zaken zullen daarvoor grondig moeten worden onderzocht: welke criteria, hoe kan transparant worden gewerkt, hoe wordt dit in de bestaande Vlaamse zorgverzekering geïntegreerd enzovoort. Het mag duidelijk zijn dat een antwoord op de talrijke vragen niet voor morgen zal zijn. Het voorbereidende werk kan in elk geval al gebeuren.

Hoofdstuk X – Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA)

Ook hier bestaan er wachtlijsten, meer bepaald in de sector van de ouderen- en thuisvoorzieningen en voor de ziekenhuizen. Om te vermijden dat de kwaliteit van de zorg op termijn in het gedrang komt, zal aan de hand van een stappenplan de budgettaire achterstand in investeringsdossiers worden weggewerkt. Hier zal met andere woorden niet worden bespaard.

Het is belangrijk dat er rechtszekerheid wordt gecreëerd voor de initiatiefnemers die in de VIPA-procedure zijn gestapt. Voorts moet er een flexibilisering en vereenvoudiging van de regelgeving komen.

Er zal een aanzet worden gegeven tot het uitbouwen van een interactief loket, wat initiatiefnemers in staat moet stellen om zelf na te gaan wat de stand van zaken is van hun dossier. De in de sector aanwezige kennis zal meer worden gebundeld door het uitbouwen van een bouwtechnisch en financieel kenniscentrum. Dat centrum zal onder meer actief zijn rond ecologische criteria, de criteria waaraan bijvoorbeeld een isolatiecel moet voldoen enzovoort.

Er zal ook verder worden gezocht naar alternatieve financieringsmogelijkheden. In het rapport van de expertencommissie die zich daarover heeft gebogen, worden een aantal aanbevelingen gedaan en die zullen nader worden bekeken.

Het is zeker belangrijk om nieuwe financieringsmogelijkheden te creëren voor nieuwe dossiers, maar de bestaande achterstand zal daardoor allicht niet kunnen worden weggewerkt.

Hoofdstuk XI – Kwaliteitszorg

Aan het kwaliteitsdecreet zal verder uitvoering worden gegeven. Voorst zal de ambitieuze oefening worden gemaakt om een eenduidige diagnose- en indicatiestelling uit te werken. Het huidige instrument van indicatiestelling in de sectoren van ouderen, thuiszorg en personen met een handicap is immers nogal uiteenlopend en vaak ook verouderd. Er zijn soms weinig gradaties in ziektebeelden, terwijl ziektebeelden intussen complexer en breder zijn geworden.

Hoofdstuk XIII – Meer Vlaanderen: meer wel-zijn

Omdat de huidige bevoegdheidsverdeling tussen de federale staat en de gemeenschappen nog een aantal tekortkomingen vertoont, is een verdere bevoegdheidsoverdracht aangewezen. Die overtuiging is niet gestoeld op een communautaire reflex, maar op het gegeven dat coherente bevoegdheidspakketten tot de beste resultaten kunnen leiden. Dat geldt niet alleen voor het gezondheidsbeleid, maar ook voor het gezinsbeleid. In plaats van nogmaals te gaan stellen hoe belangrijk dit wel is, moet er nu op het terrein worden nagegaan wat de consequenties zullen zijn op het reële beleid. Aan de bevoegde Vlaamse administratie zal dan ook de opdracht worden gegeven om een nota te maken met de concrete elementen van een verdere bevoegdheidsoverdracht.

II. Algemene bespreking

Uiteenzetting van mevrouw Marijke Dillen

Mevrouw *Marijke Dillen* kan akkoord gaan met de grote lijnen van de beleidsnota. Die nota staat vol goede voornemens en mooie uitgangspunten. Sommige dossiers krijgen veel aandacht. Andere dossiers krijgen evenwel niet de aandacht die ze verdienen.

Het is het lid wel opgevallen dat de doelstellingen vaak zijn omschreven in mooie maar vage bewoordingen. Vaak blijft de minister heel oppervlakkig en gaat zij niet ten gronde in op wat zij precies voor ogen heeft als doelstelling. Zo wordt gesteld dat 'het bepalen van prioriteiten en posterioriteiten een opdracht is van de ganse legislatuur'. Dat is juist, maar het zou wenselijk zijn dat zij vandaag reeds aangaf met welke beleidsdoelstellingen zij

wenst te starten. Als zij echt inzicht heeft in haar doelstellingen, kan zij het parlement dan minstens een lijstje geven van wat volgend jaar op de agenda zal staan? Er is dit jaar immers geen specifieke beleidsbrief 2005 en het is precies daarin dat de voorbije jaren stond welke mooie projecten de minister allemaal wenste te realiseren. Nu is er dus geen, maar het blijft nuttig een tipje van de sluier op te lichten met betrekking tot wat volgend jaar op de agenda staat.

Doorheen de hele beleidsnota worden per afzonderlijk hoofdstuk verschillende decretale en regelgevende initiatieven aangekondigd. Het is opvallend dat de minister veel bestaande regelgeving wenst te evalueren. Ook hier wenst mevrouw Dillen te vernemen wat de minister wanneer onder de loep gaat nemen. Wat heeft men voor volgend jaar te verwachten? Het lid weet uit ervaring dat veel ministers vaak veel projecten opvoeren waar in de praktijk weinig van in huis komt. Zij hoopt dat dit bij minister Vervotte niet het geval zal zijn en dat wat zij in de beleidsnota allemaal voorstelt, binnen vijf jaar ook daadwerkelijk zal gerealiseerd zijn.

Het verwondert mevrouw Dillen dat de minister verwijst naar het decreetgevend werk tijdens de vorige legislatuur en daar in één adem aan toevoegt dat het 'vandaag zeker geen uitgemaakte zaak is dat al deze verwachtingen ten volle zullen kunnen beantwoord worden'.

Het lid begrijpt dat de minister budgettaire beperkingen heeft. Dat betreurt zij samen met haar. Maar het decreetgevend werk dat in het Vlaams Parlement reeds geleverd is zomaar van tafel vegen, kan ook niet de bedoeling zijn. Wil de minister aanwijzen wat zij hiervan zeker in de praktijk gaat omzetten? In dit verband vraagt het lid nog een toelichting bij een zin op pagina 11 van de beleidsnota: 'De belangrijkste actoren uit de zorgsector zullen bij het uitwerken en propagieren van beleidsscenario's voor de middellange termijn hiermee rekening moeten houden.'. Wat wordt daarmee bedoeld? Over welke actoren heeft de minister het?

Uiteenzetting van mevrouw Elke Roex

Mevrouw *Elke Roex* zegt dat haar fractie blij is dat de minister de draad van paarsgroen weer opneemt

en de ontwikkeling voortzet. De minister stelt de zorgvraag centraal en laat de behoeften van de zorgvragers primeren op de belangen van andere partners. Dat vindt de spreker heel belangrijk en zij kondigt aan goed te zullen opvolgen of die zaken de volgende jaren ook het overwicht behouden. Er is ook aandacht voor geïntegreerd werken en voor een vermindering van administratieve en planlasten, evenals voor een flexibele regelgeving. Dat zijn allemaal positieve tendensen.

Wat wel ontbreekt, zijn drie horizontale bevoegdheden. De eerste is interculturaliteit. Zowel voor jong als voor oud staat men op dat vlak nochtans voor belangrijke uitdagingen. Het lid denkt aan de projecten voor taalontwikkeling in de kinderopvang, de problemen in de integrale jeugdzorg of de ouderenzorg, waar het aanbod voor verschillende doelgroepen nog erg beperkt is maar wel belangrijke uitdagingen liggen.

Wat mevrouw Roex verder nog mist in de nota is armoede. Het komt wel aan bod, maar te weinig. Het ontbreekt als rode draad doorheen de nota, maar die kritiek geldt ook voor andere ministers, zoals die van Onderwijs en Werkgelegenheid. Het lid is voorstander van een integraal armoedebeleid en vindt dat te weinig terug. Zij nam deel aan de voorstelling van het Armoederapport en daar ziet men in de verschillende hoofdstukken de verschillende beleidsdomeinen terugkomen. Daarom wil het lid vragen daaromtrent een hoorzitting te organiseren met de auteurs.

Haar derde stokpaardje is Brussel. Aan het Brussels welzijnsbeleid wordt maar weinig aandacht besteed in de nota. Spreekster zou graag Brussel zien terugkeren in elk hoofdstuk in plaats van in een apart hoofdstuk. Er wordt nergens melding gemaakt van de 300.000-norm, terwijl die toch in het regeerakkoord is ingeschreven. Er staat niets in de beleidsnota over het virtueel zorgnetwerk in Brussel. Nochtans bestelde de vorige Vlaamse Regering daarover een studie. Een ander voorbeeld is het decreet op het lokaal sociaal beleid, dat niet van toepassing is in Brussel. Daar moet een oplossing voor komen, maar daar staat eveneens weinig over in de nota.

Voorts wil het lid meer duidelijkheid over het ritme waarmee de doelstellingen die in het regeerakkoord staan geformuleerd, gerealiseerd zullen worden. Zij verkiest een tijdschema boven een ad-

hocbeleid. Tot slot vraagt zij een goede samenwerking met het parlement over de herhaaldelijk aangekondigde evaluaties en bijsturingen. Zij pleit in dat verband voor hoorzittingen met de betrokkenen, zodat het parlement het veranderingsbeleid kan steunen.

Uiteenzetting van de heer Marnic De Meulemeester

De heer *Marnic De Meulemeester* zegt dat de VLD-fractie de beleidsnota goed vindt. Deze nota bevat immers belangrijke beleidsintenties. Toch zijn er een aantal vragen. De minister verwijst naar de discussie over de marktwerking in de welzijnssector. Daarbij erkent zij het nut van managementtechnieken, maar zwijgt tegelijk in alle talen over de rol van de commerciële vennootschappen in de sector. De rol van de private sector is daar nochtans niet onbelangrijk.

Het is wel goed dat er een duidelijke intentie is om de planlasten en de administratieve lasten te verminderen. De VLD-fractie juicht dat toe en hoopt dat dit ook concreet waargemaakt wordt op het terrein.

Er is voorts sprake van de decreten uit de vorige beleidsperiode te evalueren. Wat houdt dat precies in? Er zijn belangrijke decreten goedgekeurd in die periode. Het lid noemt als voorbeelden het adoptierecht, de zorgregio's, de opvoedingsondersteuning en het PGB en de zorgregie. Zijn fractie is bezorgd om de volledige uitvoering van die decreten. Anders dreigen er trendbreuken te ontstaan en worden die decreten zo tenietgedaan.

De VLD vraagt ook echt aandacht voor het ouderenbeleid, de personen met een handicap en de echte behoeften van de zorgvragers. Waar liggen de echte prioriteiten van de minister? Binnen welke tijdspanne wenst zij haar intenties uit te voeren? De VLD-fractie hoopt dat de prioriteit zal gegeven worden aan de zorgvragers die het meest steun nodig hebben.

Uiteenzetting van mevrouw Mieke Vogels

Mevrouw *Mieke Vogels* wil een andere klemtoon leggen binnen de algemene bespreking. Zij ziet een beleidsnota als een wederzijdse verbintenis tussen minister en parlement, waarin vastgelegd wordt

waaraan men de volgende vijf jaar gaat werken. Het is goed dat de commissie daar even in het algemeen bij stilstaat. Volgend jaar is de Vlaamse Gemeenschap net als het welzijnsbeleid 25 jaar jong. Dat betekent dat er de voorbij 25 jaar enorm veel decreetgevend werk geleverd is.

De eerste tien jaar waren vooral een zoektocht naar wat precies tot de Vlaamse en de federale bevoegdheden behoorde. De volgende jaren werd Vlaams ingekleurd wat door het federale niveau was overgedragen, zoals Kind & Gezin, Vlaams Fonds en bijzondere jeugdzorg. De laatste jaren werden nieuwe domeinen, die van onderuit gegroeid waren, zoals het algemeen welzijnswerk en de geestelijke gezondheidszorg, gestructureerd. Binnen de gezondheidszorg werden het eerstelijns- en het preventiedecreet goedgekeurd.

Na deze opsomming ziet het lid niet goed in wat er de komende vijf jaar nog aan grote decreten kan komen. Dat hoeft ook niet erg te zijn, maar men moet dat wel vanaf het begin weten. Volgens haar zullen de komende jaren, jaren zijn van bijsturing en grote maatschappelijke debatten. Mevrouw Vogels herinnert zich uit haar ministertijd dat de houding van de samenleving op dat vlak ambigu is. Men zegt dat er minder regelgeving moet zijn, maar als de minister niet genoeg decreten ontwerpt, zegt men even goed dat hij of zij niet hard genoeg werkt. Daarom is het goed dat men in de commissie vanaf het begin afsprekt dat men, als men minder regeltjes wil, de minister niet dwingt tot bijkomende decreten. Zij geeft als voorbeeld het probleem met de legionellabacterie in Kapellen bij het begin van de vorige regeerperiode. Iedereen riep toen dat dit niet meer mocht gebeuren en dat de overheid regelgevend moest optreden. Er werd een expertencommissie opgericht met als opdracht wetgeving voor te bereiden met het oog op de voorkoming van sterfte als gevolg van legionella. Dat leverde een draak van een ontwerp op met stringente bepalingen over sportclubs, zwembaden en rusthuizen. Dezelfde mensen die eerder om een regeling vroegen, schreeuwen vervolgens uit dat de overheid te veel regels invoert die te veel kosten en te betuttelend zijn. Mevrouw Vogels wil dan ook waarschuwen voor die hypocrisie.

De komende parlementaire jaren op dit terrein kunnen ook boeiend worden zonder veel nieuwe decreten aan te nemen. Trouwens, het Vlaams Parlement heeft al bewezen dat het in staat is om

het beleid mee te bepalen door het maatschappelijke debat mee op te starten. Zo is bijvoorbeeld de jaarlijkse voorstelling van het Armoederapport gegroeid uit een parlementair initiatief, het Algemeen Verslag over de Armoede. Hetzelfde geldt voor de integrale jeugdhulpverlening. Vandaag zijn er nog altijd grote maatschappelijke uitdagingen waarover de commissie zich kan buigen. Zij geeft een voorbeeld: hoe kan men er in Vlaanderen voor zorgen dat er minder jongeren in de bijzondere jeugdzorg terechtkomen?

Uiteenzetting van de heer Tom Dehaene

De heer *Tom Dehaene* is tevreden over de beleidsnota. De minister komt de gemaakte afspraken van de vorige regeerperiode na en slaagt erin om een aantal nieuwe accenten te leggen, die duidelijk maken dat er toch een ander beleid gevoerd wordt.

Hij heeft getracht om één zin uit de beleidsnota te halen die het beleid typeert. Uiteindelijk zijn er twee zinnen overgebleven. Op een goede tweede plaats is de laatste zin van pagina 16 van de inleiding geëindigd: 'Ik zal in dit streven de budgettaire realiteit niet uit het oog verliezen en eerst de bestaande engagementen nakomen en daarna pas nieuwe initiatieven nemen en ze ook daadwerkelijk realiseren.'. De zin, die het beleid echter meest typeert, staat op pagina 68 in het onderdeel over de zorgverzekering: 'Ik zal dan ook investeren in het versterken van de fundamenten van het bouwwerk veeleer dan in het verzwaren van het bouwwerk, met de kans op vroegtijdig instorten.'. Beide zinnen geven een goed beeld van de manier van werken van de minister en van de beleidsnota. Ze illustreren dat de minister de nodige aandacht zal hebben voor een evaluatie.

CD&V vindt het belangrijk om een en ander te evalueren en misschien zelfs te vereenvoudigen. Volgens de beleidsnota zullen worden geëvalueerd: de zorgregio's, het PAB, opvoedingsondersteuning, het VIPA, het vrijwilligersstatuut, het statuut van de onthaalmoeders, schuldbemiddeling, CAW's, OCMW's, het lokaal sociaal beleid, preventie (vooral van depressie en zelfmoord) en adoptie. Legionella staat niet in de beleidsnota maar wat de heer Dehaene betreft mag het er zeker bij. Ongetwijfeld is dit overzicht niet volledig, maar het wijst op de intentie om te evalueren en dat is gezond.

Uiteenzetting van mevrouw Trees Merckx-Van Goey

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* vindt dat er inzake welzijn, volksgezondheid en gezin, al prachtig werk geleverd is. Toch stelt ze vast dat er nog veel oningevulde en nieuwe behoeften zijn en maatschappelijke uitdagingen. Het gaat immers over mensen en niet alleen over cijfers. Het is de eerste beleidsnota van de minister. De titel van het hoofdstuk welzijn en gezondheid in het regeerakkoord is volgens haar wervender dan de beleidsnota. De beleidsnota zou het regeerakkoord nader moeten uitwerken, of minstens op hetzelfde elan doorgaan. De titel in het regeerakkoord is: 'Zorgen voor elkaar en zeker van zorg'. Dat legt de accenten en verantwoordelijkheden op de juiste plaats, enerzijds bij ieder mens, vanuit zijn eigen situatie, anderzijds ook bij de overheid. De spreker hoopt dat naast de beleidsnota ook het regeerakkoord een aanknopingspunt zal blijven. Uiteraard zijn er middelen nodig om de huidige werking voort te zetten. Er bestaat al heel wat goeds. De ondertoon van de beleidsnota is dat wat bestaat en goed werkt, ook moet worden gehonoreerd. Ook de gemaakte afspraken moeten uitgevoerd worden. Het is zeker dat vooral samenwerking en netwerking belangrijk zijn.

Het regeerakkoord is uitgewerkt door alle leden van de regering, het is dus goed om dat als basis te nemen. Welzijn, gezondheid en gezin hebben een belangrijke impact op de andere beleidsdomeinen en er moet een goede wisselwerking zijn. Dat wordt onvoldoende gekoesterd. Het is dan aan de commissie om de bruggen terug te slaan. Er zijn heel wat partners in zorg en in gezondheid. Daarom pleit mevrouw Trees Merckx-Van Goey ervoor om niet alles te bevriezen. De welzijns- en gezondheidssector heeft bewezen dat hij flexibel kan inspelen op de behoeften van mensen. De spreker vindt dan ook dat de bestaande organisaties en betrokkenen de kans en het recht moeten krijgen om bij accent- of grotere verschuivingen nog mee te spelen. Het is niet altijd nodig om totaal nieuwe constructies te maken. Mevrouw Trees Merckx-Van Goey pleit voor geloof in de kracht en het aanpassingsvermogen van alle zorgverleners.

Zij voelt zich nog wat onwennig bij het feit dat deze commissie niet meer bevoegd is voor inburgering, het omgaan met en koesteren van etnisch-culturele minderheden, maar ook niet meer voor

de kinderrechten en de gelijke kansen. De commissie zal zich ook over die aspecten moeten blijven buigen. De spreekster rekent erop dat de minister haar bevoegdheden maximaal zal interpreteren en niet beperkend. Ze mag zich niet louter defensief opstellen ten opzichte van de aanliggende federale bevoegdheden zoals gezinsbeleid, justitie en maatschappelijk welzijn. Zeker wat de bevoegdheid welzijn betreft, is de verdeling duidelijk en gaat de spreekster ervan uit dat ook de federale overheid zich een goede partner zal tonen. Er moet aan het federale bevoegdheidsniveau duidelijk meegedeeld worden wat Vlaanderen nodig heeft om de eigen bevoegdheden uit te oefenen. De houding moet veranderen ten opzichte van de vorige regeerperiode in zaken als het drugsdossier en het preventieve gezondheidsbeleid en de raakvlakken justitie en welzijn. De minister heeft daarin een belangrijke rol te spelen.

Reactie van minister Inge Vervotte

– *Vage beleidsnota?*

Minister *Inge Vervotte* zegt in verband met de opmerking dat de beleidsnota nogal vaag is, dat dit het resultaat is van een bewuste keuze. Het parlement wou immers snel vergaderen over de beleidsnota, terwijl zijzelf en haar kabinet voorstander zijn van overleg. Daarom werd er gekozen voor een beleidsnota die alleen een aantal krachtlijnen naar voren schuift. Deze krachtlijnen zullen worden geconcretiseerd in de beleidsbrieven. Daarbij zal een timing worden vastgelegd en zal er aandacht worden besteed aan de budgettaire consequenties, zoals dat trouwens door de regelgeving wordt voorgeschreven.

– *Beleidsintenties 2005 en evaluatie van decreten*

De minister zegt dat ze in de eerste helft van 2005 voor meer duidelijkheid wil zorgen inzake de zorgregio's. Het is de bedoeling dit te evalueren vanuit de sectoren zelf. De bekommernissen over de implementatie van de zorgregio's zullen worden geïnventariseerd. Het principe wordt zeker niet verlaten, maar de zaken zullen wel vanuit het terrein worden bekeken. Zo zal er worden gezocht naar werkbare samenwerkingsverbanden.

Voorts wordt gestreefd naar een actualisering van de gezondheidsdoelstellingen. Er moet worden gerapporteerd naar een gezondheidsconferentie

die normaliter zal plaatsvinden op het einde van 2005 of in het begin van 2006. In de eerste helft van 2005 zal worden uitgeklaard wat de rol is van de partnerorganisaties en wie die partnerorganisaties zullen zijn. In maart of april van 2005 zal er overleg worden gepleegd met die organisaties. De bestaande convenants lopen af op 31 december 2005. Tegen begin 2006 moeten dus de nieuwe convenants in werking kunnen treden.

In het raam van het ouderenbeleid werd al veel over het Ouderenparticipatiedecreet gesproken. Het is de bedoeling de Vlaamse Ouderenraad op te richten in de eerste helft van 2005. In het midden van 2005 zal er werk worden gemaakt van een functiebeschrijving en van een omschrijving van de minimale opleidingsvoorwaarden voor de ouderenbeleidscoördinator.

Samen met minister Keulen zal er ook werk worden gemaakt van een woon-zorgdecreet. Daarvoor zal overleg worden gepleegd met de betrokken actoren en zal worden teruggevallen op het studiewerk en het resultaat van de werkgroepen onder de vorige legislatuur. Het is uiteraard ook de bedoeling om voort te bouwen op de resultaten van de pilootprojecten en van de denktank wonen-welzijn.

Het is ook de bedoeling om uitvoeringsbesluiten te realiseren voor het decreet betreffende de kwaliteit van de gezondheids- en de welzijnsvoorzieningen, zowel voor de categoriale ziekenhuizen, als voor de psychiatrische ziekenhuizen en de Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg. De indicatorensets worden nu ontwikkeld. Er moet duidelijkheid komen over de ondersteuning. Dit houdt verband met de discussie rond het centrum voor kwaliteitszorg. In 2005 is er geen budgettaire ruimte voor de uitvoering van deze plannen. Dit zal dus pas in 2006 kunnen worden gerealiseerd.

Rond het decreet zorgverzekering moet nog heel wat werk worden verricht. Er is de regularisatie, die hier al is besproken, en er zijn decreetswijzigingen nodig om in regel te raken met Europa. Dat zal worden aangepakt in het begin van 2005. Er zal ook worden gestreefd naar reële sancties, in de vorm van administratieve geldboetes. In het huidige decreet is sprake van gevangenisstraffen, maar volgens de minister is dat niet haalbaar.

Ook over het VIPA werd al veel gediscussieerd in deze commissie. Het decreet moet worden geëvalueerd, zeker waar het gaat over de vereenvoudiging

van de procedure in de fase van de subsidiebeslissing. De minister verwijst in dit verband naar het regeerakkoord, dat spreekt over planlastverlaging en vereenvoudiging. Ze meent dat het voor de toekomst van de sector belangrijk is dat er een opening wordt gemaakt voor alternatieve financieringsvormen zoals PPS en prefinanciering. Dit zou ingang moeten vinden in 2005.

Er zijn ook vragen gesteld over de interne organisatie en de behandelingstermijnen binnen het Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap (VFSIPH). Als dat nodig blijkt, zullen er wijzigingen worden doorgevoerd. De basis moet ook worden gelegd voor een besluit inzake het persoonlijke- assistentiebudget (PAB).

Ook het decreet over het persoonsgebonden budget (PGB) zal worden geëvalueerd en eventueel aangepast om de implementatie ervan mogelijk te maken. Het is dus niet de bedoeling dat decreet af te schaffen.

Het decreet over opvoedingsondersteuning zal eveneens worden geëvalueerd. Opvoedingsondersteuning moet breder worden ingevuld en er moet worden gestreefd naar netwerken. Er zal ook worden nagegaan welke organisaties hierbij een rol kunnen spelen.

Het adoptiedecreet heeft enorme budgettaire consequenties. Het moet op zijn haalbaarheid worden geëvalueerd. In samenwerking met Kind & Gezin wordt nagegaan wat er aan dat decreet eventueel moet worden gewijzigd. Op 1 september 2005 treedt de federale wet in voege. Tegen die datum moeten er op Vlaams niveau een aantal zaken worden geregeld, onder meer de bevoegdheid voor het maatschappelijk onderzoek.

De minister beaamt dat hoorzittingen nuttig en noodzakelijk kunnen zijn rond bepaalde thema's. De commissie beslist daar echter zelf over. Zij is alvast bereid aan die hoorzittingen mee te werken.

– *Interculturaliteit*

Wat de stelling betreft dat het begrip “interculturaliteit” onvoldoende aan bod komt in de beleidsnota, zegt de minister dat de woorden “diversiteit” en “uniekheid” de twee ankerpunten zijn. Die woorden komen in heel de beleidsnota en in elk afzonderlijk deel voor. Er is bewust voor gekozen

deze kenmerken niet als afzonderlijke categorieën te behandelen.

– *Armoede*

De minister beklemtoont dat beschikbaarheid en betaalbaarheid twee uitdagingen zijn die voortdurend terugkomen in de beleidsnota, onder meer bij de ouderenzorg en de kinderopvang. Het bestrijden van armoede komt inderdaad aan bod in een afzonderlijk hoofdstuk, maar in elk beleidsdomein moet het aanbod van de voorzieningen voor iedereen beschikbaar en betaalbaar zijn.

– *Brussel*

De minister meldt dat zij al contact heeft gehad met de verantwoordelijken van het Brusselse virtuele zorgnetwerk. Op dit ogenblik wordt overlegd hoe dit virtuele netwerk geïmplementeerd kan worden. Een aantal andere ministers van de Vlaamse Regering zijn daar eveneens bij betrokken. Als het lukt om een en ander te verfijnen, zal de Vlaamse Regering er alles aan doen om een aantal aspecten uit te voeren in Brussel. Daarvoor zijn ook concrete afspraken over de in- en output belangrijk. Hoe dan ook wordt de nodige aandacht aan het virtuele netwerk besteed, om tot werkbare en bredere modellen te komen dan de Brusselse situatie.

Het decreet inzake het lokaal sociaal beleid toepassen in Brussel is niet evident. De Vlaamse Regering wil in Brussel dezelfde principes volgen als in Vlaanderen. Het lokaal sociaal beleid wordt gecoördineerd door het lokale bestuur. In Brussel is dat in eerste instantie de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC). Omdat de Vlaamse Regering streeft naar een lokaal sociaal beleidsplan dat brede steun geniet, is de betrokkenheid van het maatschappelijke middenveld en alle andere betrokkenen belangrijk.

– *Rol van de private sector*

De minister wijst erop dat in de inleiding van de beleidsnota een duidelijke visie staat over de rol van commerciële vennootschappen. Zij is voorstander van het private initiatief. Dat ligt trouwens volledig in de lijn van het regeerakkoord: de samenleving moet zelf verantwoordelijkheid nemen, terwijl de overheid een betrouwbare en stimulerende partner moet zijn. Er is natuurlijk een groot verschil wanneer het privaat initiatief louter

gericht is op winstbejag. Voor dat laatste staat de minister niet open. Het hanteren van de vrijemarkt-principes louter met een winstoogmerk, staat recht tegenover de doelstellingen van de welzijnssector, zoals toegankelijkheid en solidariteit.

– *Link met andere beleidsdomeinen*

De minister is het niet eens met de opmerking dat er in haar beleidsnota geen link wordt gelegd met de andere beleidsdomeinen. De Vlaamse Regering heeft er bewust voor gekozen dat iedereen verantwoordelijk is voor zijn of haar eigen bevoegdheden. Bij het opmaken van de beleidsnota's was er wel kruisbestuiving, waardoor bepaalde aspecten van Wonen bijvoorbeeld ingang hebben gevonden in deze beleidsnota. De beleidsnota's Gelijke Kansen en Wonen bijvoorbeeld bevatten dan weer passages over Welzijn.

III. Bespreking per hoofdstuk

Hoofdstuk I – Gezinsbeleid

Algemeen

Mevrouw *Marijke Dillen* heeft met bijzondere aandacht het hoofdstuk gezinsbeleid onder de loep genomen. Er staan positieve doelstellingen in maar het geheel ontgoochelt haar sterk. Ze had van de minister van Gezin en een van de meest prominente figuren van CD&V tijdens de verkiezingen, waarin vele mooie beloften werden geformuleerd, toch wel veel meer verwacht.

Nochtans is het de plicht van de overheid om alle gezinnen maximale kansen te geven tot ontplooiing, onder meer door voorwaarden te creëren zowel op het materiële als het immateriële vlak waarbinnen een kwaliteitsvol gezinsleven kan uitgebouwd worden. Dat is onvoldoende terug te vinden in de beleidsnota. Dat de paarse regeringspartijen weinig interesse hadden voor het gezin, is bekend. CD&V deelde de kritiek daarop trouwens. Maar ook CD&V die tijdens de verkiezingscampagne zich naar de kiezer opstelde als de gezinspartij, pleegt woordbreuk. Van vele van deze mooie verkiezingsbeloften, die de spreekster steunt, is weinig of niets terug te vinden. Enkele voorbeelden: de Kwali-Tijd Kaart, de belofte om het succes van het gezinsbeleid te meten aan de stijging van het aantal geboortes, het voorstel voor de invoering van

zorgcheques zodat alle gezinnen bij erkende non-profit welzijnsvoorzieningen zorg en gezinsondersteuning kunnen inkopen.

In de beleidsnota zegt de minister dat het gezin de experimenteeruimte is waarbinnen kinderen en jongeren leren deelnemen aan de samenleving. Dit is een merkwaardige benadering van het begrip gezin. Kan de minister daar meer uitleg bij geven? Dit doet mevrouw Dillen te veel denken aan een te progressieve benadering, met te weinig aandacht voor tradities en de bestaande cultuur.

De minister wil terecht een gezinsbeleid voeren dat gelooft in de kracht van de opvoeding, een beleid dat uitgaat van positief ouderschap waarbij ouders zich verantwoordelijk voelen voor het welzijn van hun kind. Het is positief, maar ook noodzakelijk dat de minister terug meer verantwoordelijkheid bij de ouders wil leggen, want de verantwoordelijkheid van de ouders wordt vandaag helaas al te vaak afgewenteld op het onderwijs, op de jeugdbeweging, op sportverenigingen enzovoort. Hopelijk zal de minister dit uitgangspunt ook consequent in haar beleid laten doorwegen.

Mevrouw Dillen stelt vast dat opvoedingsondersteuning voor de minister duidelijk een belangrijk dossier is. Zij kan de minister daarin, althans gedeeltelijk, volgen. Belangrijk is de evaluatie van het decreet, want de toepassing daarvan op het terrein laat vaak te wensen over en veel van de schaarse middelen worden niet aan het vooropgestelde doel besteed. Spreekster dringt er dan ook op aan daar voorrang aan te geven. Het principe van opvoedingsondersteuning mag evenwel niet in het gedrang komen, want gezinnen moeten hierop een beroep kunnen doen, met vragen allerhande inzake opvoeding in de meest ruime betekenis van het woord. Opvoedingsondersteuning kan ook een belangrijke schakel zijn in preventie en begeleiding van gezinnen in problematische opvoedingssituaties. Maar om dat te realiseren met het decreet zal er een ander moeten worden herzien.

Wat het horizontaal en inclusief beleid betreft, blijft de minister in de beleidsnota vrijblijvend. Vlaams Belang is er al lang voorstander van dat alle maatregelen uit alle beleidsdomeinen die een invloed hebben op het gezin, moeten worden gescreend op hun impact op het gezinsleven. Niet zoveel mogelijk, maar verplicht. Gezinsbeleid is immers niet

terug te brengen tot één specifiek beleidsterrein. Mevrouw Dillen pleit dan ook voor de verplichte invoering van een gezinseffectrapport. Alleen daarvoor kan in de praktijk iets veranderen. Met deze methodiek kunnen beleidsverantwoordelijken op voorhand de gevolgen inschatten van beslissingen op de gezinnen. Wanneer er geen verplichting is, zullen veel collega-ministers geen of weinig rekening houden met de implicaties van hun beleidsbeslissingen op het gezin.

Mevrouw *Elke Roex* is blij met de aandacht voor nieuwe gezinsvormen, het gedifferentieerde hulpaanbod en het groeipad in de buitenschoolse kinderopvang. Voorts is haar fractie ook verheugd over het pleidooi voor jeugdadvocaten, het spreekrecht voor minderjarigen en de installatie van een familiekamer op federaal niveau. Enkele zaken ontbreken echter in de beleidsnota (cf. infra: kinderopvang).

Mevrouw *Mieke Vogels* zegt dat het gezin nog altijd de normale plaats is waar kinderen worden opgevoed. Zij zal het hier tegelijk dan ook hebben over bijzondere jeugdzorg en integrale jeugdhulp. Het gezinsbeleid moet de versterking van de gezinnen als bedoeling hebben, zodat die gezinnen hun taak, met name het opvoeden van de kinderen, beter aankunnen. Vroeger dacht men daarbij vaak aan bijkomende materiële ondersteuning zoals verhoogd kindergeld, maar dergelijke instrumenten werken niet meer. Mensen vragen andere soorten ondersteuning. Er was nooit meer informatie over opvoeding dan vandaag, maar er waren ook nooit meer vragen dan vandaag. Het lid vindt het bijvoorbeeld onwaarschijnlijk hoe goed jonge mensen vandaag de dag weten wat er allemaal kan mislopen met een zwangerschap. Op het vlak van opvoeding is dat hetzelfde.

Spreker is het eens met de beleidsnota dat de opvoedingsondersteuning op de nulde lijn moet ingebouwd worden binnen de bestaande instrumenten. Zij denkt aan de preventieve consultaties van Kind & Gezin maar ook steeds meer aan de kinderopvang. Daarom hoopt zij dat de hele commissie met haar onderschrijft dat kinderopvang exclusief binnen de bevoegdheid Welzijn moet vallen en geen aanhangsel van Economie of Werkgelegenheid mag zijn. Vandaag is dat belangrijker dan ooit, nog belangrijker dan de kinderrechten, hoe belangrijk die zelf ook zijn. Daarvan is het minder erg dat die bij minister Anciaux zitten. Volgens

mevrouw Vogels kan de opvoedingsondersteuning pas in tweede instantie vertrekken van de Centra voor Leerlingenbegeleiding. In de meeste gevallen gaat het over fenomenen als mijn kind doet vervelend, wil niet slapen of wil niet eten. Van zodra men naar een CLB stapt, wordt dat moeilijke gedrag als een probleem gedefinieerd, waarna men in het problemencircuit terechtkomt. Het lid pleit er daarom voor om in de komende jaren goed na te denken over de organisatie van de opvoedingsondersteuning. Zij suggereert om de resolutie die tijdens de vorige zittingsperiode daarover werd aangenomen, opnieuw uit de lade te halen en te herbekijken in het kader van de door iedereen gesteunde evaluatie van het decreet op de opvoedingsondersteuning.

Mevrouw Vogels ziet een enorm hiaat voor de ondersteuning van ouders, in het bijzonder alleenstaande ouders, met tienerkinderen. Er is alleen Botsing, het instrument van de Gezinsbond, maar dat is te weinig. Hoe kunnen ouders van jonge tieners beter ondersteund worden, om de enorme toename van jongeren in de bijzondere jeugdzorg te stoppen? Het lid ziet deze opvoedingsondersteuning veel meer als preventie dan projecten over spijbelgedrag: dat is geen preventie meer, want dan is het vaak al te laat. Zij roept de commissie op na te denken en eventueel hoorzittingen te organiseren over de mogelijkheden om gezinnen te versterken in een tijd waarin die gezinnen veel vluchtiger zijn. Voor mensen die er alleen voor staan, is het immers niet meer evident jongeren op te voeden. In die zin is er een band tussen gezinsbeleid, opvoedingsondersteuning en bijzondere jeugdzorg.

Het lid herinnert eraan dat al in 1999 door deze commissie een rapport werd uitgewerkt dat pleitte voor een jeugdzorg die echt bijzonder was en voor de uitbouw van integrale jeugdhulpverlening. Tot op de dag van vandaag is men daar nog niet in geslaagd. Het proces is wel opgestart, maar loopt moeizaam. De minister zegt in haar beleidsnota dat zij hier zorgzaam wil mee omgaan en niet te snel wil gaan. Het is inderdaad zeer moeilijk en dansen op het slappe koord. De nood is ongelooflijk hoog en de sector niet altijd even soepel. Ook daar spelen immers belangen. Tegelijk de sector betrekken en snel gaan om geloofwaardig te blijven is permanent een moeilijke oefening. Mevrouw Vogels hoopt dat de minister slaagt. Het is daarvoor belangrijk om de hulp aan huis als prioriteit te zien. De gezinnen moeten in de eerste plaats

versterkt worden in hun eigen milieu. De wachtlijsten op dit gebied wegwerken moet een absolute prioriteit zijn. Dat is het beste voor het kind maar ook voor de samenleving. Anders komt men in de residentiële opvang terecht.

Inzake bijzondere jeugdzorg ten slotte hoopt de spreker dat er, met het oog op het debat, snel zicht komt op wie er in die sector terecht komt, met welke vraag en hoe die wordt geholpen.

De heer *Tom Dehaene* is verheugd dat het decreet over de opvoedingsondersteuning geëvalueerd zal worden, daar is immers behoefte aan. Het zal niet mogelijk zijn om alles terzake in regeltjes te gieten, en om op alle opvoedingsvragen te antwoorden. Aan de schoolpoort worden opvoedingsproblemen in een zeer vroeg stadium besproken en daar kunnen veel problemen aangepakt worden. Hij weet niet of het beleid daarop kan inspelen, maar het onderwerp moet inderdaad vooral bespreekbaar gemaakt worden, zodat men het in de eigen omgeving, zoals aan de schoolpoort, durft te bespreken. Zo kunnen veel problemen voorkomen worden.

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* vergelijkt de beleidsnota en het regeerakkoord. In het regeerakkoord staat dat de gezinnen versterkt moeten worden. Het verwondert haar dat volgens de beleidsnota het gezin de experimenteerruimte is waarbinnen kinderen en jongeren de deelname aan de samenleving leren. Voor de spreker is een gezin meer dan het kerngezin. In de volgende paragraaf staat terecht dat het gezinsbeleid rekening houdt met alle gezinsvormen. Dat maakt het voorgaande echter niet goed.

Op gezinnen staat geen leeftijd. Het gaat bijvoorbeeld niet alleen over gezinnen met jonge kinderen, maar ook over grootouders, die op de kleinkinderen passen. Ook zij voelen zich een gezin. Ook gepensioneerden worden vaak teruggeworpen op het gezin. De minister maakt dat wel wat goed in het hoofdstuk over de ouderen. In het regeerakkoord was er echter geen verenging van het begrip gezin tot ouders en lerende kinderen. De realiteit is rijker, de spreker zou het appreciëren als het gezinsbeleid ook in die ruimere betekenis bekeken werd.

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* is blij dat de minister in dit hoofdstuk assertief is ten opzichte van de andere beleidsniveaus en inclusief denkt. Ze vermeldt als voorbeeld de jeugdadvocaten en de echtscheidingswetgeving.

Het eerste recht van kinderen is het recht op een gezin. De overheid moet steeds rekening houden met het kinderrechtensperspectief, ouders en gezinnen doen dan nog wat ze willen. Het Kinderrechtenverdrag legt verplichtingen op aan overheden. Vanuit dat verdrag moet er een coherent gezinsbeleid gevoerd worden. De toets aan de drie belangrijke invalshoeken, protectie, participatie en preventie moet dus ook voor het gezinsbeleid gebeuren. Spreker gaat ervan uit dat de minister rekening zal houden met de positie, en niet alleen de rechtspositie, van minderjarigen. Het gaat daarbij niet altijd om rechten en plichten, maar ook om betrokkenheid, zowel bij het aanbod vanuit voorzieningen als bij het opstellen van het beleid.

De minister heeft het in het hoofdstuk over het gezinsbeleid ook over kinderrechten. Volgens de spreker bestaan er meer accurate formuleringen. Sinds 2 april 2004 bestaat er een Vlaams actieplan kinderrechten en een nationaal actieplan in voorbereiding. In het Vlaamse plan staan al concrete doelstellingen, zoals geen enkel kind uitsluiten en kinderen beschermen tegen mishandeling en uitbuiting. Zowel de strategische als operationele doelstellingen zijn zorgvuldiger geformuleerd dan in de beleidsnota. De spreker gaat ervan uit dat bij de uitvoering van het beleid die documenten ook in ogenschouw genomen zullen worden.

Gezinsbeleid is het domein bij uitstek voor preventieve maatregelen. Er zijn voldoende laagdrempelige en niet-belerende mogelijkheden om gezinnen in de brede zin van het woord – dus mensen die elkaar genegen zijn – te ondersteunen. De spreker gelooft in het effect van preventie. Door de Centra voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning, de vertrouwenscentra, de netwerking en het afstemmen van de verschillende maatregelen, kan de minister de gezinnen ondersteunen.

Zoals mevrouw *Vogels* al opmerkte, bevat het voorstel van resolutie over opvoedingsondersteuning heel wat tips voor deze regeerperiode. Hopelijk zal de regering daar rekening mee houden.

De *minister* merkt in verband met de bedenkingen over de verkiezingsbeloften van CD&V en de realisatie ervan in de beleidsnota, op dat de Vlaamse Regering voor de overheveling van onder meer de gezinsbevoegdheid pleit. Dat een aantal zaken niet in de beleidsnota terug te vinden zijn, heeft te maken met het feit dat de Vlaamse Gemeenschap daarvoor momenteel nog niet bevoegd is. Die

nota heeft het inderdaad alleen over de effectieve bevoegdheden.

Experimenteren in gezinsverband ondermijnt de tradities, waarden en normen niet. Omdat niet alle kinderen ruimte krijgen om hun sociale vaardigheden te oefenen in een veilige context, krijgen ze de kans in gezinsverband te experimenteren. Ze leren er onder andere hoe ze met elkaar kunnen omgaan, hoe ze zich veilig kunnen voelen, hoe ze sociale vaardigheden kunnen ontwikkelen enzovoort.

De minister wil sterk en consequent de nadruk leggen op het positieve ouderschap. Dit aspect uit de regeerverklaring krijgt een duidelijke plaats in de beleidsnota. Als gezinnen verantwoordelijkheid op zich moeten nemen, dient de overheid gezinnen te stimuleren. De combinatie arbeid en gezin wordt immers maar mogelijk als de gezinnen zelf verantwoordelijkheid nemen.

De opvoedingsondersteuning zal opnieuw worden geëvalueerd om tot een verbreding te komen.

De minister beklemtoont voorts dat zij uiteraard achter gezinsondersteuning staat. Zij denkt daarbij niet enkel aan financiële, maar ook aan opvoedkundige ondersteuning. Dit komt in de beleidsnota duidelijk naar voren. Daarbij wordt veel aandacht besteed aan de bestaande netwerken (vanuit Kind & Gezin, maar ook in de kinderopvang): het is niet meteen nodig nieuwe netwerken op te starten.

De “intergenerationaliteit” en de rol van de grootouders is zeker niet vergeten. De term “gezin” omvat alle duurzame verbanden, en dus ook het grootouderschap. Er zijn vandaag zoveel gezinsvormen dat het “gezin” bewust niet werd gedefinieerd. “Intergenerationaliteit” en solidariteit zijn niettemin zeer belangrijk. Dat komt bijvoorbeeld ook bij het ouderenbeleid aan bod, waar initiatieven worden ondersteund die een verrijking zijn voor zowel de grootouders als de kleinkinderen. Dit aspect kan ook mee aan bod komen bij de discussie over woon-zorg: daar kan het gaan over de vraag wie welke verantwoordelijkheid mee opneemt en of er een intergenerationele solidariteit speelt. Zorg hoeft immers niet altijd professioneel te zijn: mantelzorg en vrijwilligershulp moeten zeker hun plaats krijgen.

Kinderopvang en buitenschoolse opvang

Mevrouw *Marijke Dillen* stelt vast dat de minister een uitbreiding van 5000 bijkomende plaatsen wil realiseren in de kinderopvang. Dat is maar de helft van de beloofde 10.000 plaatsen in de verkiezingsfolders. Dit is niettemin een mooie doelstelling, maar wat meer duidelijkheid en concrete invulling zou toch wenselijk zijn. Bij het begin van de vorige regeerperiode werd er ook een aanzienlijke uitbreiding beloofd, die in de praktijk niet is gerealiseerd zoals was voorgesteld. De Vlaams-Belangfractie is dan ook zeer kritisch en zou graag een concreet stappenplan zien. Hoe ziet de minister de invulling? De belangrijke basiscriteria dienen in ieder geval te zijn: kwaliteit, betaalbaarheid en toegankelijkheid voor zoveel mogelijk gezinnen. Mevrouw Dillen dringt daarbij aan op een maximale verrekening van gezinsdraagkracht in de ouderbijdragen.

Ook flexibele opvang, gekoppeld aan de draagkracht van het kind, en de opvang van zieke kinderen moeten extra aandacht krijgen. Deze punten vindt mevrouw Dillen onvoldoende terug. Ze pleit dan ook voor een afzonderlijke beleidsnota Kinderopvang en Buitenschoolse Opvang om op een duidelijke en doorzichtige wijze het beleid voor de volgende vijf jaar uit te werken.

Spreekster betreurt dat er in de beleidsnota niet opnieuw duidelijk wordt gekozen voor de dienstcheques als één van de financieringsmogelijkheden. Er is immers een decreet terzake en dat moet worden toegepast.

De minister heeft eerder altijd beloofd dat zij werk zou maken van een volwaardig statuut voor de onthaalouders. Daarvan is echter niets terug te vinden in de beleidsnota. Dit is weliswaar geen uitsluitend Vlaamse bevoegdheid, maar er is zelfs geen verwijzing om dit op het federaal overleg bespreekbaar te maken.

Mevrouw *Elke Roex* vraagt zich af wat er gebeurd is met de initiatieven uit de vorige beleidsperiode over participatie in de kinderopvang. Daar vindt zij weinig over terug. Ook ontbreekt een denkoefening over de manier waarop de buitenschoolse kinderopvang wordt opgezet en het verband daarvan met de vrije tijd van kinderen en jongeren. Evenmin staat er iets in de nota over de defederalise-

ring van het Fonds voor Collectieve Uitrustingen en Diensten (FCUD). Wat zijn de intenties van de minister op dat vlak?

De heer *Marnic De Meulemeester* vraagt hoe de bijkomende 5000 plaatsen in de dagopvang zullen worden verdeeld over de diensten en de zelfstandige opvang. Die laatste initiatieven werden door de vorige regering gestimuleerd. Wordt dit beleid voortgezet? Het is opvallend dat in 2005 geen middelen worden uitgetrokken om die bijkomende plaatsen in de dag- of bijzondere opvang ook werkelijk te creëren in de gesubsidieerde sector. Wanneer denkt de minister die bijkomende plaatsen dan wel te realiseren?

Veel scholen doen aan buitenschoolse kinderopvang. Sinds enkele jaren wordt met het idee gespeeld om hen daarvoor te honoreren. Heeft de minister een intentie in die zin?

De heer *Tom Dehaene* vraagt of bij de bijkomende 5000 kinderopvangplaatsen, de klemtoon gelegd zal worden op bijkomende plaatsen bij de kinderdagverblijven, dan wel bij de onthaalmoeders. Hij is het in dit verband eens met de uitspraak van mevrouw *Vogels* dat kinderopvang in de eerste plaats bedoeld is voor het gezin en geen tewerkstellingsproject mag zijn. Hij stelt alleen vast dat in de vorige regeerperiode een andere keuze gemaakt is met de beslissing dat dienstencheques ook gebruikt konden worden voor kinderopvang.

Mevrouw *Mieke Vogels* repliceert dat zij in de eerste helft van de vorige regeerperiode hard heeft gevochten om alle aspecten van de kinderopvang bij Welzijn te houden. Haar opvolgster heeft ervoor gestreden om ook de kinderopvangcheques onder de bevoegdheid Welzijn te houden. De sleutels die uiteindelijk in het decreet zijn ingebouwd, zijn van die aard dat het in de praktijk niet gerealiseerd is. Er kan dus niet getwijfeld worden aan de goede bedoelingen van haarzelf en haar opvolger. Ze zal dezelfde werkwijze volgen in de oppositie, en de minister daarin steunen.

Minister *Inge Vervotte* zegt dat de vooropgestelde 5000 nieuwe plaatsen in de kinderopvang en de buitenschoolse opvang er zullen komen door meerdere sporen te volgen. Omdat de sterke en de zwakke punten nog onvoldoende gekend zijn, moet elke sector geanalyseerd worden om tot een algemeen beleidskader te komen als basis voor eenvoudiger

en meer coherente regels. De uiteindelijke bedoeling is tot een strategisch plan voor de kinderopvang te komen. Dat plan zal in nauw overleg met Kind & Gezin en de sector opgesteld worden. De Vlaamse Regering is ervan overtuigd dat er 5000 extra plaatsen nodig zijn. Het dalend aantal initiatieven roept vragen op en precies daarom is een analyse nodig.

Het FCUD zal zijn houding bekend moeten maken of aanpassen aan het standpunt van het Arbitragehof. Doet het dat niet, dan zal de Vlaamse overheid verdere juridische stappen ondernemen.

Voor de buitenschoolse opvang in samenwerking met de scholen is een duidelijke scheiding tussen infrastructuur en initiatiefnemers belangrijk. Dit betekent dat de leerkrachten niet zelf moeten instaan voor de naschoolse opvang omdat de infrastructuur van de school die toelaat. Er moeten wel duidelijke normen komen voor die infrastructuur, zoals dat ook het geval is voor de kinderopvang. Kinderopvang is immers meer dan tijdsinvulling: ze moet ook een psychologische en een pedagogische meerwaarde inhouden.

Familiale bemiddeling

Mevrouw *Marijke Dillen* wijst erop dat de minister impulsen wil geven aan familiale bemiddeling in het kader van de echtscheidingsproblematiek. Dit is een mooie doelstelling, maar zij wil toch waarschuwen voor de risico's en gevaren die daaraan verbonden zijn. Scheidingsbemiddeling is geen eenvoudige zaak. In de praktijk stel mevrouw *Dillen* geregeld vast dat OCMW's, de Centra voor Algemeen Welzijnswerk enzovoort voor partijen ontwerpen van echtscheidingsakten opstellen. Zonder afbreuk te doen aan de goede intenties van deze diensten, moet toch worden vastgesteld dat dit niet altijd met de nodige juridische expertise gebeurt, met alle nadelige gevolgen vandien voor bijvoorbeeld de onderhoudsgelden, de regelingen van de schulden, heel specifiek de belastingschulden, enzovoort. Eens definitief, is aan de akte niets meer te wijzigen. Als de mensen daarover niet duidelijk op voorhand gewaarschuwd zijn, dan zijn zij de dupe van de zaak. Daarom pleit spreekster ervoor om minstens voorop te stellen dat er juristen betrokken moeten zijn bij echtscheidingsbemiddeling. Het gaat hier overigens om minder gegoede, kansarme mensen, want mensen die geld genoeg hebben, stappen naar een advocaat of notaris. Het

zijn juist die kwetsbare mensen die extra moeten worden beschermd.

De minister wil bij het federale niveau pleiten voor jeugdadvocaten: dat bestaat vandaag reeds en in vele gerechtelijke arrondissementen werkt dit goed. Ook het spreekrecht voor minderjarigen, waar de minister een lans voor breekt, wordt door de meeste rechtbanken gerespecteerd in het kader van echtscheidingsprocedures. Aandacht voor co-ouderschap is positief, maar dat is een federale materie. Verder dient co-ouderschap reëel te zijn en is dat in heel wat gevallen niet. Mevrouw Dillen verwijst hier naar buitenlandse ervaringen: Frankrijk is een van de Europese landen die al lang co-ouderschap in het burgerlijk wetboek heeft ingebouwd, maar er vandaag op terugkomt omdat het spijtig genoeg in de praktijk niet werkt, hoe goed de bedoelingen ook zijn.

Gezinszorg

Mevrouw *Marijke Dillen* merkt op dat gezinszorg in de beleidsnota als een eerste stap naar ondersteuning voor de gezinnen wordt bestempeld. Er is inderdaad bij vele gezinnen een grote behoefte aan gezinshulp, zoals bijvoorbeeld een boodschappen dienst, een strijkdienst enzovoort. In het kader van een harmonieuze combinatie tussen gezin en arbeid is de bedrijfswereld hier een zeer belangrijke partner. De minister kan de bedrijven geen verplichtingen opleggen, maar ze heeft toch veel mogelijkheden om bedrijven te stimuleren om meer initiatieven te ontwikkelen.

Het is niet zo dat er vandaag niets gebeurt. De campagne over het mensvriendelijk bedrijf is zinvol, maar is absoluut onvoldoende. De minister zou dan ook eens moeten nadenken over concrete initiatieven ten aanzien van de bedrijfswereld om die gezinsvriendelijke arbeidsorganisatie te ondersteunen. Belangrijk hierbij is ook overleg met de federale collega-ministers. In de praktijk hebben een aantal, vooral grotere, bedrijven wel oor voor de terechte bekommernis van veel gezinnen, maar het wordt hen heel moeilijk gemaakt op het vlak van de regelgeving. Daar moet iets aan worden veranderd, maar dat is federale materie. Het is voor bedrijven pas interessant om iets te doen als ze daar fiscale voordelen van genieten.

Rechtspositieregeling van de minderjarige

De heer *Marnic De Meulemeester* merkt op dat de minister de impact van het decreet op de gezins- en opvoedingszorg wil onderzoeken. Wanneer denkt zij daarmee klaar te zijn?

Adoptie

De heer *Marnic De Meulemeester* is van oordeel dat er voor de Centra Algemeen Welzijnswerk geen rol is weggelegd in het onderzoek naar de geschiktheid van de kandidaat-adoptanten. Hij verwijst daarvoor naar het onderzoek van de vorige minister van Welzijn. De conclusies waren vernietigend. De sociale diensten die verbonden zijn aan de jeugdrechtsrechtbank zouden die evaluerende rol op zich moeten nemen. Het gaat uiteindelijk om Vlaamse diensten die op dat vlak competent zijn en erg nuttig werk leveren.

Minister *Inge Vervotte* zegt dat de huidige expertise zo maximaal mogelijk behouden moet blijven. Dat betekent dat de vijf teams in de CAW's, mits duidelijke afspraken, de evaluatie moeten kunnen blijven doen.

De heer *Luc Martens* treedt de minister bij, maar heeft wel begrip voor het standpunt van de VLD. Bij de opstelling van een nieuwe regeling in 1995 hebben de CAW's inderdaad een belangrijke rol gekregen. Het is begrijpelijk dat sommige juristen meer vertrouwen hebben in de federale werkwijze, maar het is niet evident dat rechtbanken een soepelere en meer menselijke houding aannemen. Daar zijn tegenindicaties voor. Er is zonder twijfel veel expertise bij de CAW's. Daar zijn weliswaar ook onhandigheden begaan, doordat men werd geconfronteerd met een nieuwe opdracht. De vragen gingen soms te ver en leken een bedreiging voor de privacy. Niets garandeert evenwel dat een aanpak door federale diensten beter is. Hij pleit dan ook voor enige voorzichtigheid.

Opvang voor niet-begeleide minderjarigen

Mevrouw *Gerda Van Steenberge* meent dat het logischer zou zijn geweest de tekst over niet-begeleide minderjarige vreemdelingen onder het hoofdstuk

over jeugdhulp onder te brengen. Ze verwijst in dit verband naar haar uiteenzetting bij de bespreking van de begroting. Het is een belangrijk probleem, ze heeft zelf schrijnende toestanden gezien in Het Huis in Aalst. Asielbeleid is weliswaar een federale materie, maar de opvang van deze kinderen behoort tot de bevoegdheid van de gemeenschappen. De minister wenst bijkomende opvang en zal overleggen met de andere bevoegde ministers.

Bijkomende opvangmogelijkheden zijn inderdaad nodig, want opvang van niet-begeleide minderjarigen is een prangend probleem. Die kinderen bevinden zich in een kwetsbare situatie, niet alleen omdat ze ouderlijke ondersteuning ontberen, maar ook omdat zij vaak het slachtoffer zijn van mensenhandel. Ze suggereert de minister dan ook om deze kinderen op te vangen in gesloten instellingen. Dat is immers in hun eigen belang. Kinderen worden soms uit de instelling gelokt met een telefoontje en dan meegenomen door mensenhandelaars of pooiers.

Men mag aan de andere kant ook de misbruiken niet uit het oog verliezen. Jongeren beweren soms minderjarig te zijn, maar zijn in werkelijkheid meerderjarig. De overheid kan nog altijd niet nagaan of ze werkelijk minder- of meerderjarig zijn. Er is al een opvangtekort, dus moet de overheid er werk van maken om misbruiken uit te sluiten, bijvoorbeeld door bij twijfel een botscaan te nemen.

Minister *Inge Vervotte* pleit, zonder afbreuk te willen doen aan de federale bevoegdheden, voor een nieuw samenwerkingsakkoord over de opvang van niet-begeleide minderjarige asielzoekers. Ze wil een onderscheid maken tussen een eerste opvang en een vervolgoopvang. Ook de voogdijregeling heeft een rol te vervullen. De eerste opvang moet beveiligd zijn, maar mag niet gesloten zijn. Een open instelling met bijvoorbeeld trajectbegeleiding, kan ervoor zorgen dat jongeren, die gevaar lopen – wat in sommige situaties inderdaad het geval is – van naderbij opgevolgd worden en minder vrijheid krijgen dan de anderen.

In de eerste opvang moet er ook een onderscheid gemaakt worden naargelang leeftijd, statuut en problemen. De doelstelling is dan om de situatie van de jongere goed te onderzoeken en hem of

haar de gelegenheid te geven om te wennen aan de nieuwe situatie. De vervolgoopvang dient georganiseerd te worden binnen het gedifferentieerd voorzieningenpakket dat voor alle minderjarigen bestaat.

De minister concludeert dat zij dus geen voorstander is van een gesloten opvang, maar wel van een beveiligde opvang, waarbij men de situatie van de jongeren en hun omgeving goed inschat.

Intrafamiliaal geweld

Mevrouw *Marijke Dillen* pleit voor een geïntegreerde aanpak van het intrafamiliaal geweld. In de beleidsnota wordt weliswaar wel verwezen naar die problematiek, maar niet op een gestructureerde wijze: verschillende, op zich goede, maatregelen staan los van elkaar. Een omvattende en gecoördineerde aanpak is absoluut noodzakelijk, in aansluiting op de resoluties van het Vlaams Parlement.

De heer *Dirk Broos*, kabinetsmedewerker, zegt dat bij intrafamiliaal geweld zo vroeg mogelijk moet worden ingegrepen. Recent wetenschappelijk onderzoek maakt duidelijk dat de prevalentie op negatieve consequenties op de ontwikkeling dan daalt. Het is dus de doelstelling om zoveel mogelijk preventief te handelen. Daarbij moet er aangesloten worden bij de benaderingswijze van de opvoedingsondersteuning. De uitbouw van de opvoedingsondersteuning in brede zin en het versterken van de opdrachten van Kind & Gezin kunnen zeer belangrijk zijn voor signaaldetectie. Kind & Gezin heeft immers een netwerk van sociaal-verpleegkundigen die in 80 tot 90 procent van de gezinnen met pasgeborenen terecht komen. De verruiming van hun psychosociale en pedagogische zorg kan zorgen voor een juiste detectie, waarop de gepaste zorg kan aansluiten. Passend daarin zal het kabinet, samen met alle vertrouwenscentra kindermishandeling, de juiste positionering van die centra in de jeugdhulpverlening bespreken zodat er eenduidigheid komt. Ook de andere diensten, zoals de Centra Geestelijke Gezondheidszorg, maar ook de jeugdhulpverlening en de bijzondere jeugdhulpverlening moeten complementair werken. Het is dus de bedoeling om de posities af te bakenen en dan complementair te werken.

Tegelijkertijd wordt ook nagegaan hoe meldingen van kindermishandeling, beter en laagdrempelig georganiseerd kunnen worden, met het oog op een zo duidelijk mogelijk beeld van de meldingen.

Niet in de beleidsnota opgenomen kwesties

Mevrouw *Marijke Dillen* is van oordeel dat in de beleidsnota aandacht ontbreekt voor de thuiswerkende ouder. Zij pleit voor een eigen statuut, gekoppeld aan een financiële ondersteuning. Dat is een Vlaamse bevoegdheid en het is belangrijk om van de beperkte bevoegdheden op het vlak van gezin werk te maken. Verder pleit ze voor een bijzondere tegemoetkoming aan gezinnen met kinderen. De minister had mooie beloften in haar verkiezingsprogramma geformuleerd, maar bij wat er de komende vijf jaar gaat worden gerealiseerd is daarvan niets terug te vinden.

De harmonieuze combinatie gezin-arbeid beperkt de minister tot kinderopvang en buitenschoolse opvang, maar een diepere uitwerking ware toch wenselijk geweest, bijvoorbeeld de uitbreiding van het systeem van Vlaamse aanmoedigingspremies om loopbaanonderbreking te bevorderen en een verhoging van de premies om het onderbreken van de loopbaan ook voor lagere inkomensgroepen en eenoudergezinnen toegankelijk te maken. Verder kan ook worden gedacht aan het bevorderen van thuiswerk en telewerk.

Mevrouw Dillen vindt ook relatief weinig of bijna niets terug over de aandacht voor de alleenstaanden en de eenoudergezinnen. Dat is een steeds groter wordende groep in de samenleving. Waarom besteedt de minister geen aandacht aan de ondersteuning van de kwetsbare alleenstaanden met kinderen om hun de gelegenheid te geven om te gaan werken op een gezinsvriendelijke manier en zonder enig risico om hun kinderen te verliezen? Hoe gaat ze aandacht besteden aan een gerichte gezinsbegeleiding?

Vervolgens vraagt mevrouw Dillen aandacht voor het probleem van de demografie. Dat wordt niet aangeraakt in de beleidsnota, terwijl de vergrijzing toch een van de knelpunten is voor de toekomst. Zij vindt het dan ook bijzonder eigenaardig dat in de beleidsnota geen echt strategisch plan met een

omvattende visie wordt voorgesteld of aangekondigd. De Vlaamse bevolkingspiramide evolueert dermate negatief dat dit op korte en middellange termijn zeer ernstige gevolgen met zich zal meebrengen. Daar hoeft niemand meer van overtuigd te worden. Mevrouw Dillen denkt onder meer aan de betaalbaarheid van de pensioenen, aan de gezondheidszorg en de ouderenzorg, die zwaar onder druk zullen komen te staan. De minister is niet de enige die hier verantwoordelijkheid draagt, maar zij heeft wel een aantal hefboomen in handen om de curve een andere kant te doen uitgaan.

Hoofdstuk II – Ouderen

Uiteenzetting van mevrouw Greet Van Linter

Mevrouw *Greet Van Linter* zegt dat langer leven meestal betekent dat de zorggraad toeneemt. Zorgbehoevende ouderen moeten kunnen rekenen op respectvolle zorg en een zo aangenaam mogelijke oude dag. De minister pleit volgens de spreker terecht voor de bijstand en uitbouw van thuiszorgondersteunende diensten. Een oudere kan namelijk psychisch gezien, nergens beter verzorgd worden dan in zijn vertrouwde huiselijke milieu. Kwaliteitsvolle professionele thuiszorg moet uitgebouwd worden. Die verzorgingswijze is vaak goedkoper dan een opname in een bejaardentehuis of een instelling. Verzorging thuis moet een keuze blijven en dus ook financieel haalbaar zijn.

Het moet een keuze zijn die door de overheid moet worden gerespecteerd en waarbij bijgevolg elke discriminatie met verzorging in een instelling moet worden gebannen. De minister spreekt over gelijkschakeling van de tegemoetkoming inzake de zorgverzekering. Om thuiszorg aantrekkelijker te maken dan residentiële zorg moet die tussenkomst hoger liggen, maar dat terzijde. De minister is tenslotte Sinterklaas niet. Alleen zegt de minister niet hoe ze dat gaat realiseren. In de commissie zei de minister al eerder dat het om een stappenplan gaat, maar de vraag is of de verhoging geleidelijk gaat gebeuren. Worden er bepaalde criteria in acht genomen of prioriteiten gesteld, bijvoorbeeld de graad van hulpbehoefendheid? Zo ja, welke instanties gaan daarvoor richtlijnen opstellen en/of controles uitvoeren? Zijn er denksporen voor het bezorgen van een financieel en sociaalrecht-

lijk statuut voor mantel- en thuiszorgers? Het is in ieder geval nodig dat de premies voor zorgverzekering steeds gemakkelijk betaalbaar blijven.

Wat de zorgverzekering in residentiële instellingen betreft, vestigt de spreekster de aandacht op de problemen in Brussel. In verband met de beloofde gelijkstelling van de uitbetaling van de mantelzorg van Brussel met Vlaanderen, wenst ze te weten te komen of de concrete uitwerking daarvan al aan de gang is. Ze wijst erop dat er een klein percentage bicommunautaire bejaardentehuizen is aangesloten bij de zorgverzekering, waarvan 3 van de 19 OCMW's. Dat kan in zoverre ze kunnen bewijzen dat ze een tweetalige dienstverlening aanbieden. Men weet wat dat in Brussel in de praktijk betekent. Met andere woorden, de mogelijkheid om te genieten van een tussenkomst is voor Brusselse Vlamingen zeer klein en er moeten dus duidelijk meer voorzieningen over de streep worden getrokken, ook volgens Brussels staatssecretaris Grouwels. Er moeten duidelijk meer eentalige RVT's en rusthuizen komen. Vlaanderen moet daarin meer investeren.

In het kader van het thuiszorgdecreet zegt de minister dat centra voor kortverblijf, dagverzorgingscentra en diensten voor oppashulp kansen moeten krijgen voor verdere uitbouw, en dat een bijkomende stimulans vanuit de overheid zal nodig zijn. Heeft de minister daarvoor al duidelijke denksporen? Wat verstaat ze daaronder?

In de beleidsnota staat dat ook palliatieve netwerken hun plaats zullen moeten vinden in het thuiszorgdecreet. Thuis verzorgd worden is zeer belangrijk voor een zieke, maar thuis sterven ook. Dat onderwerp verdient meer dan twee lijntjes in de beleidsnota en bovendien getuigt deze zin van weinig gedrevenheid. De vraag is dan ook of de minister de palliatieve zorg in haar beleid gaat stimuleren.

Ouderen die gekozen hebben voor thuiszorg, worden ook vaak geconfronteerd met praktische problemen rond de mobiliteit in huis. Uit statistieken blijkt dat het overgrote deel van de Vlaamse ouderen in woningen woont die niet beschikken over het meest elementaire basiscomfort. Daarover is weinig of niets terug te vinden in de beleidsnota. De overheid dient meer initiatieven te nemen en de verbouwingpremies om die woningen aan de noden van de ouderen aan te passen, te evalueren. Zijn

die premies aantrekkelijk genoeg? Zijn de voorwaarden niet te streng? Zijn ze voldoende bekend? Bestaan er premies bij de bouw van nieuwbouwwoningen, als ze al rekening houden met de problemen van het ouder worden of gemakkelijk kunnen worden aangepast. In dit verband kan worden gedacht aan brede deuren voor rolstoelpatiënten, aangepaste hoogte voor werkvlakken, het vermijden van te veel niveauverschillen, aangepaste badkamers en sanitair, technische hulpmiddelen enzovoort. Mevrouw Van Linter is ontgoocheld dat ze daarover niet veel terugvindt, want dat alles draagt bij tot het vergemakkelijken van het zelfstandig blijven wonen en van de verzorging thuis.

Bij de begrotingsbesprekingen is al op het nijpend personeelstekort in de residentiële zorg gewezen. Ook in de beleidsnota staat daarover niet veel. Het is nochtans een groot probleem. Er is duidelijk een evolutie in de instroom; het rusthuispubliek verandert en de leeftijdscategorie verschuift. De mensen komen op een oudere leeftijd binnen in een rusthuis. Door de vooruitgang van de geneeskunde worden de mensen ouder en blijven ze ook langer zelfredzaam. Het gevolg is dat, als ze naar het bejaardentehuis komen, dan ook vaak reeds ziek, zwaar hulpbehoevend, dementerend of bedlegerig zijn. In veel gevallen is het personeelsbestand daaraan nog niet aangepast. In het kader daarvan moet de erkenning van de RVT's worden bespoedigd. Zijn er daarvoor concrete plannen? De spreekster beseft evenwel dat dit ook op federaal niveau moet worden beslist.

Bejaarden moeten hun verblijf in een residentie als even aangenaam kunnen ervaren als thuiszorg. Daartoe moet het personeel voldoende tijd kunnen vrijmaken voor de persoonlijke omkadering van ouderen. Het leven bestaat immers uit veel meer dan de meest elementaire daden van verzorging. Zeker voor een bejaarde die, zoals meestal het geval is, noodgedwongen afstand heeft moeten doen van het 'leven aan de eigen haard', zijn die ondersteuning en omkadering heel belangrijk. Sociaal contact en menselijke warmte zijn hier broodnodig, maar op het terrein ontbreken de middelen. Isolément en eenzaamheid zijn dan ook geen onbekend gegeven in een bejaardenresidentie.

In het kader van de sociale omkadering en persoonsgerichte verzorging moet het mevrouw Van Linter van het hart dat er in de beleidsnota niets terug te vinden is in verband met Brussel. Er is

in de hoofdstad een nijpend tekort aan Nederlandstalige rusthuizen en daarmee worden eentalige rusthuizen bedoeld. Uit eigen beroepservaring kan zij stellen dat aan dit probleem veel te weinig aandacht wordt geschonken. De rusthuisbewoner herkent zijn eigen taal nog steeds het best. Hij of zij kan zich het best uitdrukken in de eigen taal en het beste weergeven hoe hij of zij zich voelt en wat hij of zij nodig heeft.

Nederlandstalig personeel dat de rusthuisbewoner omringt, geeft hem of haar een 'thuisgevoel'. En zorg rechtstreeks gericht op de persoonlijke noden van de zorgaanvrager, is toch wat ook de minister nastreeft? Ook en vooral voor dementerenden is de taal ontzettend belangrijk: de eerste taal die de patiënt sprak, is steeds de taal waarin hij zich het meeste herkent. Dementerenden reageren daar nog het best op, niet op een taal die achteraf aangeleerd is, hoe goed iemand die ook onder de knie heeft. Daaraan wordt te weinig aandacht besteed. Als het probleem niet kan worden opgelost door aparte Nederlandstalige rusthuizen en RVT's, is het een absolute noodzaak dat de minister overleg pleegt met haar federale collega over de strikte toepassing van de taalwetten in die instellingen.

Vaak zitten in de bejaardentehuizen ook te veel mensen die er eigenlijk niet thuishoren, zoals psychiatrische patiënten, of jongere mensen met een mentale of fysieke handicap. De overheid moet er meer op toezien dat die patiënten kunnen worden verzorgd in instellingen aangepast aan hun handicap of pathologie. Dat komt niet alleen de patiënten ten goede, maar het creëert ook weer openingen voor de bejaardencentra. Heeft de minister daarvoor een denkspoor?

Voor de opvangmogelijkheden van dementerende bejaarden heeft de minister wel aandacht. Dat is inderdaad zeer belangrijk. Dementerende bejaarden vragen een specifieke verzorging, maar ook de families van die patiënten zouden beter moeten worden ingelicht, bijgestaan en gesteund in deze enorme emotionele belasting. Hoe gaat de minister dat in de praktijk aanpakken? Het verder uitbouwen en ondersteunen van de expertisecentra voor dementie is één zaak, de dementerenden in de praktijk een aangepaste benadering geven een andere. Kan wat meer worden gezegd over de concrete invulling hiervan?

De minister wil tijdens deze regeerperiode werk maken van meer participatie van senioren aan de

maatschappij via het ouderenparticipatiedecreet. Dat is een zeer goed initiatief in het kader van de vergrijzing. Hoe gaat ze daarvoor te werk gaan? Kan ze duidelijk uitleggen hoe ze gaat zorgen voor de oprichting van de Vlaamse Ouderenraad?

Uiteenzetting van mevrouw Elke Roex

Mevrouw *Elke Roex* vindt het positief dat de beleidsnota vertrekt van het maximaal ondersteunen van het zo lang mogelijk en zo normaal mogelijk thuis laten leven van ouderen. Ook de uitbreiding van het urencontingent gezinszorg is een goede zaak, rekening houdend met de reserve van de duidelijke en objectieve criteria die ze al heeft geformuleerd tijdens de begrotingsbesprekingen.

Zij is ook blij dat de woon-zorgaanpak een centrale plaats inneemt. Men moet meer en meer komen tot het creëren van open leef-, woon- en zorgcentra op basis van samenwerking en de integratie van residentiële zorg en thuiszorg.

Het accent moet eerder liggen op woonzorgzones dan op woonzorgcentra. Ze herinnert de minister aan het regeerakkoord om per provincie een experiment inzake woonzorgzones te creëren of dergelijke projecten verder uit te bouwen.

Het ouderenbeleid moet vaak binnen de functionele bevoegdheden worden geworteld, bijvoorbeeld in het huisvestingsbeleid, in het mobiliteitsbeleid, maar ook in de thuiszorg en de gezondheidszorg. In de beleidsnota staan daartoe goede aanzetten, maar die denkwijze moet zeker nog worden uitgediept.

De spreekster zou daarover graag een grondig debat voeren. Ook moet er aandacht gaan naar nieuwe doelgroepen, zoals allochtone bejaarden. Die doelgroep zal in de komende jaren zeker in omvang toenemen en het beleid moet op basis daarvan worden doorgelicht. Men moet nagaan hoe men die realiteit daar kan inpassen.

Mevrouw Roex heeft tot slot nog een technische opmerking in verband met de samenhang van het beleid ten aanzien van personen met een handicap. In de huidige situatie is het zo dat mensen die een dag voor hun vijftenzestigste verjaardag ingeschreven worden in het Vlaams Fonds, van een veel voordeligere zorg kunnen genieten dan mensen die

juist vijftenzestig zijn geworden. Die scheiding is heel cru. Men moet nagaan wat de effecten daarvan zijn en hoe men voor een oplossing kan zorgen.

Uiteenzetting van mevrouw Vera Van der Borgh

Mevrouw *Vera Van der Borgh* stelt dat de nadruk voor de VLD ligt op zelfstandigheid en dienstverlening, in plaats van op overdreven betutteling en de klemtoon op zorg. De zorgvoorzieningen moeten naar de mensen worden gebracht, in plaats van de zorgbehoevenden naar de ouderenvoorzieningen. De structuren moeten zich met andere woorden aanpassen aan de ouderen en niet omgekeerd. Vanwege de toenemende vergrijzing bestaat er bij de ouderen een groter verlangen om blijvend zelfstandig te kunnen blijven wonen. Men wil steeds meer op een comfortabele manier zijn of haar oude dag kunnen doorbrengen in aangepaste of aanpasbare woningen. Het wonen moet dus worden gecombineerd met de zorg, het zorgwonen genoemd. Er moeten verschillende woon-zorgvormen van diverse aard kunnen worden ondersteund, zoals bijvoorbeeld de serviceflats, het levenslang wonen, en de vormen van samenwonen met anderen zoals de kangoeroewoningen. De integratie van voorzieningen binnen de woon- en leefomgeving is hier ook aan de orde.

Er is meer behoefte aan investeringen in de thuiszorg, maar tegelijkertijd komt meer en meer de klemtoon te liggen op dienstverlening in plaats van op zorg. Het gaat dan vooral om allerlei huishoudelijke taken, zoals poetsen, het onderhoud van de tuin enzovoort. Ouderen blijven langer thuis, maar kunnen die kleine taken nog moeilijk allemaal zelf doen. Daarom moet er aandacht gaan naar die dienstverlening. De private sector moet daarbij duidelijk worden betrokken. De overheid kan zich er immers niet blijven toe verbinden om zelf in te staan voor al die dienstverleningen en die te subsidiëren.

De dienstencheque kan een oplossing zijn in het kader van de betaalbaarheid van die dienstverlening. Men kan die gaan uitbreiden naar de senioren in hun thuissituatie of in de serviceflats. Er dient wel over gewaakt te worden dat jonge gezinnen die veel gebruik maken van het dienstenchequesysteem, niet het slachtoffer worden van de uitbreiding naar de senioren. Een inkomensafhankelijkheid van de dienstencheques is dan ook

onaanvaardbaar, want dat zou onbetaalbaar zijn voor gezinnen met twee inkomens. De VLD-fractie pleit daarom voor zelfzorg in combinatie met die dienstverlening, zodat ouderen langer de regie van hun leven in eigen handen houden: de vermaatschappelijking van de zorg.

De minister spreekt in haar nota over de oprichting van een Vlaamse Ouderenraad, zoals vastgelegd in het decreet. De VLD is er evenwel altijd voorstander geweest van geweest om het bestaande Ouderenoverlegcomité te laten fungeren als Ouderenraad. Er is immers geen nood aan de oprichting van een nieuw orgaan als er al een goed werkende raad bestaat.

De minister kent blijkbaar meer uren toe aan thuiszorg en aan jonge gezinnen. Dat is zeker een goede zaak, maar zoals al gezegd moet de hulp wel betaalbaar blijven. Bovendien is dit geen structurele oplossing voor de combinatie van arbeid en gezin. Daarom wil de VLD verder werken met de dienstencheques.

De ondersteuning van mantelzorgers door praatgroepen is misschien een mooi principe, maar de vraag is of dat haalbaar is. Zijn mantelzorgers wel geïnteresseerd om in hun vrije tijd te gaan praten over de zorg die ze opnemen? Zullen ze die tijd niet liever besteden aan andere dingen, zoals kinderen, kleinkinderen of uitstappen?

De spreekster vindt het ook belangrijk dat er werk zal worden gemaakt van de invulling van de programmering voor de centra voor kortverblijf en de dagverzorgingscentra. Wat de laatst vermelde centra betreft, is zij blij dat de minister het probleem van het vervoer erkent. Dat is het inderdaad heikle punt in het geheel: te weinig mensen komen naar die dagcentra omdat ze er eenvoudig niet raken. Het lid wijst er ook op dat federaal minister Demotte een werkgroep heeft samengeroepen met als doel de prijs van het vervoer geheel of gedeeltelijk ten laste te leggen van de ziekte- en invaliditeitsbegroting. Is de minister daarvan op de hoogte?

Wat de experimenten betreft, is het wenselijk dat deze commissie verder geïnformeerd wordt over de werking en de resultaten. Het is positief dat de minister geen nieuwe structuren wil opleggen met betrekking tot de samenwerking in de eerstelijnszorg en dat ze de vergoeding wil toekennen aan de participanten en niet aan de structuur. De minister

wil blijkbaar ook – terecht – geen zware administratieve verplichting opleggen. Het zou zelfs goed zijn om na te gaan of en in welke mate de structuren gerationaliseerd kunnen worden. Het lid pleit niet voor afschaffing maar wil vermijden dat de zorgverstrekkers zich moeten uitputten in overloos vergaderen. Op die manier krijgen ze meer tijd om zorgen te verstrekken.

De minister spreekt voorts al over de uitvoering van het woon-zorgdecreet, wat enigszins verwonderlijk is want dat decreet is nog niet goedgekeurd door het parlement. Dat moet dus eerst nog gebeuren.

Op het vlak van de residentiële voorzieningen pleit de spreker voor het privaat initiatief. Dat blijft achter bij de publieke sector, vooral omdat het ontmoedigd wordt door de reglementering. De private sector heeft bijvoorbeeld niet de mogelijkheid om centra voor dagverzorging of kortverblijf op te richten. Er is ook geen subsidie voor de animatiefunctie. Hoewel die functie wettelijk wordt opgelegd, worden alleen OCMW's en vzw's ervoor vergoed.

Daarnaast werkt ook het subsidiebeleid ontmoedigend. Private initiatieven kunnen geen aanspraak maken op subsidies via VIPA. Bij de Vlaamse overheid en bij het middenveld wordt het ondernemen in zorg blijkbaar als onethisch gezien. Als gevolg van die mentaliteit worden in elke bijkomende wetgeving weer nieuwe barrières voor de commerciële sector opgeworpen. De VLD-fractie zou dat graag zien verdwijnen. Het privé-initiatief moet gestimuleerd worden door de Vlaamse regelgeving en administratie, of toch minstens correct behandeld in vergelijking met anderen.

Nog in verband met de residentiële voorzieningen, kondigt de minister een nieuw indicatiesysteem aan ter vervanging van de Katz-schaal. Alles heeft voor- en nadelen, maar de VLD blijft openstaan voor voorstellen die een positievere benadering kunnen geven aan het systeem.

Aangaande de programmeringsnormen voor RVT-bedden, maakt de minister gewag van haar voorstellen erover te waken dat de federale overheid hiervoor voldoende middelen uittrekt. Die bekommernis verdient waardering, maar de vraag blijft hoe dat zal gebeuren, gezien het om een federale

bevoegdheid gaat. Heeft de minister onderhandelingen met de federale overheid opgestart?

Voorts is het positief dat voor het eerst zal worden samengewerkt tussen Welzijn en Wonen. Uiteraard zijn ook de aspecten ruimtelijke ordening en fiscaliteit hier belangrijk.

De spreker vraagt ook aandacht voor het feit dat de mensen langer thuis wonen, waardoor de behoefte is ontstaan aan woningaanpassingen. Daartoe voerde de Vlaamse overheid de verbeterings- en de aanpassingspremie in, maar het zou niet slecht zijn om die eens te evalueren. Misschien moet het stelsel bijgestuurd worden in de richting van een versoepeling op het vlak van inkomensgrens, KI of leeftijd. Zij pleit ervoor de nodige stappen te zetten. De premies zijn van belang voor ouderen en kunnen een update gebruiken. De VLD-fractie vraagt ook aandacht voor de rol van het Sociaal Huis in dat verband. Dat huis kan misschien ouderen helpen met informatie over zaken als zelfstandig wonen, stedenbouwkundige voorschriften en ondersteuning bij de administratieve kant van de zaak.

Wat het samenwonen met anderen, uiteraard met kinderen, betreft, is een betere afstemming nodig van de regelgeving met het oog op rechtszekerheid voor de nieuwe woonvormen. Om het groepswonen te ondersteunen en te bevorderen kan een organisatie nodig zijn die de belangen behartigt van deze bewoners. Een dergelijke organisatie kan bijdragen aan de realisering van woonprojecten en adviseren op juridisch en bouwkundig gebied. Kunnen op dat vlak initiatieven genomen worden?

Uiteenzetting van de heer Tom Dehaene

De heer *Tom Dehaene* zegt dat niet genoeg kan worden onderstreept dat het een belangrijke taak is voor Vlaanderen om aandacht te hebben voor de kwaliteit van het leven van oudere mensen. Hij is dan ook blij dat in de beleidsnota aandacht wordt besteed aan zaken als animatie, participatie, vrijwilligerswerk en mantelzorg. Het is ook positief dat in deze nota, net als in die van minister Keulen over Wonen, gesproken wordt over samenwerking. De combinatie van wonen en zorgen is, zoals ook al bij de begrotingsbesprekingen werd opgemerkt, heel belangrijk.

De uitbreiding van het urencontingent op basis van de demografische evolutie signaleert duidelijk dat Vlaanderen ervoor kiest om de ouderen zo lang mogelijk thuis te houden. Dat is niet alleen goed voor henzelf, maar het kan ook de druk op de wachtlijsten verminderen. Er zijn ook voldoende goed opgeleide personeelsleden nodig om die uren op te nemen. De spreker hoopt dat de minister structureel overleg met haar collega Vandembroucke op gang zal brengen.

De ouderen zo lang mogelijk thuis houden is één zaak, daarnaast moet de overheid ook voorzien in tijdelijke opvangmogelijkheden. De heer Dehaene pleit voor een uitgebreide gedachtewisseling daarover. Er is behoefte aan creativiteit en flexibiliteit, want zo moedigt men de mensen aan.

Het is voorts ook positief dat de discriminatie in de zorgverzekering wordt weggewerkt, ook al vraagt dat tijd en zijn de budgettaire middelen niet altijd voorhanden. Gratis vervoer voor ouderen is inderdaad in contradictie met de zeer hoge factuur voor opvang in een dagverzorgingscentrum. Heeft de minister een tijdschema om hierover voorstellen uit te werken?

De CD&V-fractie is voorts tevreden dat de minister de zorgregio's wil evalueren en dat zij ondanks de beperkte budgetten toch ruimte maakt voor experimenten en projecten in de thuiszorg.

Tot slot gaat de spreker nog in op het vrijwilligerswerk. De minister wil dat zichtbaarder maken, maar hoe wil ze dat bewerkstelligen? Kan zij al een tipje van de sluier oplichten?

Uiteenzetting van mevrouw Mieke Vogels

Mevrouw *Mieke Vogels* zegt dat de centrale vraag bij de ouderenzorg is welke zorg er in de toekomst georganiseerd zal worden. Sinds de jaren tachtig is er terecht voor gekozen om vooral te investeren in de thuiszorg, zowel de overheid als de zorgvrager waren daar voorstander van. Dat is nog steeds zo. Alleen is het niet duidelijk waar de grens van de thuiszorg ligt. Men werkt steeds meer ondersteuning uit om de thuiszorg te behouden. Ze denkt daarbij aan de dagcentra en de korte opvang. Momenteel woedt het debat over de nachtzorg of nachtopvang. Wat is het standpunt van de minister terzake? Is dat ook nodig als ondersteuning van de

thuiszorg? Is dat momenteel haalbaar en betaalbaar? Op vraag van de stichting Welzijnszorg van de provincie Antwerpen loopt er momenteel een onderzoek om de mogelijkheid en de haalbaarheid te onderzoeken om hulpverleners bij ouderen thuis te laten slapen. Er wordt ook gedacht aan activeringsprojecten enzovoort. De grens wordt weeral verlegd. Waar het eindigt, weet niemand.

Mevrouw Mieke Vogels denkt dat de grootste bedreiging van de thuiszorg het gebrek aan mantelzorgers is. Dat wordt veel te weinig erkend en besproken. Onderzoeken van professor Breda en Anne Dedry tonen aan dat mantelzorg onontbeerlijk is voor de thuiszorg, maar dat de meeste mantelzorgers inwonende familieleden zijn, dat wil zeggen partners of kinderen. Onze samenleving evolueert naar een samenleving met steeds meer alleenstaanden, en die zijn juist kwetsbaarder. Het is niet evident om voor die personen mantelzorg te organiseren. Jongeren gaan ook minder en minder in de omgeving van hun ouders wonen. Door de hogere activiteitsgraad zal de generatie die nu de arbeidsmarkt betreedt, langer en met twee moeten werken. Ook die personen zullen dus niet meer voor mantelzorg kunnen instaan.

Er zijn al heel wat maatregelen uitgedacht om de mantelzorg aantrekkelijker te maken. Men is begonnen met mantelzorgpremies, vaak verstrekt door provincies of lokale overheden. In de zorgverzekering worden mantelzorgers uitdrukkelijk zo genoemd en krijgen ze een heel kleine financiële vergoeding. In het zorgcongres van eind 2003 zijn er ook modellen uitgetekend naar het voorbeeld van Duitsland. Daar geeft men aan een familielid van iemand die zwaar zorgbehoevend is, meestal in de laatste levensfase, de mogelijkheid om deeltijds of voltijds voor een bepaalde periode te stoppen met werken, met behoud van sociaal statuut en een derde van het inkomen. Spreekster denkt dat ook in Vlaanderen dergelijke denksporen moeten worden uitgewerkt. Er zijn immers grenzen aan de thuiszorg en vooral, er zullen ook problemen zijn met de mantelzorger.

Die mantelzorger zal men in de toekomst veel minder in de familie moeten zoeken en meer in de directe omgeving. Vandaar ook het idee van woonzorgzones, waar er in een bepaalde zone alle vormen van zorg ter beschikking staan en gecombineerd kunnen worden. Op dit moment lopen er in een aantal gemeentes al projecten over woon-zorg-

zones, onder meer in Menen en Kerselare. OCMW Antwerpen is volop bezig met een concept van woon-zorgzones uit te werken. Dat wordt nu al uitgetest in drie districten. Het zou goed zijn als deze commissie daarover eens van gedachte zou wisselen, voordat er allerhande modellen ontstaan en er regelgeving moet worden gezocht die daarbij past. De commissie zou nu al het debat kunnen voeren over hoe een woon-zorgzone eruit moet zien. Dat debat is ook belangrijk ter voorbereiding van het, inderdaad noodzakelijke, woon-zorgdecreet. Van de weinige nieuwe decreten die tijdens deze legislatuur nodig zullen zijn, is dit er alvast één.

Het is belangrijk dat deze commissie hier een aantal besprekingen aan wijdt omdat alle initiatieven van sociale huisvesting en sociale koopwoningen eigenlijk in de woon-zorgconcepten moeten passen. De generatie die in linten en verkavelingen heeft gebouwd kan daar niet levenslang wonen en is op zoek naar andere woonvormen. Dat is te merken aan de stijging van de verkoop van appartementen. Het is dus zinloos om nog alleenstaande sociale verkoopwoningen met tuintjes te bouwen. Die komen binnenkort ongetwijfeld massaal op de markt. Die middelen moeten worden geïnvesteerd in nieuwe vormen van wonen, die meer verband houden met de woon-zorgzones en die andere woonvormen, zoals het 'kangoeroewonen', mogelijk maken. Deze commissie en niet alleen de commissie Huisvesting moet daarover een visie uitwerken.

In het verlengde daarvan wijst mevrouw Vogels erop dat de verantwoordelijkheid van de lokale besturen daarin moet toenemen. Zorg op maat in dergelijke concepten is slechts dan mogelijk. Wat is de visie van de minister op de zorgregie op het terrein? Wat is volgens haar de rol van het OCMW en de lokale besturen? Ziet de minister die besturen als coördinator van een woon-zorgzone, eventueel vertrekkend vanuit een lokaal dienstencentrum? Dat is het Antwerpse model, dat OCMW-Antwerpen hier in de commissie wel eens kan komen voorstellen.

Dat alles houdt uiteraard ook verband met de verdere implementatie van de samenwerking tussen de eerstelijnsdiensten. Mevrouw Mieke Vogels heeft geen probleem met een evaluatie van het decreet over de zorgregio's. Ze wil de minister alleen waarschuwen. Vijf jaar geleden pleitten alle verantwoordelijken voor een versoepeling. Men vond toen dat

er te veel vergaderingen waren en men vroeg om de regio's af te bakenen. Elk samenwerkingsverband – het lokaal gezondheidsoverleg (de Logo's), de samenwerkingsinitiatieven voor thuiszorg (SIT's), de centra voor algemeen welzijnswerk (CAW's) en de afdelingen welzijn van de Kamer van Koophandel – voegde daar echter meteen aan toe dat het de eigen gebiedsafbakening de beste vond. De minister zou bij de afbakening steeds moeten vertrekken van een wetenschappelijke visie over de centra waar de bevolking zich meest tot wendt, want een afbakening in samenspraak met het middenveld is gedoemd om te mislukken. Elke afbakening zal trouwens op kritiek van een bepaalde organisatie stuiten. Dat neemt niet weg dat er wijzigingen mogelijk zijn, maar het risico is reëel dat de hele constructie dan als een kaartenhuisje in elkaar zal storten.

Mensen gaan op steeds latere leeftijd naar een residentiële ouderenvoorziening. Dat maakt dat het cliënteel daar anders is, hoe langer hoe meer worden het 'nursinghomes'. De voorzieningen zullen zich daar aan moeten aanpassen. Het belangrijkste is de betaalbaarheid. Hopelijk is er op de recente interministeriële conferentie ook gesproken over de verdere reconversie ROB-RVT?

Tijdens de vorige regeerperiode is een werkgroep onder leiding van Piet Janssen gestart met de voorbereiding van de interculturalisering van de ouderenzorg. Mensen van allochtone origine krijgen immers stilaan de leeftijd dat ze ook zorg nodig hebben. Spreekster vraagt dat de minister dit voortzet en die beweging niet laat stilvallen nu de etnisch-culturele minderhedensector onder minister Keulen ressorteert.

Het decreet basismobiliteit zou ook de mobiliteitsbehoeften moeten dekken van mensen die minder mobiel zijn. Minister Van Brempt heeft een klein budget voor het vervoer van minder mobiele mensen, die het normale vervoer niet kunnen gebruiken. Misschien is het goed dat de minister samen met haar collega's Van Brempt en Peeters eens bekijkt hoe het geld voor basismobiliteit beter kan worden verdeeld. Welzijn kan dat immers allemaal niet betalen.

Reactie van minister Inge Vervotte, met replieken

Minister *Inge Vervotte* zegt dat het de bedoeling is de zorgvernieuwing ook in de sector van de thuis-

ondersteunende diensten en de dagverzorgingscentra verder uit te werken. Daartoe zullen middelen vrijgemaakt worden.

Het probleem van het vervoer werd reeds op federaal niveau aangekaart. Een werkgroep, waarvan Vlaanderen het ondervoorzitterschap heeft, buigt zich over de vervoersproblemen van de dagverzorgingscentra en over de uitbouw van kortverblijf.

Palliatieve zorg krijgt zeker verder een plaats in het beleid. De Federatie voor Palliatieve Zorg staat in eerste instantie in voor de opleiding van de professionelen, onder andere verpleegkundigen, maar er is ook nood aan het sensibiliseren en het informeren van de bevolking. Daardoor kan het misschien lijken dat de organisatie en de financiering van de palliatieve zorg versnipperd is; toch is er nood aan beide aspecten.

Op de opmerking dat ouderen vaak niet over het nodige comfort in hun woning beschikken, antwoordt de minister dat daar in de beleidsnota aandacht voor is: de nadruk wordt verschoven van de zorg naar het leven en naar het comfort. Dit aspect moet zeker aandacht krijgen in het woon-zorgdecreet: duurzaam bouwen is ook aan de toekomst denken en flexibel bouwen. Het woon-zorgdecreet moet verder gaan dan woonzorgcentra, serviceflats en dagverzorgingscentra. Er moet zo gedifferentieerd mogelijk ingespeeld worden op de comfortbehoeften die hun belang meer en meer opeisen.

Op de vraag in verband met de woonzorgcentra, de verdere invulling daarvan en de rol van het OCMW en anderen, zegt de minister dat dit debat zeker moet worden gevoerd. Zij ziet de zaak in haar complementariteit en wil ze dan ook kaderen in het lokaal sociaal beleid. Uiteraard moet versnippering tegengegaan worden. Maar voor het debat kan gevoerd worden moet er eerst een voorstel zijn voor een woon-zorgdecreet.

In het regeerakkoord staat inderdaad dat er in elke provincie een proefproject zal komen. Dat voorstellen zal in deze regeerperiode uitgevoerd worden.

Wat de RVT-erkenningen betreft, zal op federaal niveau nagegaan worden of er in 2005 een nieuwe reconversiegolf mogelijk is. Vlaanderen maakte bij de federale overheid de nood aan meer RVT-erkende bedden en een betere spreiding kenbaar.

De kennis en de knowhow op het vlak van dementie moeten verder gebundeld worden, niet versnipperd. Dat is niet altijd evident, omdat de zorg betreffende dementie vanuit twee complementaire invalshoeken gebeurt. Enerzijds richten de expertisecentra zich vooral op professionelen, en anderzijds richten andere organisaties (bijvoorbeeld de Alzheimerliga) zich eerder naar de familie. Beide invalshoeken moeten behouden blijven. Of en hoe expertisebundeling mogelijk is zal verder worden bekeken. Binnenkort moet met de expertisecentra een nieuwe conventie afgesproken worden en het is de bedoeling die complementariteit daarin te verwerken.

De Vlaamse Ouderenraad zal begin 2005 opgericht worden, en midden 2005 operationeel zijn. Er wordt momenteel overleg gepleegd met alle relevante actoren. Aan het OOK is gevraagd om een voorstel uit te werken, want het is in eerste instantie de bedoeling dat het OOK de rol van Vlaamse Ouderenraad zou opnemen.

Aan allochtone ouderen zal wel degelijk de nodige aandacht besteed worden. In bepaalde regio's zijn de problemen groter. Mantelzorg is ook voor deze groep niet altijd meer zo vanzelfsprekend. Het is evident dat er oplossingen gezocht worden en dat rekening gehouden zal worden met de aanbevelingen. Er zal daarbij steeds overlegd worden, onder meer met het Forum van Minderheden, dat daarover al contact heeft opgenomen. Samen is bekeken welke initiatieven het meest aangepast en minst bedreigend zijn voor die groep. Het is immers niet voldoende dat de instellingen aangepast worden, maar er moet ook rekening gehouden worden met de culturele verschillen. Ook in die gemeenschappen zijn mensen niet altijd voorbereid en weten ze niet altijd wat de beste oplossing is: mantelzorg, thuiszorg, of andere mogelijkheden.

Dat er geen subsidie is voor de animatie in private initiatieven, heeft louter te maken met budgettaire redenen.

Mevrouw *Vera Van der Borgh* heeft er inzake de verplichting tot animatie alle begrip voor dat er onvoldoende budgettaire ruimte is. Ze meent wel dat de overheid erover moet waken dat zowel de openbare als de privé-sector over voldoende middelen beschikken om te voldoen aan de normen die worden opgelegd, zeker als er een verband is met

de erkenning. Het is dan ook jammer dat er een onderscheid wordt gemaakt tussen de openbare en de private sector.

De *minister* is het eens met deze principiële stelling en wijst erop dat dit principe trouwens is opgenomen in het regeerakkoord.

Hoofdstuk III – Jeugdhulp: Verder bouwen op aanwezige kracht

Uiteenzetting van mevrouw Gerda Van Steenberge

Mevrouw *Gerda Van Steenberge* vindt het goed dat de minister het jeugdhulpaanbod wenst te verbeteren zodat de hulp zoveel mogelijk afgestemd wordt op de vraag van de ouders en/of hun kinderen, waardoor iedereen de garantie krijgt op aangepaste hulp. Vele kinderen krijgen nu immers niet de juiste opvang en begeleiding omdat er een gebrek is aan reguliere opvangcentra voor probleemkinderen. Diensten zeulen rond met kinderen, tot men ze ergens geplaatst krijgt.

Volgens de beleidsnota behoort het tot de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de hulpverlener om voortdurend werk te maken van het opheffen en wegwerken van de verkokering en versnippering van het jeugdhulpaanbod. De overheid daarentegen heeft als opdracht om de nodige voorwaarden te creëren. De minister wenst daarom uitvoering te geven aan het kaderdecreet integrale jeugdhulp. Zij is evenwel weinig concreet: er worden geen echte beleidsdaden naar voren geschoven, noch prioriteiten gesteld. Kan de minister medelen op welke wijze zij invulling aan het kaderdecreet wenst te geven? Wat is volgens haar de concrete opdracht van de overheid? De overheid besteedt in haar beleid nog steeds onvoldoende aandacht aan het gebrek aan reguliere opvangcentra voor probleemkinderen. De indruk bestaat dat de verantwoordelijkheid vooral bij de hulpverlener wordt gelegd en dus weggeschoven wordt van de overheid.

Van de betrokken sectoren wordt medewerking verwacht maar hier wordt enkel verwezen naar de directe betrokkenheid van het CLB als brug tussen onderwijs en welzijn, en naar de indirecte betrokkenheid van de scholen. Hoe zal de minister daarvoor zorg dragen? Voorziet zij in een voldoende grote personeelsformatie en financiële middelen

om de noodzakelijke taken kwaliteitsvol te kunnen uitvoeren, zonder negatieve consequenties voor de andere CLB-opdrachten? Jeugdhulp is immers een deel van een veel breder CLB-pakket dat voor een groot deel bestaat uit preventie en schoolondersteuning. Integrale jeugdhulp mag voor Vlaams Belang niet gerealiseerd worden via herschikkingen binnen de andere CLB-taken.

Wat de brug tussen Welzijn en Onderwijs betreft, blijft preventie tegen schoolgeweld een belangrijk dossier. In het raam van de begrotingsbesprekingen werd daar al op gewezen. De beleidsnota zegt echter niets over preventie tegen schoolgeweld. Een experiment in dat kader om antisociaal gedrag en schoolgeweld te voorkomen werd gesteund. Het aantal kinderen en jongeren met antisociaal gedrag wordt geschat op 6 tot 12 procent: het gaat hier dus om een van de meest voorkomende problemen bij jongeren. Al op jonge leeftijd moet van preventie werk gemaakt worden om antisociaal gedrag te voorkomen of te verbeteren. Dit maakte vroeger deel uit van het beleid inzake gezins- en opvoedingsondersteuning, namelijk preventie van antisociaal gedrag. Waarom wordt daarover niets vermeld? Wat zijn de beleidskeuzes dienaangaande van minister Vervotte?

Voor een zorgzame implementatie worden in de beleidsnota drie voorwaarden naar voren geschoven: het beleid van de verschillende sectoren en voorzieningen op elkaar afstemmen door overleg, de kerntaken van elke dienst en elke sector kennen en erkennen om te komen tot een Vlaams en regionaal beleidsplan en ten slotte geen overhaaste reorganisatie van de integrale jeugdhulp. Een timing met duidelijke prioriteiten is daarbij nodig, aldus nog de nota.

De overheid moet inderdaad vastleggen wat al dan niet prioritair is. De minister vermeldt echter nog geen concrete prioriteiten, zij stelt die enkel in het vooruitzicht. Wat zijn de prioriteiten? Wat moet er eerst gerealiseerd worden?

Binnen de jeugdhulpverlening wil minister Vervotte ruimte maken voor een klimaat waarin vragen naar efficiëntie en effectiviteit van het hulpaanbod op een constructieve manier aan bod komen en wil zij het onderzoek daarnaar stimuleren. Waaruit zal dit onderzoek bestaan? Zal daarbij rekening gehouden worden met het feit dat armoede een belangrijke factor is voor jongeren en gezin-

nen die te maken hebben met de bijzondere jeugdbijstand?

Ongeveer één derde van de minderjarigen die in de jeugdzorg terechtkomen zijn immers afkomstig uit gezinnen die leven van het bestaansminimum. De regelgeving van de Vlaamse overheid mist efficiëntie omdat men de ervaringen, behoeften en attitudes van de gezinnen die in aanraking komen met de bijzondere jeugdzorg slechts oppervlakkig kent. Ook nu nog wordt door de Vlaamse overheid te weinig gedaan om de armoede bij een deel van de gezinnen te bestrijden met structurele maatregelen. Zal de minister in haar onderzoek omtrent de efficiëntie van het hulpaanbod ook de factor armoede laten opnemen? Welke structurele maatregelen zullen worden genomen om de armoede te bestrijden en dit in het licht van de effectiviteit van het hulpaanbod?

In verband met de integrale jeugdhulp worden in de beleidsnota twee duidelijke noden onderschreven uit de beleidsvoorbereidende fase. De eerste is het garanderen van netwerken crisishulp voor jongeren en gezinnen die zich in een crisissituatie bevinden. De minister wil daarbij crisispermanentie en dispatching naar hulp prioritair mogelijk maken. Vlaams Belang kan dat alleen toejuichen.

De tweede behoefte is werk maken van kwalitatieve en kwantitatieve uitbreiding van de rechtstreeks toegankelijke hulp, waarbij aandacht wordt besteed aan opvoedingsondersteunende initiatieven. Vlaams Belang onthaalt dat eveneens met open armen, maar vraagt minister Vervotte welke bijkomende initiatieven ze daarvoor zal nemen.

Inzake de bijzondere jeugdzorg, wil de minister ervoor zorgen dat de voorzieningen op een meer flexibele manier kunnen werken. Daartoe zal ze de belangrijkste resultaten van de werkgroep Flexibilisering in de praktijk brengen en waar nodig de regelgeving aanpassen. Welke resultaten heeft deze werkgroep opgeleverd en hoe wil men dat in praktijk proberen te brengen?

In de beleidsnota is sprake van een mogelijke capaciteitsuitbreiding. Waaruit zal die bestaan: plaatsen, personeel of beide? Betekent het woord 'mogelijke' dat de capaciteit eventueel niet zal worden uitgebreid? De bijzondere jeugdzorg kampt met een gebrek aan plaatsen. Het plaatsingsbeleid is al te vaak afgestemd op de beschikbare plaatsen in

de instellingen. Jongeren worden gestuurd naar die instelling die een plaats vrij heeft. Hierdoor worden jongeren vaak geplaatst in instellingen waar zij niet thuishoren en waar zij in aanraking komen met negatieve elementen. In plaats van geholpen te worden, geraken zij meer en meer in een neerwaartse spiraal. Al jaren klaagt de jeugdzorgsector over een capaciteitsgebrek. Dit plaatsgebrek is voor de buitenwereld het meest zichtbaar in de gesloten instellingen van de Vlaamse Gemeenschap. Die hebben immers maar een zeer beperkte capaciteit. In Nederland bijvoorbeeld zijn er tien keer meer plaatsen. De Vlaamse voorzieningen mogen in vergelijking met het buitenland dan wel een kwalitatief sterk aanbod bieden, kwantitatief is dat zeker niet het geval. Het gevolg van het tekort aan plaatsen is dat criminele jongeren veel te snel weer vrijgelaten worden. Teneinde de capaciteit van de gesloten gemeenschapsinstellingen op korte termijn gevoelig te verhogen, is er dringend nood aan bijkomende infrastructuur. Zal er in het beleid ruimte zijn om bijkomende infrastructuur te bouwen? Of is de minister van oordeel dat Vlaanderen over voldoende infrastructuur beschikt om voor de nodige bijkomende plaatsen te zorgen?

Inzake de gedwongen hulp, vindt de minister het uitbouwen van een jeugdrecht met aandacht voor herstel, responsabilisering, sanctionering én opvoeding cruciaal. Daarbij worden de vijf centrale krachtlijnen voor een nieuw jeugdrecht onderschreven zoals die door de vorige Vlaamse Regering zijn uitgewerkt. Ondertussen heeft federaal minister voor Justitie Onkelinx een wetsontwerp betreffende het jeugdsanctierecht ingediend. Heeft de minister met haar federale collega daarover overleg gepleegd? Heeft zij gewezen op de vijf krachtlijnen van de vorige Vlaamse Regering en, zo ja, werden die krachtlijnen ook aangenomen? Heeft de minister ook de nadruk gelegd op de overheveling van het volledige jeugdrecht naar de gemeenschappen, zoals bepaald in het Vlaams regeerakkoord en wat was de reactie van minister Onkelinx?

De vorige ministers van Welzijn benadrukten het bestraffende aspect van het jeugdrecht niet echt, maar minister Vervotte zegt daaraan wel aandacht te willen besteden. Hoe ziet de minister dat precies? Vlaams Belang vindt alternatieve straffen belangrijk zolang ze niet leiden tot een lakse aanpak. Het positief gevolg van alternatieve straffen is dat het gerechtelijk vangnet groter wordt. Lichte delicten

waaraan het parket vroeger geen gevolg gaf, worden nu door herstelbemiddeling en alternatieve straffen aangepakt.

Vlaams Belang wil wel dat deze alternatieve maatregelen goed worden gevolgd en dat jongeren die zich niet houden aan de opgelegde maatregel of verplichtingen, een zwaardere maatregel krijgen opgelegd. Op die manier houdt men een duidelijke stok achter de deur en toont men ook aan dat alternatieve maatregelen niet gelijk staan met een zachte aanpak van lichte delicten. Uiteraard komen jongeren die ernstige criminele feiten hebben gepleegd hiervoor niet in aanmerking. Welke rol kent de minister toe aan alternatieve straffen binnen haar beleid en hoe ver wil zij daarin gaan?

Ook de opvoeding van jongeren die gedwongen in een instelling verblijven, is zeer belangrijk, meer bepaald wat de begeleiding van hun reïntegratie in de maatschappij betreft. Deze integratieprojecten moeten jongeren de nodige vakkennis en gedragsbekwaamheid bijbrengen. Welk beleid wil de minister hieromtrent voeren? Welke projecten steunt zij en welke niet?

De minister wil er blijkbaar ook voor zorgen dat het gesloten opvangcentrum De Grubbe blijft gebruikt worden als tijdelijke opvang van probleemjongeren met de nodige omkadering. Dat betekent dat men deze jongeren er maximum 2 maanden en 5 dagen kan plaatsen alvorens ze door te verwijzen naar een al overvolle gemeenschapsinstelling. Wat wil de minister dan doen met gevaarlijke en hardnekkig recidiverende jongeren die ernstige criminele feiten plegen en waarvoor geen plaats is in gemeenschapsinstellingen?

De Vlaams-Belangfractie is van oordeel dat elke provincie een jeugdgevangenis moet hebben voor gevaarlijke jongeren. Op dit ogenblik kan men nergens terecht met gevaarlijke jongeren. Voor Vlaams Belang moeten dergelijke jongeren gestraft worden en moet er gebroken worden met de totaal verouderde jeugdbeschermingswet. Is er bijkomende infrastructuur gepland om die gevaarlijke, en vaak recidiverende, jongeren te plaatsen? Overweegt de minister in elke provincie een jeugdgevangenis te bouwen?

Spreekster vraagt de minister tot slot om werk te maken van een volledig Vlaams jeugdrecht met daarin geïntegreerd een Vlaams jeugdsanctierecht in afwachting van een volledig Vlaamse justitie.

Uiteenzetting van mevrouw Trees Merckx-Van Goey

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* vindt dat het hoofdstuk Jeugdhulp in de beleidsbrief beter is uitgewerkt dan in het regeerakkoord. Het regeerakkoord bepaalt dat het aanbod van de bijzondere jeugdzorg zal worden gedifferentieerd en uitgebreid. Daarnaast zal de uitvoering van het recent goedgekeurde decreet worden geëvalueerd volgens de beschikbare budgettaire ruimte. Die doelstellingen, hoe bondig ook geformuleerd, kunnen worden onderschreven.

Het onderdeel over de integrale jeugdhulp beantwoordt aan de verwachtingen van CD&V om daar zorgzaam mee om te gaan. Tijdens de begrotingsdiscussie merkte zelfs gewezen minister van Welzijn Vogels op dat ze nog heel wat vragen had bij de omzetting van het decreet. Het decreet integrale jeugdhulp werd de bekrachtiging genoemd van de pilootwerking. Het Vlaams Parlement is echter nog nooit ingelicht over de evaluatie van deze projecten. De spreekster wenst daarover gerapporteerd te worden en dringt erop aan rekening te houden met de conclusies. Die conclusies waren niet voorhanden toen over het decreet werd gestemd.

In maart 1999 kwam de erg constructieve motie met betrekking tot de jeugdhulp, die nog steeds als toetssteen kan worden gebruikt. Ook in de sector zelf wordt daar nog zeer vaak naar verwezen. Vooral het samenlopen van preventie en hulpverlening en de aanpak van jongeren die een misdrijf pleegden waren daarin zeer positieve punten. Al wat nu voorgesteld wordt in verband met de integrale jeugdhulp, keurt spreekster zeker goed als het met de toenmalige motie overeenstemt, uiteraard aangepast aan of bijgestuurd in het licht van de evaluatie.

De bijzondere jeugdzorg en de integrale jeugdhulp hangen weliswaar samen, maar er is geen hiërarchisch verband tussen beide. Het is voor de betrokken jongere en zijn omgeving hoe dan ook zeer belangrijk dat de bijzondere jeugdzorg bijzonder blijft. Dat blijft een criterium, met of zonder decreet integrale jeugdhulp, met of zonder modulering en toegangspoort.

Alle aspecten van de bijzondere jeugdzorg moeten voldoen aan het kwaliteitsdecreet, wat uiteraard gevolgen heeft voor de erkenningen. Verder moet de bijzondere jeugdzorg laagdrempelig blijven en

een goede relatie hebben met het preventiebeleid. Uiteraard moeten, zoals het in het regeerakkoord en de beleidsnota naar voren komt, ook privévoorzieningen kansen blijven krijgen. Ook de overheid heeft uiteraard een verantwoordelijkheid en als blijkt dat enkel gemeenschapsinstellingen voldoende zekerheid en veiligheid bieden, moeten zij die taak ook op zich kunnen nemen.

Spreekster verwijst voorts naar de wetgeving over het statuut van de gedetineerde. Als het voor volwassenen zo is dat er van bij het begin van de opsluiting gewerkt wordt aan reïntegratie, moet dat voor jongeren die opgenomen worden in een instelling nog veel meer gelden. Zowel op financieel gebied als op het vlak van flexibiliteit van regelgeving moet daar veel aandacht naar uitgaan. Aan de hand van de motie van aanbeveling van 1999, het regeerakkoord en de beleidsnota zal dat zeker lukken.

Spreekster gelooft niet in het ongebreideld blijven uitbreiden van voorzieningen. Het Nederlandse model, met veel gesloten instellingen en veel aandacht voor de capaciteit, is niet geschikt voor Vlaanderen. Zij ziet liever alternatieven.

Het jeugdsanctierecht moet zeker zijn plaats krijgen in de geïntegreerde jeugdhulp, maar daar wil mevrouw Merckx-Van Goey nu niet verder op ingaan. Daarover zijn er al interpellaties geweest en de minister beschikt over voldoende nota's vanuit het werkveld, gaande van de straathoekwerkers tot de magistraten. De federale beslissing zal belangrijk zijn. Vlaanderen zal het federale parlement moeten warm maken voor het Vlaamse concept. De minister zegt terecht dat zij niet wil betalen voor iets dat niet past binnen de Vlaamse visie.

Uiteenzetting van de heer Bart Caron

De heer *Bart Caron* hoopt dat er in Vlaanderen een beweging bezig is om het bijzondere van de bijzondere jeugdzorg zo bijzonder mogelijk te houden. De toename van hulpvragen, opnamen, pleegouders enzovoort is volgens hem maatschappelijk geen goed signaal; een preventiebeleid moet daarop een antwoord bieden. De oplossing ligt zeker niet in een meer repressieve of gesloten aanpak.

Dit wil uiteraard niet zeggen dat de problemen moeten genegeerd worden. De problemen moeten onder ogen worden gezien en misschien ook beter worden beschreven. In die zin zijn cijfers betreffende de correlatie tussen de cliënten van de bijzondere jeugdzorg en sociale achterstanden zeer belangrijk. Spreker steunt het belang dat de minister hecht aan registratie, en vindt het jammer dat op dat vlak zo'n grote achterstand bestaat, wanneer bijvoorbeeld vergeleken wordt met de databank van de toeristische sector.

Ook de aandacht voor de crisisnetwerken en moeilijk begeleidbare jongeren is positief, evenals het onderschrijven van de door de vorige Vlaamse Regering uitgewerkte vijf krachtlijnen voor een nieuw jeugdrecht.

De Everbergwet blijft een anomalie in het denken en handelen. In tegenstelling tot mevrouw Van Steenberge, meent de heer Caron dat met een dergelijke aanpak eigenlijk komaf moet worden gemaakt. Het ging daar om een tijdelijk gegeven, ingegeven door een acuut probleem dat op een eerder paniekerige manier opgelost werd. De heer Caron besluit dat de integrale jeugdzorg een belangrijke sleutel is tot een adequate aanpak in de toekomst.

Uiteenzetting van de heer Marnic De Meulemeester

De heer *Marnic De Meulemeester* apprecieert de belofte van de minister om het decreet Integrale Jeugdhulp uit te voeren. Hij vindt echter dat de beleidsnota geen antwoord biedt op alle vragen die het decreet nog bevat. Heeft de minister overigens al een zicht op de meerkosten die de hele operatie met zich zal meebrengen?

Het decreet van 7 mei 2004 voorziet twee onderzoeken: een uniforme registratiemethodiek die intersectoraal kan worden gebruikt (artikel 34) en wetenschappelijk onderzoek inzake het ontwikkelen van een instrument om de efficiëntie en effectiviteit van de jeugdhulpverlening, met inbegrip van de diagnostiek, in kaart te brengen (artikel 54). Heeft de minister hiervoor al opdracht gegeven en zo neen, wanneer zal dat gebeuren? Het onderzoek naar de registratiemethodiek is overigens essentieel.

Zal de minister ook maatregelen nemen met betrekking tot de indicatiestelling, het meest kwetsbare punt van het decreet en het punt waarop er vaakst iets misloopt in de integrale jeugdhulp?

De uniforme toegangspoort voor jongeren impliceert verschillende toegangspoorten voor gehandicapten van jonger en ouder dan 18 jaar. Is er al een zicht op hoe dit zal georganiseerd worden en wat de gevolgen zullen zijn voor de gehandicaptensector – bijvoorbeeld op het gebied van de diagnosestelling – en voor de wachtlijstproblematiek?

De capaciteit van de toegankelijke hulpverlening zal door de minister verhoogd worden. Dat is een goede zaak, maar het tekort in de niet-toegankelijke hulpverlening is momenteel veel groter.

De heer De Meulemeester stipt tot slot nog aan dat er in de beleidsnota weinig informatie staat over hoe het aanbod zal uitgebreid worden binnen de bijzondere jeugdzorg. Nochtans is het aanbod de achilleshiel van de bijzondere jeugdzorg: jongeren worden niet adequaat opgevangen, omdat het aanbod te gering is. Is de minister bereid de komende jaren in bijkomende plaatsen te investeren?

Reactie van minister Inge Vervotte

De *minister* zegt dat de indicatiestelling inderdaad een zware dobber zal zijn. Het is de bedoeling via één poort tot een correcte diagnose te kunnen komen. Finaal zal op de juiste plaats en op elke gestelde vraag het juiste antwoord moeten kunnen gegeven worden. Dit is vandaag door de verschillende bestaande diagnosevormen niet altijd eenduidig mogelijk. In samenwerking met wetenschappers en met de sector moet worden bekeken wat moet gebeuren om tot één diagnosestelling te komen. Dit is belangrijk voor erkenningen, subsidiëringen en al wat daar verband mee heeft.

De factor armoede zal wel degelijk worden opgenomen en daarom wordt ook verder gegaan met het registratiesysteem van Domino. Na verloop van tijd zal dat een inzicht opleveren in de factoren die ervoor zorgen dat mensen bijvoorbeeld in de bijzondere jeugdzorg terecht komen. Mogelijk zullen daaruit een aantal parameters gedistilleerd kunnen worden. Om daarmee rekening te houden

is registratie natuurlijk nodig. Die registratie loopt en moet voortgezet worden, een aantal aspecten ervan moeten nog uitgevoerd worden. Dan zal er een heel interessant instrument zijn om het beleid ook te baseren op sociale, armoede- en gezinsfactoren.

De werkgroep Flexibilisering heeft een mandaat gekregen om voort te werken. Het is de bedoeling om tegen midden 2005 een rapport te hebben. Een voorbeeld van flexibilisering is de versoepeling van de zestigdagenregeling. Momenteel mag een jongere maximaal 60 dagen uit een residentiële voorziening afwezig zijn zonder dat de voorziening daarvoor subsidieverlies lijdt. Die regel doet soms afbreuk aan de intentie van de voorziening om gezinsgericht te werken. In het kader van de flexibilisering zal die regel dus soepeler toegepast worden.

De minister beseft dat de capaciteit moet worden uitgebreid. Daarvoor zijn er verschillende mogelijkheden. Het hoeft niet alleen residentiële opvang te zijn maar dat moet mogelijk blijven. Daarom is er het project in Ekeren, dat ook in de begroting opgenomen is.

Wat de uitvoering van artikel 34 van het decreet van 7 mei 2004 betreft, is de registratie een belangrijk element. Er is een beleidsteam opgestart dat een concept zal uitwerken voor de registratie van de integrale jeugdhulp. De aandachtspunten daarbij zijn dat hulpvragen in alle sectoren aan de hand van dezelfde parameters geregistreerd worden en dat hulpvragen geregistreerd worden in de vorm van een wenselijk aanbod. Zo kan een hulpvraag geregistreerd worden met dezelfde parameters als de daadwerkelijk ingezette hulp en is een duidelijk beeld mogelijk van wat wenselijk en realiseerbaar is.

Een ander aandachtspunt is dat hulpvraag en -aanbod zoveel mogelijk geregistreerd worden aan de hand van parameters uit moduleringen. De registratiegegevens over de hulpvragen worden in de mate van het mogelijke uit bestaande sectorale registratiesystemen gedistilleerd. Als dat niet mogelijk is zullen ook andere denksporen gehanteerd worden. Het eerste en belangrijkste werk is natuurlijk dat iedereen over hetzelfde praat en dezelfde indicatoren gebruikt. De bedoeling is

tegen eind januari een concreet voorstel over de te hanteren parameters en de daarbij horende tabellen en meetmomenten uit te werken.

Hoofdstuk IV – Mensen met een handicap

Uiteenzetting van de heer Bart Caron

– *Beter Bestuurlijk Beleid*

De heer *Bart Caron* wil weten welke de gevolgen zullen zijn van het Beter Bestuurlijk Beleid voor de gehandicaptensector. Hij meent dat het BBB de efficiëntie en de communicatie moet helpen verbeteren. Hij vraagt zich af wanneer de overdracht van Werk naar Arbeid en Werkgelegenheid en van Revalidatie naar Zorg en Gezondheid wordt gerealiseerd en in welke stappen.

– *Diagnose van zorgvragen en indicatiestelling*

Inzake de diagnose van zorgvragen stelt het regeerakkoord dat er bij de inschrijving in het Vlaams Fonds en bij de toekenning van de urgentiecodes naar een grotere objectiviteit moet worden gestreefd. Wordt de indicatiestelling niet beïnvloed door de oververtegenwoordiging van de zorginstellingen?

– *PAB*

De heer *Bart Caron* stelt vast dat de minister in haar beleidsnota een evaluatie heeft aangekondigd. Hij weet dat dit woord in de sector veel ongerustheid heeft veroorzaakt. Men heeft de indruk dat evalueren wel eens zou kunnen neerkomen op terugschreeven. De minister heeft dat al tegengesproken, maar toch is enige duidelijkheid over de cijfers wenselijk. Wat is het groeipad voor de periode 2005-2007? Oorspronkelijk was er sprake van 1650 nieuwe PAB's. Klopt dit nog altijd of wordt dat wat vertraagd?

Spreker pleit voor een integratie van de wachtlijsten voor PAB en residentiële zorg. Zo kan men een beter overzicht krijgen van de zorgvragen en kunnen de zorgvragen beter op elkaar worden afgestemd zodat een flexibel antwoord mogelijk wordt. Wat zijn de laatste gegevens van de wachtlijsten in de residentiële zorg? Blijft men daar op schema? Op deze vraag hoeft de minister overigens niet meteen te antwoorden. Het kan ook later.

– *PGB*

De heer *Bart Caron* wijst erop dat het decreet inzake het PGB in 2001 werd goedgekeurd. Daarover zijn een aantal voorstudies gemaakt. Het is jammer dat dit in de beleidsnota niet vermeld wordt. Dit is nochtans een cruciaal element in de ontwikkeling van de gehandicaptenzorg en de vraag is dan ook hoe de minister daarmee wil omgaan. Er is een decreet, al is het mogelijk dat de minister daar een andere visie op heeft. Zijn fractie wil geen ideologisch discours voeren over de noodzaak van een grotere flexibiliteit in het antwoorden op de zorgvragen van mensen.

De autonomie van de zorgvrager neemt toe, al geldt dit niet voor iedereen. Flexibiliteit kan de kosten voor de samenleving beheersbaar maken. Men mag echter ook niet evolueren naar een shoppingcentrum van zorg. Men kan natuurlijk discussiëren over de vraag aan wie men budgetten kan toekennen, of er gewerkt wordt met vouchers of met puntensystemen. Dat debat moet zeker kunnen worden gevoerd. Spreker is vragende partij om daarvan werk te maken, met een langetermijnvisie. Hij wil weten wat de visie van de minister hierover is.

– *Trajectbegeleiding*

De heer *Bart Caron* is voorstander van trajectbegeleiding omdat dit kan leiden tot een betere afstemming van de zorgvraag. Het zou ook de hulpvragers wat meer kunnen richten. Inzake de individuele materiële bijstand hebben mensen soms de neiging om het maximale te vragen, omdat ze ervan uitgaan dat ze veel moeten vragen om minder te krijgen. Niet alleen een juiste indicatiestelling is belangrijk, ook de zorgvraag moet juist worden beantwoord. Dan kunnen wellicht meer mensen worden geholpen. De beleidsnota zegt echter niets over trajectbegeleiding.

– *Individuele materiële bijstand*

De nieuwe manier van werken inzake de individuele materiële bijstand, die enkele jaren geleden werd doorgevoerd, heeft geleid tot een grote dossierachterstand. Er zijn in dit verband al maatregelen genomen, maar de vraag blijft wanneer een normaal ritme van behandeling mogelijk zal zijn. Zal dit volstaan om te voldoen aan de bestaande vraag, gelet op het feit dat de middelen niet werden

geïndexeerd? Zal er op middellange of lange termijn ook een hervorming van het systeem komen? Wordt de refertelijst herbekeken en zullen de gebruikers bij die hervorming betrokken worden?

– *Vrijtijdsbesteding*

Ook de overheveling van het luik vrijtijdsbesteding wordt aangekondigd. Is het de bedoeling dat dit budgetneutraal is, of is er een andere visie terzake? Is er ook een relatie met mobiliteit? Vrijtijdsbesteding gaat immers ook over dagcentra, wat het verplaatsen van mensen impliceert.

– *Steunpunt expertisenetwerken*

Wat is de output van het steunpunt expertisenetwerken dat is opgericht voor kennisbeheer en netwerkvorming met betrekking tot hulp en dienstverlening aan specifieke subdoelgroepen? Daarbij kan men onder meer denken aan personen met autisme en met niet-aangeboren hersenletsels. Hoe wil de minister daar in de toekomst mee omgaan?

– *Flexibiliteit*

In het hoofdstuk “Intern reorganiseren ten behoeve van personen met een handicap” staan een aantal elementen die in de richting gaan van flexibiliteit, onder meer de adequate en transparante financiering en de vraag naar meer gedifferentieerde zorgprogramma’s in plaats van de huidige dertien zorgtypes. Misschien gaat dit in de richting van een zorg op maat en kan dit bekeken worden in het kader van het PGB. Er moet steeds worden vertrokken van het standpunt van de gebruikers en van de problemen bij de voorzieningen. Zo kan met een relatief beperkte stijging van de middelen een vorm van flexibiliteit worden gerealiseerd. Een stijging van de middelen zal zeker nodig zijn voor deze sector, maar daarbij moet een maximale efficiëntie worden nagestreefd ten behoeve van de personen in kwestie.

Uiteenzetting van mevrouw Mieke Vogels

– *Zorgvernieuwing*

Mevrouw *Mieke Vogels* sluit zich gedeeltelijk aan bij de heer Caron. Het hoofdstuk over mensen met een handicap is zeer minimaal in de beleidsnota. Nochtans is dit bevoegdheidsdomein goed voor de helft van het budget en is Vlaanderen op

dit vlak volledig bevoegd. Het enige wat duidelijk vermeld is in de beleidsnota, is het wegwerken van wachtlijsten in de residentiële sector. Er is geen sprake van trajectbegeleiding, er staat dat het PAB zal worden geëvalueerd en over het PGB wordt niet meer gesproken. Zo is op het terrein de indruk gewekt dat de minister niet wil verdergaan met de zorgvernieuwing van de voorbije jaren. In de gehandicaptensector is een zorgvernieuwing nochtans nodig, meer dan in welke andere sector ook. Mensen met een handicap kiezen voor het leven voor een bepaalde vorm van hulp. In de ouderenzorg heeft men altijd geprobeerd om de mensen zolang mogelijk in de eigen omgeving te laten. In de gehandicaptensector is dat echter nooit gebeurd: er werden nooit structurele elementen uitgewerkt om de mensen te ondersteunen die in de eigen omgeving wensen te blijven. Een uitzondering is de thuisbegeleiding die onlangs werd ingevoerd, maar dat is meer een inhoudelijke dan een praktische ondersteuning. Het PAB was destijds bedoeld als een verregaande vorm van flexibilisering die mensen de mogelijkheid moest geven om in de eigen omgeving steun te vinden. Spreker verwijst naar de vraag van haarzelf en van VLD-collega Van der Borght bij de begrotingsbesprekingen om het rapport van mevrouw Gevaert over het PGB te bespreken in de commissie. Ze is het eens met de heer Caron dat er een debat moet worden gevoerd over de manier waarop er met het PGB moet worden gewerkt.

– *Hulpmiddelen*

In het beleid inzake hulpmiddelen zijn er twee problemen die al jaren bestaan: het beheersen van het budget en het beperken van de looptijd van de dossiers. Het klopt ook dat, zoals de heer Caron al stelde, mensen de neiging hebben om alles te willen wat ze kunnen krijgen. Vroeger was er ook een probleem met de aanpassing van de refertelijsten. Daarmee hinkte men altijd de actualiteit achterna. Er kwam iets nieuws op de markt dat vaak ook goedkoper was, maar het oude bleef op de refertelijst staan. Die lijst werd om de twee jaar herzien, wat veel te laat was.

Er bestond ook een enorme papierwinkel. Omdat een blinde bij elke aanvraag opnieuw moest bewijzen dat hij blind was, is men overgestapt op korven. Een persoon met een handicap duidt nu aan welke hulpmiddelen hij of zij de volgende vier jaren nodig zal hebben. Hij of zij krijgt daarvoor

een enveloppe en kan bovendien daarmee terecht op de tweedehandsmarkt. Dit systeem houdt het budget evenwel niet binnen de perken en versnelt de zaken evenmin.

Mevrouw *Mieke Vogels* is ervan overtuigd dat de partners nooit voorstander zijn geweest van dit systeem. Ze heeft een vermoeden over de oorzaken, maar vraagt de minister toch naar een evaluatie. Bepaalde mensen hadden er blijkbaar belang bij om het oude systeem te behouden. Een aantal partners hebben de mensen bewust ongerust gemaakt. Daarnaast heeft men de mensen met een handicap duidelijk gemaakt dat ze zeker genoeg moesten aanvragen, omdat het om vier jaar ging. De gespecialiseerde MDT's hebben de aanvraagdossiers bovendien bewust minder goed opgesteld waardoor de provinciale secretariaten veel werk hadden om de dossiers voor te bereiden voor de provinciale evaluatiecommissies. De wachttijden werden daardoor steeds langer en het resultaat is dat het korvensysteem uiteindelijk is opgeheven. Het probleem is evenwel niet opgelost. Als de oorzaken van dit falen gekend zijn, kunnen regering en parlement de gepaste conclusies trekken om dit dossier op het goede spoor te zetten.

– *Vervoer*

Het decreet inzake basismobiliteit verplicht de Vlaamse Regering ervoor te zorgen dat elke inwoner van Vlaanderen voor een stuk mobiel is. Dat geldt ook voor alle personen met een handicap. De minister zou samen met de minister van Mobiliteit, die tegelijk verantwoordelijk is voor Gelijke Kansen, moeten nagaan hoe optimaal vervoer georganiseerd kan worden voor personen met een handicap, voor ouderen die bijvoorbeeld naar een dagverzorgingscentrum moeten worden verplaatst enzovoort. In een aantal gemeenten combineert men bijvoorbeeld schoolvervoer met vervoer van ouderen.

– *Gevangenen met een mentale handicap*

Mevrouw *Mieke Vogels* vraagt tot slot wat de minister denkt van de aanwezigheid van personen met een mentale handicap in de gevangenis. Dat is een van de schrijnende problemen die al jaren aanslepen. In 2003 zouden de instellingen

een aantal plaatsen reserveren voor die personen. Ook al zijn de voorzieningen niet echt vragende partij, toch moet er op zijn minst een begin van een oplossing komen, voor dit probleem, dat een blaam is voor deze samenleving.

Uiteenzetting van de heer Felix Strackx

– *Algemeen*

De heer *Felix Strackx* merkt op dat het hoofdstuk over personen met een handicap heel algemeen is. De minister had als het ware dit hoofdstuk kunnen beperken tot de beginzin: “Het is belangrijk dat elke zorgvraag een passend antwoord krijgt.”. Dat mooie uitgangspunt moet echter ook daadwerkelijk en consequent in het beleid teruggevonden worden. Helaas blijft de behoefte aan bijkomende opvangmogelijkheden in de ambulante en de residentiële voorzieningen toenemen voor personen met een handicap. Voor veel gezinnen wordt het steeds moeilijker om zorg te dragen voor hun gehandicapt kind. Omdat deze gezinnen recht hebben op steun, moeten ze binnen een aanvaardbare termijn een beroep kunnen doen op professionele hulp. De spreker betreurt dat dit vandaag niet altijd mogelijk is.

– *PAB en PGB*

Het persoonlijke- assistentiebudget en het persoonsgebonden budget zullen eerst geëvalueerd en geactualiseerd worden, vooraleer nieuwe initiatieven genomen zullen worden. Het is begrijpelijk dat evaluatie nodig is om bij te sturen, maar een evaluatie leidt er ook toe dat er geen nieuwe dossiers kunnen worden ingediend. Spoed is dan ook noodzakelijk. Binnen een termijn van enkele maanden moet een evaluatie afgerond kunnen worden.

De spreker herinnert minister Vervotte eraan dat zij en haar partij tijdens de verkiezingen een verhoging van het PAB-budget aankondigden om de wachtlijsten weg te werken. Daarnaast zou CD&V het PGB zo snel mogelijk invoeren ter ondersteuning van de voorzieningen voor personen met een handicap, eveneens om de wachtlijsten weg te werken. Waar is de vertaling van deze twee beloftes in de beleidsnota? Komt er een oplossing voor de arbeidscon-

tracten in het kader van het PAB? Deze oplossing was aangekondigd voor het einde van 2004.

– *Individuele materiële bijstand*

De heer *Felix Strackx* benadrukt dat ook de evaluatie van de individuele materiële bijstand op korte termijn gerealiseerd moet worden. Een evaluatie aankondigen heeft een ietwat negatieve bijklank omdat een evaluatie vaak wordt ingeroepen om zaken op de lange baan te schuiven.

De minister zou iets moeten doen aan de problematische coördinatie tussen het Vlaams Fonds en het Riziv, want die leidt voortdurend tot problemen. Zo is er op dit ogenblik een rechtszaak lopende, ingeleid door een persoon die een rolstoel nodig heeft maar voortdurend van het Vlaams Fonds naar het Riziv wordt gestuurd, en omgekeerd.

De heer *Strackx* herinnert eraan dat hij in het kader van de individuele materiële bijstand al jaren voor een kwaliteitslabel pleit. Personen met een handicap moeten er zeker van kunnen zijn dat de aangeboden hulpmiddelen duurzaam zijn. Het aanbod is groot, maar personen met een handicap zijn niet altijd in staat om te oordelen over de kwaliteit van de hulpmiddelen. Er zijn genoeg gevallen gekend van rolstoelen die na een jaar helemaal uit elkaar vallen. De gehandicapte moet dan een hele tijd wachten vooraleer een nieuwe aanvraag te kunnen indienen. De spreker vindt dat schrijnend.

– *Wachlijsten*

Tijdens de begrotingsbesprekingen is al uitgebreid ingegaan op de wachlijsten. Dit dossier, dat volgens de minister één van de grootste uitdagingen is voor de sector, mag echter niet blijven liggen. Spreker heeft grote bedenkingen bij het stappenplan, de programmastudie 2003-2007 gemaakt door het Vlaams Fonds. Het Vlaams Fonds heeft zich daarvoor gebaseerd op de cijfers van 2003. Die cijfers zijn intussen achterhaald, want het Vlaams Fonds is uitgegaan van een lineaire toename van de aanvragen, terwijl er in de realiteit een exponentiele stijging is. De stijgende trend wordt op die manier niet gevolgd. Zal de minister het stappenplan tijdig bijsturen?

– *Inclusief beleid en toegankelijkheid*

De heer *Felix Strackx* vindt de actiepunten in verband met inclusief beleid zeer positief, maar meent dat ze niet altijd ver genoeg gaan. Hij dringt er bij

de minister op aan samen met haar collega van Onderwijs extra aandacht te geven aan inclusief onderwijs.

Wat de toegankelijkheid betreft zijn de maatregelen ondermaats. Er wordt enkel verwezen naar de ingebruikname van nieuwe overheidsgebouwen binnen het eigen domein. Spreker vindt het een schande dat zo veel gebouwen, zowel uit de overheids- als uit de private sector, nog steeds niet toegankelijk zijn voor gehandicapten, om nog maar te zwijgen van het openbaar vervoer. Hij vraagt in samenwerking met andere ministers een inventaris op te maken van de concrete acties op het terrein.

– *Interne reorganisatie*

Een interne reorganisatie ten behoeve van personen met een handicap is volgens de heer *Felix Strackx* zeker nodig. Werk maken van een administratieve vereenvoudiging is een dringende noodzaak. De complexiteit van het aanvragen van tegemoetkomingen is immers onaanvaardbaar. De spreker denkt dat het niet moeilijk kan zijn om dit te vereenvoudigen. Verder stelt hij aan de kaak dat voor sommige tegemoetkomingen de aanvragen jaarlijks moeten overgedaan worden, waarbij ook jaarlijks alle bewijsstukken opnieuw moeten bijgevoegd worden. Tevens is er nood aan een nieuwe, voor iedereen leesbare regelgeving. Tijdens de vorige regeerperiode is op dat vlak nauwelijks vooruitgang geboekt, hoewel het meermaals beloofd werd. De spreker dringt aan op een kortetermijnplanning.

– *Tewerkstelling*

Wat de tewerkstelling van de gehandicapten betreft, heeft de heer *Felix Strackx* zijn twijfels. Hij is daar niet tegen gekant en beaamt dat dit in sommige gevallen erg positief kan zijn op het vlak van sociale contacten en eigenwaarde, maar toch heeft hij de indruk dat het in vele gevallen eerder een last is voor de betrokkenen. Voor sommige gehandicapten zijn de stress en de werkdruk blijkbaar zeer zwaar om dragen.

Uiteenzetting van mevrouw Vera Jans

– *Algemeen*

Mevrouw *Vera Jans* stelt vast dat de minister in dit hoofdstuk vernieuwende doelstellingen formuleert binnen het domein van de personen met een han-

dicap, onder meer de omzetting van de huidige 13 erkennings- en zorgtypes van de residentiële sector in meer gedifferentieerde zorgprogramma's die een betere overeenstemming tussen zorgtype en zorgbehoefte nastreven. Zij vindt het ook een goede zaak dat de minister een meer kwalitatieve diagnose- en indicatiestellingsprocedure wil uitwerken om zodoende het dienstenaanbod te vereenvoudigen, en dat zij op korte termijn werk wil maken van een grondige evaluatie van het PAB. Een evaluatie hoeft absoluut niet te betekenen dat de zaak nodeloos wordt uitgesteld.

Een aantal gemaakte beloften komen duidelijk in deze beleidsnota naar voren. De fundamenten voor een degelijk beleid, die bij de begroting gelegd werden, krijgen in deze beleidsnota duidelijk gestalte. De beknoptheid van de tekst kan volgens de spreker dan ook niet de oorzaak zijn van de onrust op het terrein.

– *Tewerkstelling*

Inzake de tewerkstelling van personen met een handicap is spreker het oneens met de heer Strackx. Zij kan de maatregel enkel positief noemen en pleit er zelfs voor hem nog uit te breiden.

Uiteenzetting van mevrouw Vera Van der Borgh

– *PAB en PGB*

Mevrouw *Vera Van der Borgh* ziet een probleem in de evaluatie van het PAB ten behoeve van de bijsturing van het PAB en het PGB. Het PGB is immers nog niet uitgevoerd en de vraag is dan ook wanneer dit zal gebeuren. In de pers was er op een gegeven moment sprake van dat men bij het creëren van bijkomende plaatsen om de wachtlijsten af te bouwen, voorrang zal geven aan de wachtlijsten in de voorzieningen. Zij zou liever zien dat het akkoord van de vorige regering wordt uitgevoerd en dat beide wachtlijsten tegelijkertijd worden weggewerkt. De jongste jaren werd ook in een fors uitbreidingsscenario voorzien, waarbij de groei deels aan de PAB's en deels aan de residentiële sector zou toekomen. Wat is de visie van de minister hieromtrent?

– *RSZ*

Het is positief dat het probleem van de RSZ voor de personen met een handicap die hun partner niet meer in dienst kunnen nemen omdat er geen ondergeschiktheid aantoonbaar is, blijkbaar zal worden

opgelost. De RSZ is een federale bevoegdheid en het is dan ook de vraag of dit geen federale aangelegenheid is. Minister Demotte heeft trouwens in antwoord op een parlementaire vraag meegedeeld dat ook hij tegen eind december 2004 een oplossing zal hebben. Is hierover overleg gepleegd tussen het Vlaamse en het federale niveau? Zo ja, wanneer en met welk resultaat?

– *Indicatiesysteem*

Mevrouw *Vera Van der Borgh* staat zeer positief tegenover de uitwerking van een nieuw indicatiesysteem. Zij vraagt binnen welk tijdsbestek dit mag worden verwacht.

– *Vereenvoudiging procedures*

Dezelfde vraag geldt voor de maatregelen ter vereenvoudiging van de procedures, zowel voor de voorzieningen zelf als voor de personen met een handicap. Betekent een en ander ook dat de berekening van de dagprijzen eenvoudiger zal worden?

– *Werking Vlaams Fonds*

Mevrouw *Vera Van der Borgh* zegt dat de werking van het Vlaams Fonds beter moet kunnen. De instellingen voor personen met een handicap krijgen blijkbaar regelmatig tegenstrijdige informatie. Is het niet aangewezen het Vlaams Fonds door een adviesbureau te laten doorlichten? De werking ervan roept meer en meer vragen op, zowel bij voorzieningen als bij cliënten en politici.

– *Tewerkstelling*

De spreker vraagt of de minister ook bereid is om in compensatiemaatregelen te voorzien voor zelfstandigen voor het rendementverlies bij tewerkstelling van de gehandicapten.

– *Zorgregie*

Mevrouw *Vera Van der Borgh* vraagt tot slot waardoor de zorgregie, die opgeschort wordt, zal vervangen worden.

Uiteenzetting van de heer Tom Dehaene, met reacties

– *PAB en PGB*

De heer *Tom Dehaene* stelt vast dat sommigen er blijkbaar nog altijd aan twifelen of er volgend

jaar bijkomende middelen zullen zijn voor het PAB. Naar zijn mening is nochtans al zeer duidelijk gecommuniceerd hierover.

Wat het PGB betreft wordt er inderdaad enig uitsstel gevraagd voor de invoering. Spreker herinnert er wel aan dat de regeling al op 12 december 2001 goedgekeurd is en dat een paar maanden extra niet het verschil zullen maken. Zelfs mensen met een PAB vragen een evaluatie, vooral de administratieve lasten worden als zwaar ervaren. De betrokkenen moeten al van goeden huize zijn om zelf alle formaliteiten geregeld te krijgen. Een evaluatie is ongetwijfeld nuttig en nodig.

Mevrouw *Mieke Vogels* tekent hierbij aan dat de budgethoudersverenigingen die mensen helpen bij het invullen van de paperassen. Het betreft hier een relatie tussen werkgever en werknemer en dat is een ingewikkelde regeling. Het PAB-systeem is trouwens al geëvalueerd door professor Breda. Kan daar niet van uitgegaan worden? PAB'ers willen inderdaad een evaluatie, maar zij willen ook daarbij betrokken worden als ervaringsdeskundigen.

De heer *Tom Dehaene*, daarin bijgetreden door de minister, gaat ervan uit dat dit geen probleem zal zijn. Het zijn inderdaad de budgethoudersverenigingen die de mensen moeten begeleiden, maar zowel voor die verenigingen als voor de PAB'ers zelf is de administratieve rompslomp overdreven. Het zou dan ook dom zijn om daar geen rekening mee te houden.

Mevrouw *Mieke Vogels* beaamt dat, maar benadrukt nogmaals dat een deel van de rompslomp te maken heeft met het werkgevers-werknemersstatuut. Dat is nu eenmaal ingewikkeld. De verantwoording voor het Vlaams Fonds kan voor een deel wel vereenvoudigd worden, maar controle moet mogelijk blijven. Misbruik moet immers uitgesloten worden.

De heer *Tom Dehaene* herhaalt dat de betrokkenen zelf een evaluatie wensen. De achterstallen of niet-gebruikte budgetten van 2002 zitten nog altijd bij de budgethouders. Dat heeft niets te maken met administratieve rompslomp, maar wel met het systeem.

De heer *Bart Caron* stelt voor om na nieuwjaar professor Breda en enkele budgethoudersverenigingen uit te nodigen op een hoorzitting.

– *Wachlijsten*

De heer *Tom Dehaene* vraagt of de integrale wachtlijst er snel kan komen. Verwacht de minister problemen? Wat zijn de eventuele obstakels?

Uiteenzetting van de heer Steven Vanackere

De heer *Steven Vanackere* leest in de beleidsnota dat in het licht van de herstructurering de tewerkstelling van personen met een handicap haar plaats zal vinden binnen de sociale economie en werkgelegenheid. Een gemeenschapsbevoegdheid moet dus zijn plaats vinden binnen twee gewestbevoegdheden. Zelfs als andere ministers zich zouden inlaten met bijvoorbeeld de problematiek van de erkenning van beschutte werkplaatsen, rekent de spreker op de minister van Welzijn om de persoonsgebonden realiteit van mensen met een handicap, ook zij die in Brussel wonen, ter harte te nemen. Hij zegt niet dat er problemen zullen zijn, maar wil toch dat de minister waakzaam is.

Eén van de twee gewestministers heeft trouwens al verklaard dat hij, als hij in het kader van Beter Bestuurlijk Beleid (BBB) daarvoor verantwoordelijk wordt, die bevoegdheid als een gemeenschapsbevoegdheid zal invullen. Dat is een interessant denkspoor, dat ook nog op andere domeinen van toepassing kan zijn.

Uiteenzetting van de heer Luc Martens, met reacties

De heer *Luc Martens* zegt dat de gedachte van inclusie toe te juichen is, maar getoetst moet worden aan de realiteit. De overdracht van de beschutte werkplaatsen naar werkgelegenheid, in het kader van BBB, wordt al lang aangekondigd. In de sector is er daarover veel onrust en men vraagt zich af of er bij de nieuwe regeling rekening gehouden zal worden met de eigenheid van de sector.

De beschutte werkplaatsen moeten hoe dan ook een marktpositie veroveren in een economische context. Er zijn wel compensaties voor een geringer rendement, maar dat neemt niet weg dat zij werk moeten vinden en goederen moeten aanbieden met een goede prijs-kwaliteitsverhouding.

De vrijetijdsinitiatieven zouden overgedragen worden naar het beleidsdomein Cultuur. Ook dat

bericht zorgt voor onrust. In 2005 zal niets veranderen, dat hebben ze ook zo begrepen. Voortdurende koerswijzigingen en onvoldoende duidelijkheid kunnen er echter voor zorgen dat goede werknemers andere jobs zoeken en vinden. Onvoldoende stabiliteit bemoeilijkt goede prestaties. De heer Martens besluit dat hij het eens is met inclusie, maar dat hij tegelijk pleit voor realiteitszin en geleidelijkheid. Overdrachten mogen de goede verwezenlijkingen niet teniet doen of destabiliserend werken.

Mevrouw *Elke Roex* vindt dat een en ander niet overdreven mag worden. Niet alleen beschutte werkplaatsen organiseren arbeid voor mensen met een handicap. Er zijn ook veel andere werkvormen mogelijk. In beschutte werkplaatsen loopt veel mis, dat mag eens geëvalueerd worden. Ze werken met veel interimkrachten, soms meer dan 50 procent, maar dat hangt af van werkplaats tot werkplaats. Sommige hebben een groot productiviteitsverschil naargelang de periode van het jaar.

De heer *Luc Martens* stelt vast dat mevrouw Roex verkeerd ingelicht is. In West-Vlaanderen bijvoorbeeld is er een federatie van alle beschermde werkplaatsen, die schitterend werk levert. Daar zijn er niet meer dan 20 procent interimkrachten.

Mevrouw *Elke Roex* ontkent de regionale verschillen niet, maar blijft erbij dat een evaluatie nodig zou kunnen zijn. De beschutte en sociale werkplaatsen schrijven nu al memoranda over toenaadering. Het Beter Bestuurlijk Beleid staat daar al verder dan in de politieke geesten.

Mevrouw *Mieke Vogels* bevestigt dat heel wat beschutte en sociale werkplaatsen al samenwerken. Zij heeft de indruk dat sommige beschutte werkplaatsen onterecht pleinvrees hebben. De beschutte werkplaatsen staan op het vlak van management vaak verder dan de sociale werkplaatsen. Eigenlijk moeten die laatste dus schrik hebben en niet omgekeerd.

De fusie van beide is belangrijk om hun marktpositie te versterken. Nu worden sociale en beschutte werkplaatsen en gevangenissen vaak tegen elkaar uitgespeeld. Er heerst een ongepaste prijzenslag zodat ze hoe langer hoe meer onder de prijs moeten werken. Het zou goed zijn dat in regio's als West-Vlaanderen waar de beschutte werkplaatsen sterk staan, sociale werkplaatsen en gevangenissen,

kortom iedereen die sociale tewerkstelling organiseert voor arbeidsgehandicapten, samen zouden werken en elkaar niet beconcurreren. Het is een goede evolutie, maar er moet sneller duidelijkheid komen over BBB.

Antwoorden van minister Inge Vervotte, met reacties

– Overdracht naar Werk en Tewerkstelling

Minister *Inge Vervotte* meldt dat eerstdaags een protocol zal worden afgesloten over de overgangsregeling voor de centra voor beroepsopleiding, die nu al onder de bevoegdheden van minister van Werk Vandenbroucke vallen. Dat protocol slaat in de eerste plaats op trajectbegeleiding. De trajectbegeleidingsdiensten zijn al functioneel geïntegreerd in de lokale werkwinkels. De formele overdracht wordt bepaald door het nieuwe oprichtingsdecreet van het agentschap binnen het Beter Bestuurlijk Beleid. De streefdatum voor de implementatie van het Beter Bestuurlijk Beleid is 1 januari 2006. Er wordt echter niet op de implementatie van het BBB gewacht om al overleg te plegen. Op 26 november 2004 hebben de betrokken kabinetten al overlegd. Daarbij bleek dat de VDAB op dit ogenblik al werkt aan voorstellen om deze materie te incorporeren in zijn werkwijze en methodes. Over deze voorstellen zal overleg gepleegd worden met het Vlaams Fonds en met de trajectbegeleidingsdiensten. De VDAB gaat ervan uit dat de bevoegdheid wordt overgeheveld op 1 januari 2006.

Voor de overdracht van de beschutte werkplaatsen naar Sociale Economie gelden dezelfde voorwaarden. Een werkgroep met vertegenwoordigers van de beide kabinetten en het Vlaams Fonds bereidt deze overdracht voor. Deze werkgroep is eind december 2004 van wal gestoken.

– Tewerkstelling: compensatiemaatregelen voor zelfstandigen

De *minister* zegt dat zij de administratie van het Vlaams Fonds de opdracht heeft gegeven de twee voorstellen van decreet, een van mevrouw Becq en een van mevrouw De Martelaer en de heren Van Duppen en Helsen, over de uitbreiding van de Vlaamse inschakelingpremie tot zelfstandigen en lokale besturen, te onderzoeken en er een voorstel over te formuleren.

– *Indicatiestelling*

De *minister* wijst erop dat op dit ogenblik de multidisciplinaire teams de indicatiestelling voor hun rekening nemen. Deze teams worden erkend door het Vlaams Fonds. In deze teams zitten geen zorgaanbieders, op twee uitzonderingen na: de centra voor ontwikkelingsstoornissen en de observatie- en behandelingscentra, die een diagnostische taak hebben. Door met clusters te werken sluit het huidige systeem van zorgtoewijzing niet uit dat te zware zorg wordt toegewezen. De betrokkene krijgt immers de kans te kiezen tussen de meest ingrijpende zorg en minder ingrijpende zorg. Het risico op consumptiegedrag en klantenbinding daalt evenmin. Daarmee zal rekening worden gehouden tijdens de evaluatie.

Voor die evaluatie zal één jaar uitgetrokken worden. Een nieuw systeem op poten zetten veronderstelt nieuwe regels, nieuwe structuren en nieuwe medewerkers. Deze ingreep zal wellicht ook één jaar duren. Daarnaast zal ook de werking van de multidisciplinaire teams zelf worden bekeken.

– *Vrijtijdsinitiatieven, overdracht naar Cultuur*

De *minister* meldt dat een nieuw element is opgedoken dat een ander licht op de zaak werpt. De commissie ad hoc Opvang, behandeling en begeleiding binnen het Vlaams Fonds kwam in december 2004 tot het besluit dat de aangepaste vrijetijdswerking in de eerste plaats een welzijnsaangelegenheid is en dat de continuïteit moet worden verzekerd binnen het Vlaams Fonds. Het Vlaams Fonds dient volgens de commissie ad hoc meer middelen ter beschikking te stellen, maar tegelijk pleit zij ook voor bijkomende financiële middelen binnen de reguliere beleidsdomeinen, ter uitbreiding en extra ondersteuning.

Er moet rekening mee worden gehouden dat het hier maar om een advies van een ad hoc-commissie gaat, dat nog door de Raad van Bestuur moet bekrachtigd worden. De zaak zal in januari besproken worden op het bureau van het Vlaams Fonds. De gesprekken met minister Anciaux worden intussen verder gezet. Er werd steeds gepleit voor een inclusief beleid, maar de bevindingen van de ad hoc-commissie waarin gesteld wordt dat dit in eerste instantie een welzijnsmaterie dient te blijven, vormen toch een nieuw element.

De heer *Luc Martens* meldt dat hij van een betrokkene vernomen heeft dat dit reeds door de regering geagendeerd werd, en dat de beslissing van overdracht naar het departement van minister Anciaux al gevallen zou zijn.

Minister *Inge Vervotte* ontkent dat. De regering heeft enkel een overgangsmaatregel mogelijk gemaakt. Zij herhaalt dat er een nieuw element in de discussie is, maar dat het kader van de discussie wel behouden zal blijven.

De heer *Bart Caron* vraagt of het mogelijk is de adviezen en de motieven in te kijken. De *minister* antwoordt hierop dat een bespreking in het parlement zeker interessant zou zijn.

– *PAB en PGB*

Op de vraag of er duidelijkheid is over de cijfers in verband met PAB en PGB kan de *minister* bevestigend antwoorden. Het maximum aantal budgetten voor 2003 bedroeg 764; voor 2004 bedroeg het 935. Eind 2003 waren 687 budgetten effectief toegekend. Het gaat daar om alle toegekende PAB-budgetten vanaf 2001, verminderd met het aantal stopgezette budgetten. De toegekende PAB-rechten bedroegen dan meer dan 18,3 miljoen euro. In juli 2004 waren er 50 effectief toegekende budgetten; in december waren het er naar schatting 150. Het totaal aan toegekende rechten op PAB-budgetten zal hierbij meer dan 23,3 miljoen euro bedragen. Eind oktober 2004 waren er 694 budgethouders effectief bezig met die PAB-budgetten.

De minister herhaalt haar voornemen om het groeipad te realiseren. Bij elke opstap zal telkens een aandeel naar PAB-budgetten gaan. Dit werd in de plenaire vergadering overigens ook bevestigd door de minister van Begroting.

De evaluatie van het PAB is voorzien voor het voorjaar van 2005; daarna zal werk gemaakt worden van een visie rond het PGB.

– *Bespreking in commissie van rapport-Gevaert en evaluatiestudie-Breda*

De *minister* is van oordeel dat de evaluatiestudie PAB van professor Breda zeker in de commissie kan worden besproken, maar beklemtoont dat de initiële vraagstelling en de concrete antwoorden

daarbij correct moeten worden weergegeven. Het gaat immers niet over een totaalevaluatie, doch slechts over deelaspecten.

Het PGB-rapport van adjunct administrateur-generaal Kristel Gevaert van het Vlaams Fonds daarentegen is nog niet rijp voor bespreking. Dat is een intern werkdocument van het Vlaams Fonds dat al kan worden geraadpleegd op de website van het VFSIPH, maar het is in zijn huidige status nog niet voldoende onderbouwd om al in de commissie besproken te kunnen worden.

– *RSZ-problematiek*

Minister *Inge Vervotte* meldt dat het federale KB een tiende uitbreidingscategorie toevoegt aan de groep van personen op wie de RSZ-wet ook van toepassing is. Het gaat om de persoonlijke assistent die arbeid verricht ten voordele van een familielid dat tot de tweede graad verwant is, de persoonlijke assistent die deel uitmaakt van het gezin, en de persoon die houder is van dit persoonlijke assistentebudget en bovenvermelde mantelzorgers bezoldigt.

Het KB vergt, bij goedkeuring, een aanpassing aan het PAB-besluit van 15 december 2000 in die zin dat de overeenkomst die de budgethouder sluit met zijn of haar mantelzorger, als derde categorie toegevoegd dient te worden aan het artikel van het besluit dat de verhouding tussen de budgethouder en de persoonlijke assistent regelt.

De goedkeuring van het federale KB was voorzien voor 23 december, maar werd om praktische redenen uitgesteld tot de eerste ministerraad van 2005. De administratie van het Vlaams Fonds heeft inmiddels de opdracht gekregen om de aanpassingen van het PAB-besluit voor te bereiden.

– *Trajectbegeleiding en zorgregie*

Wat de trajectbegeleiding betreft, zoals bedoeld in het besluit van de Vlaamse Regering van 28 mei 2004, is het voor de *minister* essentieel dat die moet mogelijk zijn vanaf het begin van elk voortraject, zonder eerst te moeten afwachten of de betrokken persoon al dan niet erkend zal worden als “persoon met een handicap”. Zij is dus voorstander van een intersectorale trajectbegeleiding. De functie van trajectbegeleiding moet los staan en blijven van de diagnose of de indicatiestelling. Er moet dus een

onderscheid komen tussen trajectmatig werken en trajectbegeleiding.

De redenen waarom het besluit van de Vlaamse Regering van 28 mei 2004 over de zorgregie is opgeschort, zijn vooreerst de grote onduidelijkheid over de verantwoordelijkheden van en de verhoudingen tussen de verschillende actoren in de zorgregie. Er moet ook worden nagegaan wie welke verantwoordelijkheid draagt in de verschillende processen van registratie, bemiddeling, afstemming en planning. Er moet zo een aangepast besluit komen waarin dit correcter gestipuleerd wordt.

Het voorstel werd voorgelegd aan de relevante actoren op het terrein: gebruikers, provincies, zorgaanbieders, verwijzers en het Vlaams Fonds. Het is de bedoeling dat het gewijzigde besluit effectief in uitvoering kan gaan op 1 juli 2005. De nodige middelen zijn in de begroting voorzien. Tegen begin februari zal een aangepast ontwerpbesluit opge maakt zijn.

– *Individuele materiële bijstand – doorlooptijden van dossiers*

In verband met de individuele materiële bijstand en de grote dossierachterstand, sluit de *minister* zich aan bij het antwoord dat mevrouw Kristel Gevaert van het Vlaams Fonds al heeft gegeven bij de begrotingsbesprekingen. Het Fonds heeft sinds de start van het besluit van 13 juli 2001 al verscheidene maatregelen genomen om de doorlooptijden van de dossiers te verkorten. Omwille van de blijvende toename van de werklast binnen de administratie van de dienst Individuele Gerichte Prestaties werd in mei 2004 een grondige aanpassing goedgekeurd van de regelgeving.

Een belangrijke aanpassing is dat de provinciale evaluatiecommissie niet langer de functioneringsdomeinen dient vast te stellen. Deze taak wordt overgedragen aan de administratie van het Fonds, waardoor de afhandelingstermijn van veel dossiers gevoelig verkort wordt.

Een andere belangrijke maatregel die ingrijpt in de toename van de vraag naar hulpmiddelen is de afschaffing van de behoefte-inschatting voor vier jaar. De bijstandstermijn van 4 jaar werd als een hernieuwingstermijn beschouwd en werkte overconsumptie in de hand. Met een afschaffing van de termijn wordt een duidelijke daling van het aantal

gevraagde hulpmiddelen verwacht. Dit heeft niet alleen een kostenbesparend effect, maar het heeft ook een gunstige invloed op de afhandelingstermijn van een gemiddeld dossier.

De grote dossierachterstand zal prioritair worden meegenomen in de verdere gesprekken met het Vlaams Fonds over de interne werking.

– *Refertelijst*

De *minister* zegt dat, overeenkomstig het besluit van 13 juli 2001, de refertelijst twee maal per jaar kan herzien worden. De laatste aanpassing dateert van 1 maart 2003. Aan de vorige regering werd in het eerste semester van 2004 een voorstel tot wijziging overgemaakt, maar dat werd nooit goedgekeurd. Omdat de hulpmiddelenmarkt voortdurend evolueert is dit voorstel opnieuw geëvalueerd en geactualiseerd door het Vlaams Fonds. Bovendien is de opdracht al gegeven om nieuwe aanbevelingen te onderzoeken.

– *Betrokkenheid van gebruikers als ervaringsdeskundigen bij evaluatie*

Minister *Inge Vervotte* zegt dat dit zowel rechtstreeks als onrechtstreeks gebeurt. Rechtstreeks gebeurt dit door een bevraging en onrechtstreeks door de input via verschillende kanalen als onder meer de Bijzondere Bijstandscommissie, het Kennis- en Ondersteuningscentrum, de administratie die ideeën van belangenorganisaties en de provinciale afdelingen centraliseert, en de ad hoc-commissie Individuele Bijstand en Sociale Integratie, die zowel de Vlaamse Federatie van Gehandicapten als de Katholieke Vereniging Gehandicapten vertegenwoordigt.

– *Evaluatie van het korvensysteem*

De *minister* wijst erop dat met betrekking tot het korvensysteem de vraag werd gesteld wat er is misgelopen en waarom. Het systeem was een beslissing van de vorige regering. Het korvensysteem is meerdere keren geëvalueerd en bijgestuurd. De reden van de wijzigingen zijn de aanhoudende problemen met de terugbetaling van hulpmiddelen en de aanpassingen. Zo zijn er de lange wachttijden om een hulpmiddel terugbetaald te krijgen. Bovendien zijn er oncontroleerbaar groeiende uitgaven voor

hulpmiddelen en aanpassingen. Ondanks eerdere bijstellingen bleven de problemen bestaan en daarom heeft de Vlaamse Regering op 14 mei 2004 de hulpmiddelenregelgeving ingrijpend gewijzigd.

Wat is er veranderd? De bijstandstermijn van vier jaar wordt afgeschaft omdat die grote onrust veroorzaakte bij de gebruikers. De oorzaak was de vrees dat men voor vier jaar vastzit aan een bijstandskorf en dat men gedurende die periode geen bijkomende hulpmiddelen meer kon aanvragen. Het gevolg was dat er een massa hulpmiddelen werden aangevraagd, ook hulpmiddelen waarvan de nood nog niet gemotiveerd kon worden. Door de afschaffing van de periode van vier jaar krijgt men een bijstandskorf zonder eindduur vanaf 1 juli 2004.

Een tweede verandering is dat de mogelijkheid voor de besteding van de korf wordt beperkt. Vroeger was er meer mogelijkheid om binnen de korven te schuiven of in te telen. Er werden dan hulpmiddelen aangevraagd waaraan geen directe nood bestond, maar waarvan het geld gebruikt kon worden om andere hulpmiddelen, duurder dan het voorziene refertebedrag, aan te kopen. Vanaf 1 juli 2004 is er geen mogelijkheid meer om binnen dat budget te schuiven.

Een andere verandering is dat de bevoegdheid van de provinciale evaluatiecommissie werd aangepast. Voortaan geeft de administratie van het Vlaams Fonds de functioneringsdomeinen aan. Dat is een rechtstreekse administratieve beslissing. Een vierde aanpassing is dat er een administratieve vereenvoudiging is doorgevoerd voor de gespecialiseerde individuele materiële bijstand (IMB) en de multidisciplinaire teams (MDT's).

– *Coördinatie met het Riziv*

De *minister* bevestigt dat het optreden van twee overheden met overlappende bevoegdheden voor extra problemen zorgt, waardoor er steeds weerkerend overleg moet worden georganiseerd en overeenkomsten moeten worden gesloten. Waar het Riziv verantwoordelijk is met betrekking tot de rolstoelen, geeft het Vlaams Fonds nog een bijkomende tegemoetkoming aan bepaalde personen met een handicap. Een te strikte - en naar de mening van de minister soms foutieve - interpretatie van de

regelgeving door het Riziv leidt ertoe dat personen met een handicap ten onrechte en tevergeefs bij het Vlaams Fonds aankloppen voor het deel dat door het Riziv betaald moet worden.

Om die reden is het dan ook duidelijk dat er een zo eenduidig mogelijke oplossing moet gezocht worden voor dit probleem. Het Vlaams Fonds heeft in het lopende “rolstoeloverleg” altijd verdedigd dat het Riziv verantwoordelijk is voor alle eerste rolstoelen. Dit zowel voor manuele als voor elektronische rolstoelen. Het Vlaams Fonds behoudt echter wel de opdracht om de tweede rolstoel, als middel tot integratie (bijvoorbeeld om te sporten), te betalen. Ook het onderhoud en herstel van alle rolstoelen zal door het Vlaams Fonds betaald worden. Op die manier is echt duidelijk wie wat betaalt en zal er geen bevoegdheidsconflict meer spelen.

– *Kwaliteitslabel voor producten*

De *minister* meldt dat het invoeren van een kwaliteitslabel voor producten in de werkgroep Recuperatie van hulpmiddelen als één van de voorwaarden werd gesteld om kwalitatief hergebruik toe te laten. Ook het Kennis- en ondersteuningscentrum (KOC) heeft als opdracht vergelijkend onderzoek te doen naar hulpmiddelen om uiteindelijk een kwaliteitslabel toe te kennen. Dit blijkt in de praktijk niet zo evident vanwege financiële en organisatorische redenen. Men kan zich de vraag stellen of Vlaanderen dergelijke onderzoeken wel alleen kan organiseren, gelet op het steeds mondialer worden van de hulpmiddelenmarkt.

– *Steunpunt Expertise Netwerken (SEN)*

De *minister* zegt dat het SEN effectief van start is gegaan in 2003. De organisatie heeft zich van meet af aan tot doel gesteld om zo ruim mogelijk de verschillende geledingen van het werkveld te bereiken voor de drie betrokken doelgroepen, namelijk personen met een niet-aangeboren hersenletsel (NAH), personen met autisme en personen met een verstandelijke handicap en bijkomende gedragsproblemen. De plannen voor 2005 en het meerjarenplan 2005-2008 bevatten concrete aanzetten. Zo zal er een inventarisonderzoek worden gestart om de bestaande expertise met betrekking tot een bepaalde doelgroep beter in kaart te brengen. In hun plannen zijn er zeer concrete aanzetten.

De output en de meerwaarde van het SEN zijn vooral gelegen in het ontsluiten van informatie en

knowhow met betrekking tot specifieke doelgroepen (autisme, NAH, mentale handicap met ernstige gedragsproblemen) en het ter beschikking stellen van deze informatie aan de gehele sector zowel van professionals, als van gebruikers- en ouderverenigingen.

Indien het SEN in 2005 en de volgende jaren kan realiseren wat het vandaag vooropstelt, biedt deze organisatie zeker een meerwaarde. Indien de concrete acties toch beperkt blijven, is een grondige evaluatie aangewezen en zullen daaruit de nodige conclusies getrokken worden.

– *Mentaal gehandicapten in gevangenissen*

De *minister* zegt dat in het kader van het uitbreidingsbeleid 2004 van het Vlaams Fonds, in functie van het wegwerken van de wachtlijsten, een voorafname is gebeurd van 500.000 euro. Dit budget moet besteed worden aan een project voor geïnterneerde personen. Het gaat om het uitbouwen van een tehuis voor niet-werkenden met 10 plaatsen voor geïnterneerde personen met een (verstandelijke) handicap. De vergunning is toegekend aan Sint-Idesbald te Roeselare. Het project wordt mee aangestuurd vanuit de psychiatrische kliniek Sint-Amandus te Beernem. Sint-Idesbald engageert zich expliciet en daadwerkelijk om personen vanuit de gevangenis te laten doorstromen naar langdurige opvang buiten de gevangenis.

– *Centrale wachtlijst*

De *minister* zegt dat voor 2003-2004 een totaal van 614 bijkomende residentiële plaatsen voor volwassenen met een ernstige handicap gepland was, waarvan 378 bijkomende plaatsen bezigheidstehuis en 236 nursingplaatsen. 249 plaatsen bezigheidstehuis en 137 nursingplaatsen zijn in die periode gerealiseerd. Er zijn dus 228 plaatsen niet gerealiseerd, die zeker noodzakelijk waren maar waarvoor geen initiatiefnemers gevonden werden. Voor deze residentiële plaatsen is er vaak het probleem van beschikbare infrastructuur.

Hetzelfde geldt voor de dagcentra: van de 346 geplande bijkomende plaatsen werden er 198 gerealiseerd. In dezelfde periode was het aantal bijkomende plaatsen thuisbegeleiding geraamd op 717; in realiteit werden het er 935. Voor ambulante werkvormen doet het probleem van de infrastructuur zich uiteraard niet voor.

Om de werkbaarheid van de centrale wachtlijsten te verhogen in functie van bemiddeling en afstemming wil de minister naar een andere en meer genuanceerde voorstellingswijze van de geregistreerde zorgvragen.

De heer *Felix Strackx* wil weten of hij het goed begrepen heeft dat voor de uitbreiding van het aantal plaatsen voor residentiële gehandicaptenopvang wel voldoende middelen beschikbaar zijn, maar dat er niet genoeg infrastructuur is om ze te implementeren.

De *minister* antwoordt dat de werkelijkheid genuanceerder is. Zij bedoelde dat bijkomende plaatsen makkelijker te realiseren zijn zonder infrastructuurbeperkingen. Er wordt overleg gepleegd met de sector om te achterhalen wat nu juist de problemen zijn bij de snelle realisatie van infrastructuraanpassingen. Het gaat immers niet altijd om ontbrekende middelen maar soms bijvoorbeeld over administratieve procedures.

Wat betreft de opmerking dat het stappenplan gebaseerd is op deels achterhaalde cijfers van 2003, deelt de minister mee dat er vanaf 2006-2007 al correcties ingebouwd zullen worden. Die kunnen voor een deel voortvloeien uit de effecten van de uitvoering van het bijgestuurde besluit Zorgregie. Deze gegevens moeten in ieder geval aangevuld worden met onderzoeksresultaten uit bestaand en in de toekomst nog te voeren wetenschappelijk onderzoek. Als men aan zorgregie doet en men krijgt genuanceerdere wachtlijsten, kan men daar beter mee omgaan in de programmatie.

Op de vraag of er voorrang zal worden gegeven aan de afbouw van de wachtlijst residentieel of gelijktijdig, antwoordt de minister dat het aangewezen is om blijvend een verdeling te doen over uitbreiding van residentiële, semi-residentiële, ambulante en persoonsgerichte bijstandsvormen of budgetten. Al die vormen moeten aanwezig blijven en moeten hun aandeel blijven krijgen in het uitbreidingsbeleid.

Dan was er nog de vraag of een integrale centrale wachtlijst (CWL) snel gerealiseerd kan worden en wat de obstakels zijn. De obstakels doen zich voor bij de integratie van de PAB-wachtlijst en de zorgvraagregistratie op de CWL.

Als men kiest voor een ‘oppervlakkige’ integratie en beide lijsten enkel moeten worden gekoppeld, zodat voor zorgvragers die op de CWL geregistreerd zijn, bekend is of zij al dan niet een PAB-vraag gesteld hebben en omgekeerd, zijn er geen grote obstakels. Een dergelijke integratie zou echter niet veel nieuwe informatie opleveren en is dan ook geen goede oplossing.

Als men kiest voor een verregaande integratie, is er een verschil in geregistreeerde informatie. Om een doorgedreven integratie van de wachtlijsten te kunnen realiseren, moeten voor de PAB-vragen en zorgvragen dezelfde gegevens geregistreeerd worden. De PAB-wachtlijst bevat immers bijzonder weinig informatie. Alleen dan kan men beide types van vragen op dezelfde manier behandelen. Verder is er een verschil in registratieprocedure: terwijl de zorgvragen verzameld worden door de provinciale CWL-werkingen, worden de PAB-vragen geregistreeerd door het Vlaams Fonds. Een werkbare integratie dringt zich hierbij op.

– Toegankelijkheid van gebouwen

De *minister* wijst erop dat de toegankelijkheid van gebouwen (openbaar en privé) een bevoegdheid van minister Van Brempt is. Zijzelf heeft wel een signaalfunctie op dit gebied. Zij heeft dan ook een aantal prioriteiten vooropgesteld, zoals ook opgenomen in de beleidsnota. Voor overheidsgebouwen bijvoorbeeld moet op zijn minst de eigen verantwoordelijkheid worden genomen. Ook worden aanbevelingen gedaan aan banken en dergelijke. De bevoegdheid van de minister is wel beperkt tot het signaleren en inventariseren van de problemen.

– Interne reorganisatie Vlaams Fonds

Wat betreft de interne reorganisatie van het Vlaams Fonds, heeft de *minister* de opdracht gegeven aan het Vlaams Fonds om de conclusies van een sectorale werkgroep ‘deregulering’ met betrekking tot de vereenvoudiging van de procedures en de berekeningsregels van de dagprijs verder uit te werken in een ontwerpbesluit.

De studiecél van het Fonds onderzoekt en analyseert momenteel de verschillende subsidiëringsaspecten met het oog op een fundamentele wij-

ziging van het financieringsstelsel. In dat verband wordt gewerkt aan het aspect van de zorggradatie.

– *Komt er een nieuwe doorlichting?*

De *minister* wijst erop dat er al verschillende doorlichtingen zijn gebeurd. Zij is er niet van overtuigd dat een nieuwe doorlichting de oplossing zou zijn om de interne organisatie van het Vlaams Fonds te verbeteren. Momenteel worden de resultaten van de diverse doorlichtingen bekeken. Het is nuttiger deze eerst ter harte te nemen in plaats van al een nieuwe doorlichting te laten starten.

– *Hoe zal de uitbreiding worden gerealiseerd?*

De *minister* zegt dat al een aantal keren is gemeld dat bij de begrotingscontrole van februari-maart extra ruimte zal worden gevraagd voor een nieuwe opstap op 1 september 2005. Die opstap betekent opnieuw 7,5 miljoen euro extra, gevolgd door 15 miljoen extra in 2006. Zoals ook al door de *minister* van Begroting in de plenaire vergadering is gemeld, zullen die middelen beschikbaar zijn.

Hoofdstuk V – Algemeen en lokaal welzijnsbeleid

Uiteenzetting van de heer Felix Strackx

– *Algemeen*

De heer *Felix Strackx* stelt dat het welzijnslandschap in Vlaanderen sterk versnipperd is. Door een bundeling van krachten kan er volgens hem rendabeler worden gewerkt. Aan de bestaande versnippering moet hoe dan ook een einde worden gemaakt, wat zonder twijfel op weerstanden zal stuiten vanuit de sector. Men wil immers vasthouden aan de historisch gegroeide structuren. Dat zal wel de reden zijn waarom de vorige ministers er niets hebben aan gedaan. Spreker benadrukt dat het wegwerken van de versnippering niet hoeft te betekenen dat de bestaande expertise overboord wordt gegooid. Hij denkt zelfs dat deze ingreep zou kunnen leiden tot een kruisbestuiving en een overdracht van kennis en inzichten tussen de verschillende partners.

De laatste zeven of acht jaar heeft men systematisch elke nieuwe problematiek afgeschoven naar het algemeen welzijnswerk (AWW). Daardoor is de taaklast van het AWW sterk toegenomen, zonder dat de middelen proportioneel zijn toegenomen.

Het is ietwat een geluk bij een ongeluk dat het AWW niet echt bekend is bij het brede publiek. Het AWW gaat zelf op zoek naar klanten of krijgt ze doorverwezen door hulpverleners zoals huisartsen. Niet alle hulpverleners zijn echter goed op de hoogte van de werking van het AWW of zijn bereid ernaar door te verwijzen. Mocht dit wel het geval zijn, dan zou het AWW nooit het werk aankunnen met de middelen waarover het nu beschikt. Dat betekent echter ook dat een heel aantal mensen verstoken blijft van de hulp die ze nodig hebben en verdienen.

De heer Strackx betoogt dat een meer efficiënte hulpverlening kan worden gegarandeerd door de oprichting van een lokaal aanspreekpunt in elke gemeente, in elke deelgemeente of zelfs in elke grotere wijk, wat het Vlaams Belang een sociaal loket of een sociaal huis noemt. Dit sociaal loket of sociaal huis moet in de visie van het VB alle hulpverlening bundelen in de schoot van één grote Vlaamse welzijnsdienst. Het mag dus niet afhankelijk zijn van de gemeente. De termen sociaal loket en sociaal huis worden in uiteenlopende betekenissen gebruikt en dat zorgt volgens hem voor verwarring. Ook de CAW's zeggen dat het sociaal huis in de eerste plaats moet worden gezien als "een lokaal en geïntegreerd aanspreekpunt van het lokaal bestuur voor sociaal-administratieve dienstverlening, met het oog op het optimaliseren van de relatie tussen burger en overheid en met verbindingen naar het Vlaamse en het federale niveau". Ze besluiten dat "de CAW's geen deel uitmaken van de lokale overheid en bijgevolg ook niet van het publieke sociale huis".

Volgens de heer Strackx klopt dat binnen hun visie, als het sociaal huis een aanspreekpunt is vanuit het lokale bestuur. Als het sociaal huis evenwel verder gaat dan het lokale niveau en eigenlijk een antenne is van de Vlaamse welzijnsdienst, zoals het VB dat ziet, dan vallen ze daar wel onder. Als hij het goed begrepen heeft, blijft het sociaal huis in de visie van de minister eerder beperkt tot de lokale overheden. Hij meent dat dit op termijn zou moeten uitgebreid worden en dat alle hulpverlening zou moeten worden gebundeld in de grote Vlaamse welzijnsdienst.

– *Armoedebestrijding*

De heer *Felix Strackx* verwijst naar het decreet betreffende de armoedebestrijding, dat tijdens de vorige regeerperiode werd goedgekeurd. De titel

van dit decreet was een beetje overroepen in vergelijking met de inhoud ervan. In 1997 werd een commissie ad hoc Armoede en Uitsluiting opgericht, ter voorbereiding van een themadebat over de armoede dat in februari 1998 in het Vlaams Parlement werd gehouden. De ad hoc commissie stelde een maatschappelijke beleidsnota voor waarin veertien maatregelen werden gesuggereerd om de armoede te bestrijden en dit op verschillende domeinen, twaalf inhoudelijke en twee ondersteunende.

Deze maatregelen hebben betrekking op welzijn, OCMW's, bijzondere jeugdzorg, preventieve kinderopvang, gezondheidszorg, buurtwerk, tewerkstelling, huisvesting, thuislozenzorg, onderwijs en de betrokkenheid van de doelgroep bij het beleid. Alle suggesties waren zonder veel problemen uitvoerbaar op Vlaams niveau.

In het decreet betreffende de armoedebestrijding werd echter alleen werk gemaakt van de twee ondersteunende maatregelen. Van de twaalf inhoudelijke maatregelen is er tot op vandaag maar weinig in huis gekomen. Spreker roept de minister daarom op de maatschappelijke beleidsnota Armoede nog eens te bekijken. Misschien kunnen sommige van deze inhoudelijke maatregelen toch nog worden gerealiseerd binnen de huidige regeerperiode.

Hij geeft een voorbeeld in het domein van de huisvesting. Sommige mensen leven nog in menssonwaardige omstandigheden. Hij pleit ook voor de opvang van onverwacht zwangere meisjes en vrouwen, een onderwerp dat binnen deze beleidsnota helemaal niet aan bod komt. Momenteel bestaat er op dit vlak niets, behalve een aantal kleinschalige initiatieven die volledig berusten op liefdadigheid en op de inzet van een paar vrijwilligers. Op dit ogenblik zou in Vlaanderen één zwangerschap op negen eindigen in een abortus. Terwijl er overal grote wegwijzers staan, figuurlijk dan, naar de abortuscentra, zijn er geen alternatieven. Dit heeft ongetwijfeld veel te maken met armoede en kansarmoede. Met echte zwangerschapsbegeleidingscentra die psychische, materiële en praktische hulp bieden, zou men het aantal abortussen sterk kunnen doen dalen.

– *Schuldbemiddeling*

De heer *Felix Strackx* merkt op dat de problemen van overmatige schulden en de afbetalingsproblemen voor een groot deel onder de federale bevoegdheden vallen, maar dat Vlaanderen bevoegd is voor schuldbemiddeling. Volgens de spreker wordt meestal veel te laat overgegaan tot schuldbemiddeling. Vaak lopen mensen een kleine financiële schuld op, die ze om een of andere reden niet onmiddellijk kunnen terugbetalen. Vervolgens worden zij geconfronteerd met een vrederechter en deurwaarders. Na enkele maanden is een kleine schuld verviervoudigd waardoor men de huur niet meer kan betalen. Voor men het weet leidt een kleine schuld van 400 euro tot een vicieuze cirkel. Van zodra het dossier beoordeeld wordt door de vrederechter, zou er aan schuldbemiddeling gedaan moeten worden.

– *Maatschappelijk opbouwwerk*

De heer *Felix Strackx* is tevreden dat de minister enkele concrete doelstellingen op papier heeft gezet. Het maatschappelijk opbouwwerk moet zijns inziens ondergebracht worden in één grote welzijnsdienst. Hij vraagt zich af of het toch niet nuttig zou zijn het decreet inzake het maatschappelijk opbouwwerk te herzien om een aantal van de doelstellingen uit de beleidsnota decretaal te kunnen verankeren.

Uiteenzetting van de heer Erik Tack

De heer *Erik Tack* merkt op dat de oorzaken voor overmatige schulden en afbetalingsproblemen volgens de beleidsnota berusten bij de uitgaven voor voeding, kleding, gezondheidszorg, huurwaarborg en huurachterstallen. Volgens de spreker strookt dat niet met de waarheid. Veel mensen maken schulden om bijvoorbeeld een gsm of elektronische toestellen te kopen, om reizen te maken, om een auto te kopen, voor alcohol, om te gokken, enzovoort. Heel wat mensen kunnen hun – soms schaarse – middelen niet altijd goed beheren. Ze slagen er niet in het onderscheid te maken tussen essentiële en bijkomstige zaken. De schuld daar-

voor ligt gedeeltelijk bij de reclame, maar ook bij een gebrek aan opleiding. De minister had dat ook onder de aandacht moeten brengen in haar beleidsnota.

Uiteenzetting van mevrouw Trees Merckx-Van Goey

– Algemeen

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* vond de bijdrage van de heer *Strackx* bijzonder leerrijk. Daaruit blijkt immers een duidelijk verschil met de beleidsnota en met de opinie van de CD&V-fractie. De bewering dat het algemeen welzijnswerk er gelukkig niet in slaagt alle klanten te bereiken wegens het gebrek aan middelen, treft de spreker diep. Bovendien zou het algemeen welzijnswerk er evenmin in slagen de juiste mensen te bereiken. Een grote centraal gestuurde Vlaamse welzijnsdienst met lokale loketten, strookt evenmin met de overtuiging van CD&V.

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* verwijst naar het zorghoofdstuk in het regeerakkoord. De titel daarvan is “Zorgen voor elkaar, en verantwoordelijkheid geven en nemen”. Het welzijnsbeleid moet aansluiten op wat de mensen zelf kunnen doen, ongeacht de vraag of de overheid zelf het initiatief neemt, dan wel of de overheid een welzijnsinitiatief steunt.

Gezien het subsidiariteitsprincipe pleit de spreker voor het vrije initiatief van de CAW's en van het lokale welzijnsbeleid. De overheid moet uiteraard toezien op de kwaliteit en op de toegankelijkheid van de initiatieven. Daarnaast zorgt de overheid ervoor dat alle doelgroepen - waaronder de armen - bereikt worden. Het algemeen en het lokaal welzijnsbeleid is er niet alleen voor mensen die gelabeld willen worden, maar voor iedereen.

– Algemeen welzijnswerk

Vervolgens gaat mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* dieper in op het algemeen welzijnswerk. Dat heeft een lange voorgeschiedenis. Het is van onderuit gegroeid en is af en toe op Vlaams niveau bijgestuurd door de polyvalenten en de solisten samen aan tafel te brengen. Er is daar al heel wat sturing gebeurd en het algemeen welzijnswerk verdient zeker zijn plaats in het welzijnslandschap.

De spreker gelooft zoals minister *Vervotte* in krachtige sectoren als werkbare instrumenten in het Vlaamse welzijnsbeleid. Het onderscheid tussen maatschappelijk opbouwwerk en algemeen welzijnswerk werd al besproken tijdens de begrotingsdiscussie. Volgens de spreker verdienen ze beide een plaats, zij het complementair aan het lokaal sociaal beleid. Coherentie en complementariteit tussen het lokale en het Vlaamse niveau zijn evident.

De spreker zou het appreciëren mocht verder geïnvesteerd worden in het algemeen welzijnswerk. Ze bestrijdt de bewering dat het algemeen welzijnswerk zelf op zoek gaat naar klanten. Er moet wel een inspanning geleverd worden voor de bekendheid van het algemeen welzijnswerk want een laagdrempelige eerste lijn moet bekend zijn. Nu moet vaak worden vastgesteld dat jongeren met problemen niet eens van het bestaan van het algemeen welzijnswerk afweten.

Terloops merkt spreker op dat de beleidsnota meer aandacht had moeten besteden aan de weglopers. Ze worden immers vernoemd in het regeerakkoord. Dat zijn vaak jongeren met gezinsproblemen, een verslaving, of jongeren die met het idee rondlopen om zichzelf te doden.

Mevrouw *Merckx-Van Goey* besluit dit deel van haar bijdrage door nadrukkelijk te pleiten voor steun voor het algemeen welzijnswerk om zich beter bekend te kunnen maken en om evenwaardig met het lokale beleid te kunnen optreden. Gezien de evolutie van het OCMW en het lokaal sociaal beleid is een betere verankering in de gemeenten welkom mits het algemeen welzijnswerk flexibel kan optreden. Het algemeen welzijnswerk zit beter niet gevangen in de enge structuur en binnen de grenzen van één bepaalde gemeente.

De heer *Felix Strackx* geeft, om misverstanden te vermijden, een bondige samenvatting van zijn vorige tussenkomst: het algemeen welzijnswerk is zeer nuttig; het is te weinig bekend; het krijgt te weinig geld, maar mocht het meer naar buiten treden zou het nog veel meer geld nodig hebben.

– Jongeren en jongvolwassenen

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* vraagt naast aandacht voor de armen, ook meer aandacht voor de jongeren en jongvolwassenen. Tijdens de vorige regeerperiode werden de tussenschotten in de inte-

grale zorg weggenomen. Het algemeen welzijnswerk heeft een duidelijke taak en opdracht ten aanzien van de jongeren. De jongvolwassenen mogen echter niet uit het oog worden verloren. De leeftijdsbepalingen zijn vaak te streng en te strikt. Het aanbod voor minderjarigen zou gedeeltelijk ook toegankelijk moeten blijven voor jongvolwassenen van bijvoorbeeld 20 of 21 jaar. Het algemeen welzijnswerk zou een geloofwaardige partner zijn in de aanpak van jongvolwassenen. Precies daarom moet het algemeen welzijnswerk alle kansen krijgen. In de loop van de vorige regeerperiode heeft men echter voor andere opties gekozen. Het algemeen welzijnswerk hoopt volgens de spreker terecht op een inhaaloperatie.

– *Intrafamiliaal geweld*

Het algemeen welzijnswerk heeft volgens mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* een taak die complementair is met de “achterkant” van justitie. Intrafamiliaal geweld en integratie vallen beter niet onder de bevoegdheden van justitie. Vlaanderen neemt op dat vlak al sedert enige tijd het voortouw. Het algemeen welzijnswerk is volgens de spreker een excellente partner op dit vlak.

Er werd reeds gezegd dat het intrafamiliaal geweld gecoördineerd moet worden aangepakt; dat staat trouwens in het regeerakkoord.

– *Forensisch welzijnswerk*

Wat het forensisch welzijnswerk betreft, maakt mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* zich zorgen over het kanaliseren van de reactie van de samenleving ten opzichte van bepaalde gebeurtenissen. Er moeten verschillende perspectieven van reïntegratie gehanteerd worden: voor een slachtoffer is het kader binnen het forensisch welzijnswerk helemaal anders dan dat binnen het ministerie van Justitie, of Binnenlandse Zaken en Veiligheid.

De beleidsnota zou uitgebreider moeten ingaan op de samenwerkingsakkoorden. Momenteel zijn zij één jaar geldig en jaarlijks verlengbaar. Wellicht zijn er mogelijkheden om die samenwerkingsakkoorden beter te benutten. Vlaanderen zou zich ten opzichte van het federale niveau, met name Justitie, wat assertiever moeten opstellen. In de administratie komt een betere samenwerking tussen Justitie en Welzijn wel al ter sprake, maar tijdens deze

regeerperiode moet dit aspect veel meer in de verf gezet worden. Dit zal wel wat kosten, maar het zal de samenleving ook ten goede komen.

Uiteenzetting van de heer Tom Dehaene

– *Lokaal sociaal beleid*

De heer *Tom Dehaene* bedankt de minister voor het uitstel van de inwerkingtreding van het decreet lokaal sociaal beleid – dat zal door de lokale besturen met opluchting onthaald worden – en voor de mogelijkheid het lokaal sociaal beleidsplan ook in Brussel te realiseren mits overleg met de VGC.

De minister vindt het, terecht, belangrijk dat ook derden betrokken worden bij het opstellen van het lokaal sociaal beleidsplan. De vraag is dan wel met welke middelen de Vlaamse overheid de lokale besturen daartoe kan stimuleren. In sommige gemeenten blijkt men het middenveld links te laten liggen. Verder wil de heer Dehaene weten wanneer precies de cijfers voor de omgevingsanalyse ter beschikking gesteld zullen worden.

Spreker vindt het belangrijkste woord uit dit hoofdstuk “vroegdetectie”. Hij is blij over de plannen tot samenwerking met de OCMW’s en de CLB’s.

– *Schuldbemiddeling*

Wat de schuldbemiddeling betreft, pleit de heer *Tom Dehaene* voor een positieve gegevensbank die door bestuurders en winkeliers geconsulteerd kan worden voor tot een verkoop op krediet overgegaan wordt. Hij weet dat hij tegenkanting zal krijgen omdat dit misschien lijkt op een inbreuk op de privacy, maar een dergelijke databank zou ongetwijfeld veel leed kunnen voorkomen. Hoewel dit een federale materie is zou hij graag de mening van de minister hierover kennen.

Uiteenzetting van mevrouw Vera Van der Borght

– *Schuldbemiddeling*

Mevrouw *Vera Van der Borght* kan het in grote mate eens zijn met de heer Dehaene. Zij denkt echter dat de aankopen op krediet veelal niet in winkels, maar wel via postorderbedrijven gebeuren.

Spreekster is blij dat de schuldbemiddelingsdiensten zullen geoptimaliseerd worden, maar wil graag weten hoe dit concreet zal gebeuren.

– *Lokaal welzijnswerk*

Het lokaal welzijnswerk is volgens de spreekster een van de moeilijkste items van de bevoegdheden van de minister, al was het maar omwille van de versnippering. Die zal echter moeilijk weg te werken zijn: op de werkvloer eist ieder voor zich het belang van zijn eigen vereniging op. Als het al lukt om verschillende verenigingen samen aan tafel te krijgen rond één sociaal beleidsplan, is de grootste bekommernis vaak zoveel mogelijk subsidies binnen te halen. Dit kan niet de doelstelling van het lokaal sociaal beleidsplan zijn.

Het is positief dat er geen uitgewerkt model wordt opgelegd, maar dit houdt ook een gevaar in: zowel voor de kleinere als voor de grotere OCMW's zal zich het probleem stellen wie deze omvangrijke taak op zich zal moeten nemen. Het zal immers veel werk met zich meebrengen om alle lokale actoren rond te tafel te krijgen en de bevolking te raadplegen.

Heeft de minister al zicht op de maatregelen die zouden kunnen opgeheven worden om de planlast te verlagen?

Uiteenzetting van mevrouw Vera Jans

Mevrouw *Vera Jans* stelt vast dat de minister de lopende initiatieven betreffende woonbegeleiding, als de minst ingrijpende hulpverlening die de mensen krachtiger maakt in hun situatie, blijvend wil ondersteunen en meer inclusief wil benaderen. Er zijn in Vlaanderen een zestal pilootregio's waar de welzijnssector met de sociale huisvesting samenwerkt en waar meer dan 1 miljoen euro aan middelen voorzien zijn voor 24 voltijdse equivalenten. Dat zijn zeer zinvolle projecten.

In Limburg loopt een dergelijk project, Bemoeizorg, betaald door de provincie, eind dit jaar ten einde omdat die betoelaging stopt. Zal de regio

Limburg in het kader van de woonbegeleiding, op een voortzetting van dat project kunnen rekenen?

Uiteenzetting van de heer Bart Caron

– *Lokaal sociaal beleid*

De heer *Bart Caron* breekt een lans voor een krachtig en ambitieus lokaal sociaal beleid. Het is verbazend dat een aantal commissieleden die ook lokaal actief zijn wat ambitie missen. Er is een grote professionalisering van de welzijnssector geweest en een enorme toename van het zorgaanbod en de zorgvraag, maar, in het kader van de nabijheid van bestuur, moet de coördinatie- en de regisseurstaak van de lokale besturen versterkt worden. Dat kan weliswaar in stappen gebeuren, maar het mag niet langer uitgesteld worden. Heel wat OCMW's en sociale diensten beschikken over zeer competent personeel, maar hebben wellicht een duwtje in de rug nodig om het complexe lokale overleg te organiseren. Dat zou de dienstverlening aan de bevolking en de nabijheid van de besturen zeker ten goede komen.

De heer *Bart Caron* benadrukt dat de informatieve functie en publieksgerichtheid heel belangrijke factoren kunnen zijn bij het versterken van de lokale taken. Ook de sociale huizen kunnen daar deel van uitmaken. Hij heeft vorige week de presentatie van de ambities van een aantal gemeenten uit zijn regio bijgewoond: gemeenten zoals Kuurne geven een schitterend voorbeeld. De coördinerende taak wordt daar uitgewerkt in overleg met een divers middenveld.

Spreker denkt dat er dan automatisch een betere afbakening van de taken van de CAW's zal komen. Zeker autonome CAW's hebben, door maatschappelijke evoluties, een waaier aan taken gekregen. De spreker wil daar geen kritiek op geven, maar het lokaal sociaal beleid moet geoptimaliseerd worden op basis van de behoeften. Planlasten moeten ongetwijfeld verminderen, maar het kind mag niet met het badwater weggegooid worden. Het planningsproces is vaak belangrijker dan het plan zelf: het mobiliseren van krachten in de samenleving om na

te denken, te studeren en ideeën te confronteren, is zeer waardevol en mag niet beperkt worden.

– *Schuldbemiddeling*

De heer *Bart Caron* suggereert om naast een lokaal overleg ook een Vlaams overleg te organiseren over de schuldbemiddeling. Dat moet resulteren in een gezamenlijk actieplan om de schulden in de samenleving tegen te gaan. OCMW's en CAW's en hun koepelorganisaties, maar ook universiteiten, experts, federaties van deurwaarders, banken en armenverenigingen, moeten een en ander op elkaar kunnen afstemmen zodat extreme schulden verhinderd worden.

Schulden zijn een plaag van het kapitalisme met zijn prachtige verlokkingen. Die uitwassen moeten bestreden worden er mag niet alleen geredieerd worden. Het overleg moet resulteren in afspraken en indien nodig zelfs regelgeving. Er is inderdaad, zoals de heer *Strackx* stelde, een sterke relatie tussen armoede, maatschappelijke weerbaarheid, vorming en schulden. Dat is niet nieuw, maar een goed sociaal beleid kan dat grondig aanpakken.

– *Forensisch welzijnswerk*

De heer *Bart Caron* denkt dat een kaderdecreet over forensisch welzijnswerk een en ander zou kunnen versnellen en de discussie met de federale overheid zou kunnen aanzwengelen. Zo kunnen een aantal spanningsvelden uitgeklaard en de taakstelling verduidelijkt worden. Ook in de onderdelen over psychiatrie en geestelijke gezondheidszorg is daarvoor al verwezen. Een volwassen postmoderne welvaartsmaatschappij heeft de plicht om daar iets aan te doen.

– *Herstelbemiddeling*

De heer *Bart Caron* merkt op dat er ook voor de herstelbemiddeling naar verluidt wachtlijsten bestaan. Herstelbemiddeling werkt ook op basis van projectsubsiëring. De spreker vraagt zich af of een meer structurele ondersteuning niet beter is en roept op om te streven naar een goede organisatievorm, zodat herstelbemiddeling in de beste omstandigheden zou functioneren.

– *Opbouwwerk*

De heer *Bart Caron* zegt dat in de beleidsnota het opbouwwerk en de integratiesector met elkaar

in verband gebracht worden. Voorheen is zelfs al het idee geopperd om beide te fuseren. De heer *Caron* heeft daar gemengde gevoelens bij omdat beide sectoren wel verwant zijn maar toch ook een grote verscheidenheid vertonen. Ook op dit vlak wil de spreker vooral luisteren naar de betrokkenen en dan pas oordelen. In de beleidsnota vraagt de minister zich af of dat allemaal alleen op het budget van Welzijn moet komen. Wat is de achterliggende bedoeling daarvan? Het opbouwwerk is pas in het begin van de jaren negentig verhuisd van Cultuur naar Welzijn. Het gaat hier vooral over het ontwikkelen van positieve kansen en mogelijkheden van mensen, empowerment dus.

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* zegt dat bijvoorbeeld ook de zorgzame ondersteuning van jonge verkeersslachtoffers aandacht verdient. Ook het algemeen welzijnswerk vangt jongeren na een schokkende gebeurtenis op. Dat moet voort uitgebouwd worden. Bijvoorbeeld het verkeersboetfonds kan dat soort initiatieven financieren.

– *Armoede*

Voor het armoedebeleid hanteert de beleidsnota een sectorale benadering. De heer *Bart Caron* pleit voor een ruimere benadering. Overigens is er onenigheid over de verdeling van de financiële middelen tussen de verenigingen uit het netwerk. Misschien moet er op termijn een andere oplossing komen.

– *Intrafamiliaal geweld*

De heer *Bart Caron* wijst erop dat het regeerakkoord een beleidsplan over intrafamiliaal geweld aankondigt. In de beleidsnota wordt echter enkel verwezen naar de vertrouwenscentra voor kindermishandeling en laagdrempelige en herkenbare meldpunten. Wanneer zal er een beleidsplan komen?

Uiteenzetting van de heer Kurt De Loor

De heer *Kurt De Loor* treedt het standpunt van de heer *Caron* over het lokaal sociaal beleid bij. Hij stelt met spijt vast dat sommigen blij zijn dat het lokaal sociaal beleidsplan uitgesteld wordt. Het kan enkel maar positief zijn om de werking op elkaar af te stemmen, zodat overlappingsen kunnen worden vermeden en hiaten kunnen worden opgevuld, waardoor de middelen efficiënter

kunnen worden aangewend. Het is verwonderlijk dat er positief gereageerd wordt op het feit dat de beleidsnota de weg effent voor gemeentes die de implementatie willen uitstellen en inhoudelijk willen afzwakken. Dat is een afzwakking van het decreet en een stap terug.

De *minister* repliceert dat het lokaal sociaal beleid niet teruggeschroefd zal worden. Ze wil het enthousiasme dat de heer Caron in de verf heeft gezet, steunen, maar wenst niet dat mensen plannen moeten uitvoeren die ze zelf niet opgemaakt hebben. Het proces is inderdaad vaak belangrijker dan het plan zelf en sommige gemeenten blijken wel een resultaat te hebben maar geen proces. Daarom is ervoor gekozen om het proces te verstevigen en wordt er naar een lokaal sociaal beleid gestreefd dat gedragen wordt door diverse betrokkenen. Daarom is de timing aangepast aan de snelheid.

Uiteenzetting van mevrouw Mieke Vogels

– Lokaal sociaal beleid

Mevrouw *Mieke Vogels* zegt dat er bij een planingsproces altijd believers en non-believers zijn. Believers hopen dat het Vlaamse niveau de anderen zal aanzetten om ook een tandje bij te zetten. Non-believers wenden zich doorgaans tot een nieuwe minister om te klagen over een gebrekkige raadpleging van het middenveld en pleiten voor een opschorting. Het is dan ook belangrijk dat de minister wat zij nu zegt, ook duidelijk maakt aan de lokale actoren.

De heer *Tom Dehaene* zegt dat de lokale besturen daar al van op de hoogte zijn door een circulaire. Hij ziet niet in hoe men nog duidelijker kan zijn.

Volgens mevrouw *Mieke Vogels* zijn er twee belangrijke aspecten voor het lokaal sociaal beleid. Vooreerst is er de timing: wanneer moeten lokale besturen het plan klaar hebben? Vervolgens moet er steun zijn voor dat plan. Dat is allicht nog belangrijker, maar ook moeilijker dan het eerste aspect. Daar zijn de uitvoeringsbesluiten nog niet voor klaar. Het is alleen maar mogelijk om het algemeen welzijnswerk planmatig uit te bouwen door het voor een deel te enten op het lokaal sociaal beleidsplan. Mevrouw Vogels gelooft daarbij ook in de kracht van de lokale besturen, zoals de heer Caron. Een lokaal sociaal beleidsplan moet

een akkoord tussen alle partners op het lokale niveau zijn en deels ook een voorwaarde om bepaalde subsidies te krijgen. Bijkomende kinderdagverblijven mogen bijvoorbeeld niet meer erkend of gesubsidieerd worden tenzij er tijdens lokaal overleg beslist is dat er een behoefte is en welke instantie best geschikt is om die te lenigen.

Hetzelfde geldt volgens haar voor het algemeen welzijnswerk. Men mag geen bijkomende subsidies geven voor bijvoorbeeld de opvang van daklozen, tenzij er op lokaal niveau duidelijk is afgesproken wie dat op zich zal nemen. Op het terrein is men daarmee al verder gevorderd dan mevrouw Van der Borgh zonet liet vermoeden. In Antwerpen is er begin december een voorstelling geweest onder de titel Samenwerking. Onder voorzitterschap van mevrouw Linda Boudry werd er een Antwerps plan gemaakt voor de samenwerking tussen de CAW's, het OCMW, de stad en de Vlaamse Gemeenschap. De relaties die noodzakelijk zijn voor het lokale sociale beleid werden geïnventariseerd. Op het terrein staat men dus vaak al veel verder dan sommigen blijkbaar denken. Voor de afspraken die werden gemaakt tussen gemeenten en OCMW's verwees de heer Caron al terecht naar het voorbeeld van Kuurne.

Spreekster is het niet eens met de stelling van de minister dat de term sociaal huis te veel de associatie oproept met een gebouw. De minister begrijpt die term blijkbaar als een manier om de dienstverlening te organiseren, terwijl dat voor de spreekster altijd meer is geweest dan een virtueel loket. Het is heel belangrijk dat de maatschappelijke werkers van de sociale dienst van de gemeente en van het OCMW op één werkvloer kunnen samenwerken, niet alleen front desk, maar ook back office. Zo kunnen de werkers elkaar leren kennen op het terrein, wat een goede dossierafhandeling bevordert. Er kan ook worden bespaard op gebouwen, ont-haalfunctie, telefoon en allerlei logistieke ondersteuning. Daarom zou het goed zijn dat de minister nog eens nadenkt over deze kwestie. Men mag zich niet te snel akkoord verklaren met een virtueel huis, dat misschien zelfs een virtueel computerloket kan worden.

De heer *Tom Dehaene* is het grotendeels eens met mevrouw Vogels, zeker als het gaat over grote steden. In veel kleine gemeenten werkt dat echter niet, want daar moet één personeelslid vaak veel verschillende zaken doen. Er moet een loket zijn,

een plaats waar mensen met hun vragen terecht kunnen.

Mevrouw *Mieke Vogels* meent integendeel dat het gemakkelijker is in een kleinere gemeente. Daar kunnen het OCMW en de sociale dienst van de gemeente, waar onder meer de pensioenen worden aangevraagd, vrij gemakkelijk op een bepaalde plaats worden samengebracht. Zo kan er op verschillende vlakken worden bespaard. Aldus houdt die gemeente meer middelen over om de sociale dienstverlening te verbeteren, bijvoorbeeld om een bijkomende maatschappelijk werker in dienst te nemen. In grote steden zoals Antwerpen zou dit leiden tot een soort van sociale megasupermarkt in het midden van de stad. Daar zou men het dus veeleer wijkgebonden moeten aanpakken.

Minister *Inge Vervotte* zegt dat haar visie op een sociaal huis aansluit bij die van de heer Strackx. Ze wil zich niet beperken tot het OCMW en het gemeentebestuur. Om een sociaal beleid te realiseren, moeten het CAW en de andere organisaties die het sociaal beleid maken op het terrein, een coherent geheel vormen en afspraken maken om tot een loketfunctie te komen. Ze vraagt zich af hoe mevrouw Vogels die allemaal in één huis zou kunnen onderbrengen. Ofwel heeft men een ruimere visie op het sociale beleid, ofwel wil men alles in een huis onderbrengen, en beperkt men zich in zijn ambities. Daarom is ervoor gekozen de keuze vrij te laten. Als de gemeentebesturen en de OCMW's ervoor kiezen om de sociale diensten onder te brengen in een gebouw, zal de Vlaamse overheid hen daarin stimuleren. De ambitie van de Vlaamse overheid is echter breder.

Mevrouw *Mieke Vogels* maakt een onderscheid tussen het lokaal sociaal beleidsplan waar alle mogelijke partners bij betrokken worden, en het lokaal sociaal huis waar de gemeente en het OCMW, de twee openbare partners, die nu vaak dubbel werk verrichten, geïntegreerd worden. Het is dus een en/en-verhaal, geen of/of. De twee dingen sluiten elkaar met andere woorden niet uit.

De *minister* herhaalt dat ze zich niet wil beperken tot de publieke sector. Het andere aspect is volgens haar belangrijker. *Mevrouw Vogels* stelt vast dat een dovemansgesprek wordt gevoerd. Zij ontkent

dat zij zich wil beperken tot de publieke sector. Uiteraard moet men streven naar een samenwerking tussen alle betrokken partners. Dit sluit echter niet uit dat men een aantal incentives geeft. De *minister* beklemtoont dat zij dat ook niet uitsluit. Ze vraagt zich af waar mevrouw Vogels haar stelling op baseert. *Mevrouw Vogels* antwoordt dat ze dit uit de beleidsnota haalt, waar staat dat de term sociaal huis te veel verwijst naar de noodzaak van een gebouw. Zij meent dat het niet zo slecht is dat deze term naar de noodzaak van een gebouw verwijst. Als een lokaal bestuur ervoor kiest om de openbare dienstverlening in één gebouw aan te bieden, dan is dat een mogelijkheid die moet worden gestimuleerd.

De heer *Luc Martens* denkt dat het meningsverschil wellicht te maken heeft met de vraag of de vrijheid van het lokale bestuur om in te schatten, het goede antwoord is. In sommige omstandigheden is dat misschien niet het goede antwoord. De inhoud van het nieuwe gemeentedecreet kan hierin belangrijk zijn. Een antwoord is alleen dan goed als het ter plekke wordt gedragen. Al te veel stimuleren staat dichtbij sturen. Het is een flinterdun onderscheid, maar als het stimuleren overgaat in sturen, is men modellen aan het opleggen die niet meer doorleefd en gedragen worden. Er is dus een andere formulering, met een subtiel, maar niet onbelangrijk verschil.

– Algemeen welzijnswerk

Mevrouw *Mieke Vogels* stelt dat het algemeen welzijnswerk vooral nood heeft aan het ontwikkelen van een visie op de opvang van daklozen, bijvoorbeeld slachtoffers van intrafamiliaal geweld. Volgens haar komt dit onvoldoende tot uiting in dit plan. Ze denkt dat het steunpunt AWW daarover bepaalde ideeën kan aanreiken.

Binnen het algemeen welzijnswerk zitten nu de ingebouwde centra, de CAW's. Er ontstaan echter nieuwe samenwerkingsvormen op het lokale niveau. De vraag is of de ingebouwde centra niet eerder thuishoren binnen een samenwerkingsverband tussen de sectoren Welzijn en Gezondheid dan wel binnen het decreet waar ze nu zitten. Nu is er altijd enige frictie tussen de twee totaal verschillende werkvormen, waarvan de een veel meer

aanleunt bij welzijn en gezondheid en de ander veel meer bij het algemeen welzijn en bij wat de OCMW's doen.

Aanvullende antwoorden van minister Inge Vervotte

– Abortus

De *minister* erkent dat men uit de bestaande gegevens een verhouding van een op negen zou kunnen afleiden, maar beklemtoont dat concrete statistieken ontbreken. Onverwachte zwangerschap is niet altijd ongewenste zwangerschap. Opvang en begeleiding is dus niet altijd nodig. Zwangere vrouwen die niet thuis of bij de partner kunnen opgevangen worden, hebben externe voorzieningen nodig. Op de eerste lijn is dat Kind & Gezin. Daarnaast is er het Centrum voor Relatievorming en Zwangerschapsproblemen (CRZ) dat een dagelijks bereikbare luistertelefoon aanbiedt. Verder bieden ook de CAW's en de CLB's zich aan, die kunnen doorverwijzen naar het CRZ. Men kan tot slot ook een beroep doen op de CBJ's. Voor residentiële opvang en begeleiding zijn er de onthaalcentra – voor kortdurende crisisopvang – en centra die zich richten op langere verblijfsduur zoals de centra voor integrale gezinszorg.

De preventie van abortus is gebaseerd op goede relationele en seksuele voorlichting. Daarnaast is de ondersteuning door onder meer huisartsen en gynaecologen belangrijk om vrouwen door te verwijzen naar de vermelde centra.

– Lokaal sociaal beleid

De *minister* beklemtoont dat het decreet lokaal sociaal beleid, zoals al vermeld, niet wordt afgevoerd of in de koelkast gestopt, maar dat het natuurlijk door de gemeenten zelf gedragen en uitgevoerd moet worden. De doelstelling is om tot hoogkwalitatieve lokale beleidsplannen te komen die later zullen fungeren als lokale masterplannen. De lokale besturen mogen en moeten daarbij verder gaan dan een opsomming van de bestaande initiatieven. Het eerste plan moet klaar zijn tegen het einde van het jaar. Tegelijk moet ook de Vlaamse overheid haar opdrachten uitvoeren, zoals de regierol van de lokale besturen en de vermindering

van de planlasten. De nodige stappen zijn hiertoe al gezet.

Specifiek in het betrekken van de doelgroepen bijvoorbeeld kregen het maatschappelijk opbouwwerk en het netwerk waarin armen het woord nemen de gezamenlijke opdracht om hieromtrent werkbare modellen en methodes aan te reiken ten behoeve van de lokale besturen. De Vlaamse stimuli zijn dus eerder inhoudelijk en strategisch dan financieel. De overheid wil daartoe het opstellen van goede plannen ondersteunen, goede voorbeelden overdraagbaar maken, gegevens ter beschikking stellen en een helpdesk aanbieden, dit alles in al dan niet rechtstreekse interactie met de lokale besturen.

Daartoe is overigens binnen de administratie de cel Lokaal Sociaal Beleid opgericht. De eerste nota over planlastvermindering is al klaar. De verschillende sectorale regelgevingen zijn doorgelicht, zoals de organieke wet over de OCMW's, het algemeen welzijnswerk, het opbouwwerk, de minderhedensector, kinderopvang, ouderenbeleid, Vipa en armoedebestrijding. De administratie kreeg ook de opdracht tegen het voorjaar concrete voorstellen voor deregulering en planlastverlaging over al die domeinen uit te werken. Intussen wordt aan de uitvoeringsbesluiten gewerkt.

De gegevens die nuttig zijn voor de omgevingsanalyse zijn nu al per gemeente raadpleegbaar op de website lokaal sociaal beleid. Meer bestuurskracht en beleidsruimte geven aan de lokale besturen was natuurlijk altijd al de kaart die men trok, maar de keerzijde ervan is dat die lokale besturen dan ook hun verantwoordelijkheid moeten nemen. Dat wil zeggen dat zij nu al een zo goed mogelijke dienstverlening voor hun inwoners moeten organiseren.

– Algemeen welzijnswerk

De *minister* merkt op dat de centra voor algemeen welzijnswerk (CAW's) dankzij de enveloppefinanciering hun eigen werking kunnen sturen op basis van lokale en regionale behoeften, vaak in overleg en samenwerking met andere sociale actoren. Zij kunnen zelf keuzes maken en die afwegen binnen het bestaande aanbod van bijvoorbeeld OCMW's. De CAW's moeten dit jaar een nieuw beleidsplan

2006-2008 klaarmaken. De behoefte aan bekendmaking van hun werking werd al beklemtoond in de huidige plannen. Zij namen zelf daartoe al diverse initiatieven. Ook in de nieuwe beleidsplannen moet daarvoor algemene en doelgroep-specifieke aandacht komen. De behoeften aan bijkomende residentiële opvangmogelijkheden voor jonge volwassenen worden thans door de administratie in kaart gebracht. Op basis van die registratie zal dat worden meegenomen in de gesprekken met de CAW's.

Het algemeen welzijnswerk is een belangrijke partner in het lokaal sociaal beleid, maar mag niet opgeslorpt worden. De afstemming in het aanbod tussen bijvoorbeeld CAW en OCMW moet juist duidelijk transparant gemaakt worden in het lokaal sociaal beleidsplan. Daartoe is ook bepaald dat in het eerste beleidsplan vermeld moet worden wat het tijdschema is en hoe de lokale actoren en het middenveld betrokken worden. De cel Lokaal Sociaal Beleid organiseert alvast meerdere ontmoetingsdagen, zowel voor CAW's als voor OCMW's en zowel voor bestuurders als voor werkers. Zo is er bijvoorbeeld voor schuldbemiddeling een gezamenlijke helpdesk en een vormingsaanbod gecreëerd tussen het Steunpunt Algemeen Welzijnswerk en het VVSG.

De minister wil nogmaals opmerken dat het Sociaal Huis voor haar eerder een concept is dan een gebouw. Het is een loket voor de burger. Daar zijn afspraken voor nodig tussen alle aanbodverstrekkers, maar dat hoeft niet per se op één plaats. Dat is van ondergeschikt belang, essentieel is dat de burger terecht kan op een herkenbare plaats voor hulp, informatie en eventuele doorverwijzing.

– *Forensisch welzijnswerk*

Inzake het forensisch welzijnswerk geeft de *minister* een overzicht van de bestaande samenwerkingsverbanden en akkoorden. Zo voorziet het samenwerkingsakkoord Slachtofferzorg in zijn welzijnsteams voor de veldwerkers arrondissementele raden voor slachtofferbeleid en een nationaal forum voor slachtofferbeleid. De beleidscel Samenleving en Criminaliteit van de Vlaamse administratie Gezin en Maatschappelijk Welzijn volgt dat forum intens op. Daarnaast is er het samenwerkingsakkoord inzake de begeleiding en/of behandeling van seksuele delinquenten. Dat voorziet in een begeleidingscomité dat is samengesteld uit vertegenwoordigers

van Justitie, Welzijn, Gezondheidszorg en het Universitair Forensisch Centrum. Het wordt eveneens door de reeds genoemde beleidscel opgevolgd.

Het samenwerkingsakkoord Sociale Hulpverlening aan Gedetineerden voorziet in de vorming van lokale welzijnsteams op het niveau van de gevangenissen zelf. Arrondissementele en Vlaamse overlegplatformen werden nooit opgericht. In dat kader is er zeer regelmatig overleg tussen het federale directoraat-generaal Uitvoering van Straffen en Maatregelen van de FOD Justitie en de Vlaamse beleidscel Samenleving en Criminaliteit.

Tot slot is er het strategisch plan Hulp en Dienstverlening aan Gedetineerden met een lokale uitvoering in zes proefgevangenissen, opgevolgd door ambtenaren van de Vlaamse Gemeenschap in de hoedanigheid van beleidsmedewerkers. Op bovenlokaal vlak is er een Vlaamse stuurgroep Strategisch Plan. Er is voorts zeswekelijks overleg tussen het federale directoraat-generaal en de Vlaamse beleidscel. Knelpunten zijn er inzake de bevoegdheidsverdeling, de financiële middelen en de uiteenlopende visies.

– *Armoedebestrijding*

De *minister* wijst erop dat de maatschappelijke beleidsnota Armoede uit 1997 waardevolle elementen bevat. Hoewel in het armoededecreet alleen de twee ondersteunende maatregelen worden uitgewerkt, is het niet zo dat aan de twaalf andere, inhoudelijke elementen niet gewerkt wordt. Er wordt langs de verenigingen waarin armen het woord nemen en in organisaties zoals Viboso, vanuit de ervaringen gedebatteerd over de pijnpunten in het beleid. De minister geeft in dit verband het voorbeeld van de werkgroep Energie, die maandelijks vergadert met een dertigtal mensen. Zij kunnen dan uit eigen ervaring spreken over bijvoorbeeld de installatie van budgetmeters, waarbij niet alleen problemen worden geformuleerd maar ook oplossingen aangereikt. Die bekommernissen stromen via het Vlaams netwerk door naar de beleidsverantwoordelijken, die in horizontaal en verticaal overleg over de beleidsdomeinen heen bekijken wat men verder kan en moet doen.

De uitwerking en implementatie van het decreet Lokaal Sociaal Beleid zal ook tegemoetkomen aan een aantal bekommernissen inzake lokale en laagdrempelige dienstverlening. Het kosteloze

leerplichtonderwijs werd dan ook in het regeerakkoord opgenomen, nadat het vaak als knelpunt was vermeld vanuit de armenverenigingen.

De minister besluit dat dus wel degelijk werk wordt gemaakt van armoedebestrijding en het betrekken bij het beleid van de mensen die in armoede leven.

De heer Felix Strackx wijst erop dat de twaalf inhoudelijke maatregelen concrete beleidsmaatregelen zijn, voorgesteld door het Vlaams Parlement. Het heeft weinig zin om het warm water nog eens uit te vinden. Deze twaalf concrete maatregelen vallen bovendien volledig binnen de bevoegdheden van de Vlaamse Gemeenschap. Hij vindt het dan ook niet zinvol dat de doelgroep zelf nog eens tot het besluit moet komen dat deze maatregelen nuttig zijn. Waarom realiseert het beleid deze eenvoudige en concrete maatregelen niet?

De *minister* benadrukt dat de sector op eigen verzoek de maatregelen zal screenen op hun effectiviteit waarna bijstellingen mogelijk zijn. De sector kan immers zelf aanwijzingen geven om de maatregelen zo effectief mogelijk te maken. Armenorganisaties klagen er nu vaak over dat de genomen maatregelen de levensomstandigheden van de armen niet altijd verbeteren. Het is dus niet de bedoeling die maatregelen nog eens opnieuw te treffen, het parlementair werk wordt gerespecteerd.

– Schuldbemiddeling

Over het complexe probleem van de schuldbemiddeling zijn volgens de *minister* al enkele interessante debatten gevoerd. Op dit ogenblik treedt een dienst voor schuldbemiddeling pas op als de schulden te hoog zijn. Op dit ogenblik zijn 24 van de 27 CAW's erkend als dienst voor schuldbemiddeling. Maar 3 van de 308 OCMW's zijn niet erkend of hebben geen overeenkomst met een erkende dienst. De minister neemt de suggesties van het project Schuldbemiddeling van het VVSG en het Steunpunt Algemeen Welzijnswerk ter harte. Het project stelt bijvoorbeeld voor om een Vlaams centrum voor schuldbemiddeling op te richten.

Mevrouw *Marijke Dillen* hamert op het belang van coördinatie om overlappingsen te vermijden. De initiatieven van de OCMW's, de Vlaamse balies en lokale initiatieven moeten gecoördineerd worden. Nu wordt al te vaak naast elkaar gewerkt waardoor heel wat tijd en energie verloren gaan.

Minister *Inge Vervotte* is het daar volledig mee eens. De suggesties zijn wellicht het gevolg van deze vaststelling. Er moet wel een debat gevoerd worden over de vraag waarop de nadruk precies gelegd zal worden: complementariteit of kennisbundeling. Er zal ook overleg gepleegd moeten worden met de VVSG en het Steunpunt over de doelstellingen van het Vlaams centrum. Het lokaal sociaal beleid moet daar ook bij betrokken worden.

Naast bemiddelen is er ook een proactief beleid nodig. Vandaag is het zo dat wie schulden heeft aangegaan in de hulpverlening terecht komt. Mensen met schulden begeleiden moet een prominente rol krijgen binnen het lokaal sociaal beleid. De minister zal de betrokken administraties, de VVSG en het Steunpunt Algemeen Welzijnswerk voorstellen vragen, die zowel de cliënt als de schuldeisers en het gerecht ten goede komen. Zij staat eveneens positief tegenover het voorstel om in overleg te treden met de representatieve vertegenwoordigers.

Mevrouw *Marijke Dillen* dringt erop aan samen met het federale niveau te zoeken naar een fundamentele oplossing. Schuldbemiddeling is positief, maar mensen met schulden moeten eigenlijk geholpen worden om schulden te voorkomen. Het is logisch dat mensen schulden maken om een auto of een huis te kopen, maar moet iedereen de kans krijgen onbeperkt op afbetaling te kopen? Zolang het federaal niveau geen beperkingen oplegt, komt er geen oplossing ten gronde.

De heer *Tom Dehaene* vindt dit een belangrijk thema. Vlaanderen kan evenwel al een aantal zaken zelf doen. OCMW's doen immers ook aan budgetbegeleiding en budgetbeheer. Deze twee maatregelen helpen mensen uit de financiële put te raken. Het probleem is dat de OCMW's mensen die om budgetbegeleiding vragen moeten weigeren, goed wetende dat de financiële problemen van die mensen zullen toenemen waardoor ze later een beroep zullen moeten doen op schuldbemiddeling. De spreker stoort zich er ook aan dat mensen met schulden toch nog op afbetaling kunnen kopen. Dat vereist een mentaliteitswijziging want in de huidige maatschappij wordt zonder nadenken geconsumeerd.

De heer Dehaene voorspelt dat er veel mensen in de problemen zullen komen wanneer de rentevoeten stijgen, omdat massaal geleend wordt met de voorwaarde van jaarlijkse herziening. Bovendien

is er een enorme toename van de vraag naar financiële hulp, vooral bij alleenstaanden, omdat het leefloon amper hoger is, maar de huurprijzen sterk gestegen zijn.

De *minister* antwoordt hierop dat dit probleem een ‘multi-aanpak’ vergt. In de federale kamer kwam in dit verband ook het GSM-gebruik reeds ter sprake: als dat als een universele dienstverlening beschouwd wordt moet de consument ook beschermd worden. Er moet bij dit soort problemen zo vroeg mogelijk opgetreden worden. Schuldbemiddeling is reeds een fase te ver omdat dit het probleem niet echt oplost. Er moet gekozen worden voor de pistes van preventie en vroegdetectie, zodat er bij een dreigende situatie reeds kan opgetreden worden. Bij ondersteuning van gezinnen moet het niet enkel om het psycho-sociale aspect, maar zeer zeker ook om financiële begeleiding gaan. Verenigingen als de Gezinsbond zijn goede partners in het aanpakken van dit probleem: de overheid heeft daar reeds de vraag gesteld hoe de gezinnen die hun financiële draagkracht overschrijden het best kunnen bereikt worden.

Mevrouw *Vera Van der Borgh* vindt dat dit een breed maatschappelijk probleem is. Vaak gaat het om jonge mensen die hun studies niet afronden en die even op de arbeidsmarkt meedraaien om daarna werkloos te worden. Wanneer ze bij het OCMW aankloppen is het al te laat. Het probleem moet globaal aangepakt worden; ook het onderwijs moet hierin een rol spelen.

De *voorzitter* geeft toe dat dit een heel interessant en belangrijk probleem is, maar vraagt de bespreking tot de agenda te beperken. Zolang er geen gedragscode is, zal de overheid altijd bijna defensief moeten optreden. Hij wil het thema wel verder uitdiepen op een later tijdstip. *Mevrouw Van der Borgh* vraagt met aandrang er inderdaad de nodige tijd voor uit te trekken. *Minister Vervotte* stelt voor de zaak te bespreken wanneer het Vlaams Actieplan Armoede aan bod komt. *Mevrouw Dillen* suggereert er ook hoorzittingen aan te koppelen.

– *Maatschappelijk opbouwwerk*

De *minister* zegt dat zij samen met minister Keulen nagaat welke initiatieven kunnen worden genomen om de samenwerking te optimaliseren. Nu zijn er vaak overlappingsen tussen bepaalde thema's: zowel de minderhedensector als het maatschap-

pelijk opbouwwerk moeten geïntegreerd werken in impuls wijken. Het uitgangspunt is niet de structureren maar de positieve effecten voor de doelgroep. De minister wil een overeenkomst sluiten met minister Keulen die tot een win-winsituatie leidt. Het kan niet dat de minderhedensector los zou werken van het maatschappelijk opbouwwerk.

– *Woonbegeleiding*

De *minister* zegt dat de CAW's in een rondzendbrief van 17 mei 2002 de opdracht kregen begeleid wonen verder uit te bouwen. De vorige Vlaamse Regering heeft daartoe middelen vrijgemaakt voor zes proefregio's. De bedoeling is om later alle regio's te bereiken. De CAW's hebben iets meer dan één miljoen euro gekregen om te verdelen over de zes regio's: Antwerpen, Turnhout, Leuven, Gent, Kortrijk en Brussel. Op Limburg na zijn alle provincies betrokken. Het gaat over 24 voltijds equivalenten. Het Limburgse project Bemoeizorg treedt in actie wanneer de huisvestingsmaatschappij beslist de huurovereenkomst op te zeggen wegens onaangepast huurgedrag of onaangepaste wooncultuur. Woonbegeleiding Bemoeizorg is een alternatief om de situatie opnieuw recht te zetten en om de reorganisatie van de wooncultuur te steunen. In 2003 hebben de CAW's in Limburg 26 dossiers begeleid. 7,6 daarvan werden niet tot een goed einde gebracht. De minister wil in 2005 een minimale werking mogelijk maken. Ze trekt daarvoor 78.410 euro uit op het programma 41.7, basisallocatie 34.25 (Subsidies aan diensten en instellingen voor vernieuwende en experimentele projecten). Limburg wordt zo de facto erkend als proefregio.

– *Intrafamiliaal geweld*

De *minister* wijst erop dat slachtoffers van intrafamiliaal geweld op drie gesubsidieerde niveaus terecht komen, die verder verfijnd zullen worden. In crisissituaties worden slachtoffers van intrafamiliaal geweld opgevangen in een vluchthuis. Wie een geheim adres nodig heeft, komt terecht in een algemeen crisisopvangcentrum of in een opvangcentrum voor mannen en vrouwen. Is er geen sprake van een crisissituatie, dan verzekeren de diensten voor slachtofferhulp bij de Centra voor Algemeen Welzijnswerk opvang en begeleiding. Zonodig verwijzen ze door naar de aangewezen vervolgoopvang: gezins- en relationeel welzijnswerk, gezondheidszorg, rechtshulp of zelfhulp. Wanneer het gaat om minderjarige slachtoffers en indien gezinsbegelei-

ding mogelijk en aangewezen is, wordt doorgaans een beroep gedaan op de vertrouwenscentra voor kindermishandeling. Voor meer therapeutische en langdurige begeleiding van zowel minderjarige als meerderjarige slachtoffers zijn er de Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg.

Minister Vervotte wil de opvang van slachtoffers van intrafamiliaal geweld meer naadloos op elkaar laten aansluiten. De samenwerking tussen politie en justitie verdient eveneens aandacht. Tijdens de onderhandelingen met de Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg en de Centra voor Algemeen Welzijnswerk over de nieuwe convenants zal dit thema aan bod komen.

Deel 2: Gezondheidsbeleid

Algemeen

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* gaat ermee akkoord dat het begrip gezondheid zeer ruim beschouwd moet worden. Daarom is het goed dat er één minister is voor zowel Welzijn als Gezondheid. Deze eenheid mag echter niet theoretisch blijven, maar moet ook concreet worden.

Verder is het goed dat de minister een verantwoorde vrije keuze voor gezond gedrag wil aanmoedigen. Hoe staat de minister tegenover de trend op het federale vlak om voor alles een verbod in te stellen? Het verbod op tabaksverkoop aan min-zestienjarige bijvoorbeeld wordt niet eens opgevolgd. De boodschap aan de bevolking en zeker aan jongeren moet consistent en coherent zijn. Ofwel is de boodschap dat men er alles aan wil doen om iedereen te ondersteunen om een eigen vrije en gezonde keuze te kunnen maken ofwel is de boodschap dat men ervoor gaat zorgen dat ongezonde zaken worden verboden. Wat is het standpunt van de minister daarover? Op een bepaald moment moet Vlaanderen met het federale niveau een gesprek hebben over de aard van de boodschap. Het Vlaamse niveau bepaalt de preventie en dergelijke en het federale niveau moet zich daarnaar voegen.

Mevrouw *Merckx-Van Goey* vindt het ook goed dat de minister aandacht heeft voor de positie van de cliënt of de patiënt en de context (de familie en de omgeving), maar ze vraagt om ook aandacht te hebben voor het perspectief van de verschillende gezondheidsverstrekkers. De formulering

van de Bijzondere Wet is duidelijk: de gezondheidszorg is een gemeenschapsbevoegdheid en daarop zijn allerlei uitzonderingen. Om een goede gezondheidszorg te voeren is het belangrijk dat het Vlaamse niveau een coherent aanbod van initiatieven en mogelijkheden brengt ten aanzien van de verschillende zorgverstrekkers (bijvoorbeeld artsen, verpleegkundigen en dergelijke) en meer oog heeft voor hun positie. Nu worden die in de hoek geduwd: het federale niveau is meestal bevoegd voor het statuut van de betrokkenen.

De heer *Erik Tack* bleef een beetje op zijn honger na het lezen van de beleidsnota. Veertien pagina's voor vijf jaar beleid is wel zeer weinig. Het lid erkent dat de bevoegdheidsverdeling tussen de federale en de Vlaamse overheid niet altijd evident is. Die doorkruist ook het op zich al arbitraire onderscheid tussen preventieve en curatieve behandeling. Wat wil de minister concreet doen aan die bevoegdheidsconflicten?

De heer *Tack* stelt vast dat de nota wel intenties, maar geen tijdschema, deadlines en concrete beleidsplannen bevat. De tekst is zeker niet baanbrekend of verruimend. De echte doelstellingen zijn niet duidelijk en het beleid kan dus nog alle kanten op.

Hoofdstuk VI – Preventief gezondheidsbeleid

Vragen en opmerkingen van de leden

De heer *Kurt De Loor* vraagt op het vlak van de preventieve gezondheidszorg meer aandacht voor overgewicht, roken, soa's, depressie en zelfdoding. Hij vindt dat campagnes op lange termijn vaak weinig doeltreffend zijn, en pleit daarom voor financiering van enkel goed wetenschappelijk onderbouwde projecten. Er is nood aan een veel betere coördinatie in de preventieve gezondheidszorg, nu worden de middelen te veel versnipperd. In de beleidsnota wordt de prioriteit voor preventie in de contacten tussen zorgvrager en zorgverstrekker gelegd, terwijl huisartsen en thuisverpleegkundigen vaak weinig of niet vergoed worden voor dergelijke prestaties. De spreker wil weten wat de minister hier concreet zal aan doen.

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* merkt op dat de minister bij het preventief gezondheidsbeleid naar het regeerakkoord verwijst. De prioriteiten

worden bepaald door middel van campagnes, bilaterale akkoorden, een systematische screening en een goed aanbod. Mevrouw Merckx-Van Goey vindt dat omvattend. Verder merkt ze op dat de minister zegt dat de overheid de solidariteit in de samenleving op langere termijn kan veilig stellen. Niet iedereen is evenwel verantwoordelijk. Het is niet evident om binnen de bevolking solidariteit te vragen voor diegenen die zich onverantwoordelijk hebben opgesteld. Men moet vermijden dat er conflictsituaties ontstaan. Hoe maakt men de onverantwoordelijkheid zichtbaar? Men kan dat niet doen door mensen met de vinger te wijzen, maar men moet hen voor de gevolgen van mogelijk onverantwoord gedrag waarschuwen. In de verzekeringssector is het duidelijk dat als men zich onverantwoord gedraagt, men daarvoor de gevolgen draagt. Ook de overheid moet dat duidelijk stellen.

Wat betreft het hoofdstuk over de aanpak van middelengebruik, stelt mevrouw Merckx-Van Goey dat er tot het einde van 2004 een Vlaamse drugnota bestond. Ze vindt dat in het hoofdstuk het voornemen van de minister ontbreekt om een Vlaamse drugnota op te stellen voor de volgende vijf jaar. Om een integraal en inclusief beleid te voeren is het nodig om de collega's binnen de Vlaamse Regering te betrekken. Verschillende Vlaamse ministers hebben een verantwoordelijkheid in deze problematiek. Dat kan alleen maar gevat worden in een nota. Daarvoor kon al heel wat voorbereidend werk gebeuren. Er zijn excellente medewerkers, bijvoorbeeld het platform binnen de VAD. Een nota opstellen is dan ook niet zo moeilijk, maar daarvoor is politieke wil nodig. Het parlement zou dat graag met de minister bespreken. Dat is nodig vooraleer de minister proactief naar het federale en Europese niveau kan kijken.

Verder vindt ze het te vrijblijvend dat de minister de dialoog zal blijven aangaan met de federale overheid. Op het Vlaamse niveau moet men binnen de bevoegdheden beslissingen nemen en daarvoor de nodige middelen en mensen ter beschikking stellen. Op basis daarvan kan men perfect bepalen wat de consequente complementaire houding van het federale niveau dient te zijn. Men moet dat niveau daarmee op een assertieve manier confronteren.

Bij de bevoegdheidsverdeling inzake gezondheidszorg is het duidelijk dat een beter preventiebeleid op Vlaams niveau ook bijdraagt tot financieel

evenwicht in de federale sociale zekerheid. Dat is de laatste maanden meermaals gesteld. Wat is het budgettaire voordeel dat men door een verantwoorde houding op Vlaams niveau aan het federale niveau kan bezorgen? Bestaan daarover cijfers? In het kader van een discussie in het Forum is het nuttig om dat voordeel zichtbaar te maken, anders zal er daaraan geen aandacht worden besteed.

Inzake de cofinanciering van Vlaamse projecten, vraagt mevrouw Merckx-Van Goey aan welke projecten de minister denkt. Worden er al projecten gefinancierd? Wordt daarmee financiering vanuit het Riziv bedoeld met conventies of gaat het over andere zaken?

Wat betreft het feit dat de actuele versnippering het risico inhoudt van een ontoereikend beleid en tegenstrijdige regelgeving, zegt de spreker dat de minister heel vriendelijk is door te stellen dat ze in de toekomst over ruimere bevoegdheden en middelen zal beschikken. Dat kan echter nog een hele tijd duren en de vraag is wat er in afwachting gebeurt.

Aangaande de uitgangspunten van het beleid, is het belangrijk dat het preventieve gezondheidsbeleid evidence based is, dus niet gebaseerd op gissingen maar op feiten (monitoring, gezondheidsgegevens). Ze vindt het eigenaardig dat de minister zegt dat ze op basis van de uitslag van de studies gaat bepalen welke prioriteiten en preventiestrategieën er moeten worden uitgewerkt. Moet men niet omgekeerd te werk gaan? Moet men niet eerst bepalen achter welke prioriteiten en preventiestrategieën men staat en zorgen dat er daarvoor de nodige gegevens beschikbaar zijn? De gegevens zijn beschikbaar op basis van de keuzes uit het verleden. Men wil, zeker in de gezondheidszorg, een nieuwe wind laten waaien en daarom bepaalt men het best de prioriteiten. In functie daarvan kan men zien welke gegevens terzake beschikbaar zijn en hoe de beslissingen moeten worden geëvalueerd.

Het preventiedecreet van het einde van de vorige regeerperiode is nog niet uitgevoerd. De vraag is hoe die uitvoeringsbesluiten eruit gaan zien. Wie zullen de partners zijn? Wat wordt de functie van het VIG en de VAD? Iedereen is het erover eens dat die een goede bestaande werking hebben. Die wordt niet in vraag gesteld, maar mevrouw Merckx-Van Goey vraagt zich af of het preven-

tiedecreet voldoende recht geeft aan die werking. Wat gaat er concreet gebeuren? De zorgregio's en de bepaling van de partners in de preventieve gezondheidszorg zijn nogal geconditioneerd door het kader dat aangegeven is door het decreet. De vraag is of dat gewoon zal worden uitgevoerd. Kunnen er nog andere bekommernissen ter sprake worden gebracht? Het decreet dient te worden geëvalueerd.

Mevrouw *Vera Van der Borgh* merkt op dat de minister inzake preventie wil werken rond middelengebruik, ook van maatschappelijk aanvaarde middelen zoals alcohol en tabak. Heeft zij al overlegd met minister Demotte om de preventiecampagnes van beide overheden op elkaar af te stemmen? Positief vindt de spreker dat er gewerkt wordt met ouders van verslaafden. Vernieuwend is het systeem van monitoring, waardoor de resultaten van een preventiecampagne worden gemeten en er in de toekomst doelgerichter kan worden gewerkt. Dat initiatief verdient dan ook alle steun.

De heer *Erik Tack* merkt op dat de minister in haar beleidsnota als eerste prioriteit de eerstelijnszorg vermeldt. Wat verstaat zij daar precies onder? Bedoelt zij de huisarts? Die wordt op het vlak van preventie wel vermeld met folders en documentatie, maar toch richt de Vlaamse overheid zich in haar preventiebeleid eerder tot andere organisaties, waarvan de effectiviteit niet altijd even duidelijk is. Zij vormen als het ware een tweede eerste lijn, maar communiceren daarbij slecht met de huisartsen. Er is weinig overleg. De borstkankerpreventie verloopt ook naast of parallel met de eerste lijn en is in die zin dan al een derde eerste lijn. Voor de vaccinaties, die via Kind & Gezin en de CLB's verlopen, geldt hetzelfde. Ook daar is er weinig overleg en informatie-uitwisseling. Hoe zal de minister de huisartsen prioritair bij preventie betrekken?

Wat het middelengebruik betreft, stelt het lid een contradictie vast tussen de convenants die worden gesloten tussen de lokale overheid en de uitbaters van goktenten enerzijds en het beleid om gokken te verminderen anderzijds. Wat gaat de minister concreet ondernemen op het vlak van alcohol en sigaretten? In dat verband heeft de heer Tack persoonlijk de indruk dat de maatschappelijke impact van alcoholmisbruik groter is dan die van drugs. Drugsgebruikers zijn immers vaak jonger en worden vaak goed opgevangen. Alcoholgebruikers zijn vaak ouder en hebben vaak een gezin en kinderen

en zijn professioneel actief. Als hun alcoholgebruik ontspoord heeft dat gevolgen op relationeel, familiaal en professioneel niveau. In de beleidsnota staat ook niets over aids. Wat zijn de plannen dienaangaande?

Het lid merkt op dat een grote investering van Vlaanderen in preventie het perverse effect kan hebben dat de geldstroom naar Wallonië toeneemt, omdat Vlaanderen zelf minder gaat uitgeven in de curatieve sector. Dat is een bijkomend argument om het gezondheidsbeleid volledig te federaliseren. Een paar maanden geleden had de minister een oproep van de ziekenhuizen onderschreven, maar in de beleidsnota komt dat niet meer expliciet terug.

De minister schrijft ook in haar nota dat het preventielandschap te versnipperd is. Maar geldt dat dan ook niet voor de middelen die worden ingezet? Worden die middelen wel allemaal doelmatig aangewend? De minister wil terecht nagaan wat al die organisaties kosten. Hopelijk worden daar conclusies aan verbonden met het oog op een grotere doelmatigheid.

De borstkankerpreventie bereikt 33 procent van de vrouwen. Is dat niet te weinig, zeker als men weet dat daar wellicht vrouwen bij zijn die zich ook vroeger al op eigen initiatief lieten onderzoeken? Is het schrijven van een brief wel effectief? Het lid meent dat een aantal mensen niet met een brief over de streep wordt getrokken. Is persoonlijk contact via de eerste lijn niet beter?

Is een uitbreiding van preventie naar andere domeinen niet wenselijk? Zou men de hele preventie niet kunnen uitbouwen en voor een stuk financieren via het globaal medisch dossier, met een jaarlijks of tweejaarlijks preventief onderzoek voor iedereen? Het lid geeft wel toe dat het dan weer complexer wordt, omdat het globaal medisch dossier een federale aangelegenheid is.

De heer *Tom Dehaene* woonde de studiedag van de wereld-diabetesdag bij en was geschokt door wat hij daar hoorde. In de jaren negentig waren er in de Verenigde Staten twee of drie staten waar vijf procent van de bevolking diabetes had. Op dit ogenblik zitten alle staten boven die vijf procent en sommige zitten zelfs al boven vijftien procent. De curve van diabetes loopt gelijk met die van zwaarlijvigheid. In de gezondheidszorg van de

Verenigde Staten wordt nu al een dollar op vijf uitgegeven aan de gevolgen van diabetes en zwaarlijvigheid. Obesitas is een ziekte die samenhangt met onze manier van leven en met onze welvaart.

Tijdens de studiedag werden een aantal heel goede suggesties gedaan. Voor de preventie is het bijvoorbeeld belangrijk een vragenlijst op te stellen waaruit kan blijken welke mensen het risico lopen om diabetes van het type 2 op te lopen. Het bloedonderzoek zegt namelijk niet alles. Een dergelijke preventie kan op lange termijn een grote return opleveren. Voor die preventie moeten volgens de heer Dehaene de bestaande netwerken gebruikt worden.

De budgettaire return komt het federale niveau ten goede. Zolang er niet meer bevoegdheden op Vlaams niveau zitten, is hij voorstander van een effectenrapport waardoor een deel van de winst die door de preventie op Vlaams niveau wordt gerealiseerd op federaal niveau, zou kunnen worden geclaimd. Op zijn minst zou moeten worden aangemoedigd dat er in Wallonië een gelijkaardige inspanning voor preventie wordt gedaan.

De heer *Felix Strackx* benadrukt dat Vlaanderen heel veel zou kunnen doen als het meer bevoegdheden zou hebben inzake gezondheidszorg of indien het de volledige bevoegdheid zou hebben. Men zou beter en meer aan preventie kunnen doen dan nu het geval is. Inzake obesitas, wat op middellange termijn een groot maatschappelijk probleem zou kunnen worden, was er in de vorige regeerperiode een zeer interessante hoorzitting. Daarbij bleek dat sommige maatregelen met een minimum aan kosten kunnen worden gerealiseerd. Men zou bijvoorbeeld iets kunnen drukken op een verpakking, zoals nu al in een aantal gevallen gebeurt in Engeland. Bijna alle aangehaalde voorbeelden betroffen echter federale bevoegdheden, wat frustrerend was.

Tegenover overheids campagnes heeft de heer Strackx gemengde gevoelens. Er zijn wel 1001 dingen die de mensen niet zouden mogen doen of zouden moeten doen. Wanneer men de mensen overstelt met goede raad, dan luisteren ze niet meer. Een campagne met overheidsmiddelen is trouwens hoe dan ook een beperkte campagne. Het budget voor een dergelijke campagne is bijvoorbeeld vele malen kleiner dan dat van een multinational als Coca Cola. Een campagne tegen het drinken van frisdrank zou om die reden weinig slaagkansen

hebben. Als Vlaanderen terzake meer bevoegdheden zou hebben, zou men kunnen opleggen dat er op de verpakkingen moet vermeld worden dat een liter van die frisdrank gelijk staat aan een bepaald aantal boterhammen. Men zou dus de producenten moeten kunnen responsabiliseren, maar dat kan voorlopig alleen op federaal niveau.

De heer Felix Strackx denkt dat de bevolking vaak de risico's van genotmiddelen kent. Meestal weet men wel degelijk dat roken ongezond is en op termijn tot de dood leidt, campagnes hebben dus weinig nut. Op de jeugd hebben die bewustmakingsacties nog minder effect. Men zal pas stoppen met roken als het om zo te zeggen niet meer in de mode is. De overheid kan allicht dergelijke maatschappelijke tendens niet beïnvloeden.

De heer Felix Strackx beaamt ten volle dat de verantwoordelijkheid van het individu niet mag leiden tot individuele aansprakelijkheid. Nochtans evolueert de maatschappij wel in die richting. Is er nog voldoende steun voor voornoemde houding? De decreetgever geeft het slechte voorbeeld. In nieuwe decreten staat immers systematisch dat de zorg maatschappelijk verantwoord moet zijn. Dat is al een aanduiding van de evolutie. Hij pleit er dan ook voor om dergelijke passage in decreten te vermijden.

Het is opvallend dat bij het onderdeel over het preventieve gezondheidsbeleid in de beleidsnota niet gesproken wordt over de LOGO's. De spreker is nooit een grote voorstander geweest van de LOGO's. Sommige werken echter zeer goed, maar dat is afhankelijk van het enthousiasme en het engagement van individuen. De LOGO's zijn echter niet geschikt als eerste of enige drager van het preventieve gezondheidsbeleid, daarvoor zijn ze te vrijblijvend. Wat is de mening van de minister hieromtrent?

Antwoorden van de minister

De *minister* zegt dat zij, om het beleid inzake preventieve gezondheidszorg vorm te geven, natuurlijk verder zal werken met het decreet betreffende het preventieve gezondheidsbeleid. Het is de bedoeling dat decreet te toetsen op de werkbaarheid. Eventuele aanpassingen zijn enkel in die context te zien.

Partnerorganisaties zijn organisaties die een belangrijke bijdrage leveren aan de uitvoering van

de preventieve gezondheidszorg binnen de Vlaamse Gemeenschap. Het is de bedoeling tot duidelijke afspraken te komen met de partnerorganisaties. In de nieuwe convenants, waarvan de onderhandelingen in 2005 starten, zullen duidelijke doelstellingen worden geformuleerd.

Een ander belangrijk aspect van het preventieve gezondheidsbeleid betreft onder meer de gezondheidsdoelstellingen. Die handelen onder andere over tabak, infectieziektes en depressie. De gezondheidsdoelstellingen zullen geëvalueerd en geactualiseerd worden. SOA's worden hierbij ook meegenomen in functie van de kans op het boeken van gezondheidswinst. De minister beklemtoont dat zij het erg belangrijk vindt dat de effecten mee in rekening worden gebracht. Gezondheidsdoelstellingen hebben het voordeel dat er naar een concreet resultaat wordt toegewerkt en dat de acties rond een bepaald thema gecoördineerd verlopen.

Er wordt vaak gesproken over versnippering. Door een aantal doelstellingen te poneren waarnaar kan worden gehandeld, zullen de acties meer worden gebundeld en gecoördineerd. In de aanloop naar het formuleren van een gezondheidsdoelstelling maken belanghebbenden en experts dan ook een analyse van de problemen en worden oplossingen voorgesteld die resulteren in concrete acties. Het formuleren van een gezondheidsdoelstelling brengt op zich dus al een sterke dynamiek op gang. Daarom zal de nodige tijd en ruimte worden besteed aan de herformulering van een aantal doelstellingen.

– *Middelengebruik*

De *minister* zegt dat het drugprobleem een belangrijk aandachtspunt vormt. Zij zal initiatieven ondersteunen die gericht zijn op een adequate preventie en behandeling van verslavingsproblemen. Er zal ook bijzondere aandacht uitgaan naar de problemen van diegenen die met verslaafden samenleven. Aan de basis van geweld binnen het gezin bijvoorbeeld ligt vaak een drankprobleem van een van de ouders of het gebruik van illegale drugs door een kind. Het is belangrijk dat dit in zijn geheel wordt benaderd.

Onder meer in het kader van de interministeriële conferentie heeft zij geregeld contact met federale minister Demotte over de aanpak van de drugsproblematiek. De minister is van plan de bestaande gezondheidsdoelstellingen inzake tabak te actu-

aliseren en ook voor andere verslavingsproblemen concrete plannen van aanpak te laten opstellen. Er wordt voor samenwerking met de federale regering gekozen, om tot een coherente visie te komen, maar ook met het oog op duidelijke afspraken. Indien het niet mogelijk blijkt om tot concrete afspraken te komen binnen ieders bevoegdheid, dan zal de minister niet nalaten haar verantwoordelijkheid op te nemen.

– *Obesitas*

Obesitas is de belangrijkste risicofactor voor de ontwikkeling van ouderdomsdiabetes. Overgewicht wordt klinisch geobjectiveerd aan de hand van de BMI. De *minister* zal op korte termijn de doelstellingen inzake gezonde voeding herformuleren waarbij ruime aandacht zal worden besteed aan het sensibiliseren van de bevolking inzake de aanpak van overgewicht. Vandaag beperkt dat zich enkel tot het eten van meer vezels en minder vetten, maar het moet ruimer worden gezien. Ook het aspect beweging moet mee worden genomen in de gezondheidsdoelstelling.

– *Aids*

Aids vormt samen met de bredere seksuele gezondheid een thema waar de *minister* bij de evaluatie en actualisatie van de gezondheidsdoelstelling ook de nodige aandacht aan zal besteden.

– *Borstkanker*

De *minister* zegt dat tussen 1 juli 2002 en 1 juli 2004 33 percent van de doelgroep – vrouwen van 50 tot 69 jaar – werd onderworpen aan een screeningsmammografie. Als de diagnostische mammografieën daar bij worden geteld, gaat het om 50 percent. Het is de bedoeling dit cijfer verder in de goede richting te laten evolueren. Daartoe zullen twee bestaande invalshoeken worden geoptimaliseerd, namelijk die van de huisarts, die hier een cruciale rol in heeft, en die van de uitnodigingsbrieven. Om de drie maanden zal het screeningspercentage worden gepubliceerd op de website van de Vlaamse administratie Gezondheidszorg. De werkgroep Borstkankerscreening zal met vernieuwde aandacht nagaan hoe de doelgroep sterker kan worden gesensibiliseerd.

De LOGO's en tal van gemeenten werken nu ook mee aan die concrete sensibilisatieacties. Huisart-

sen kunnen nu reeds het globaal medisch dossier gebruiken voor de registratie van de screeningsgegevens. Via het Gezondheidsinformatiesysteem GIS zullen ze deze gegevens in de toekomst op een vlotte en veilige manier kunnen uitwisselen met collega's. De Orde van Geneesheren laat toe dat huisartsen periodiek patiënten uitnodigen voor een preventief onderzoek.

– *Solidariteit*

Door te investeren in preventieve gezondheidszorg kan de overheid de solidariteit, waaraan verschillende sprekers hebben gerefereerd en waarover een discussie is ontstaan in de samenleving, voor de lange termijn veilig stellen. Preventie van ziekte en gezondheidsbevordering kunnen in belangrijke mate bijdragen tot een beheersing van de uitgaven in de ziekteverzekering. In die zin vormt een goed uitgebouwde preventieve gezondheidszorg een van de elementen die zullen toelaten het op solidariteit gebaseerde gezondheidszorgsysteem in stand te houden.

– *Effect van preventie*

De *minister* zegt dat preventie van ziekte inderdaad leidt tot minder uitgaven voor behandelingen. Daarover bestaan echter geen exacte cijfergegevens. Bij de uitvoering van het preventiebeleid wordt gestreefd naar acties die een belangrijk effect genereren. Met het oog op prioriteiten wordt dan ook onderzocht op welke domeinen de belangrijkste problemen rijzen.

– *Eerstelijnsdecreet*

Een tweede belangrijk decreet dat tijdens deze regeerperiode moet worden uitgevoerd, is het decreet betreffende de eerstelijnsgezondheidszorg en de samenwerking tussen de zorgaanbieders. De *minister* wil de uitvoering van het preventiedecreet en het decreet op de eerstelijnsgezondheidszorg maximaal op elkaar afstemmen. Daarbij zal ook worden onderzocht op welke manier de mensen die deelnemen aan gestructureerd overleg, hiervoor kunnen worden gehonoreerd.

De financiering van huisartsen en thuisverpleegkundigen om aan overlegstructuren te participeren is echter in eerste instantie een zaak van de federale overheid. De aard van de financiering is dan ook het resultaat van de federale organisatie. Voor wat betreft de Vlaamse bevoegdheid is er voorzien

in financiering via de geïntegreerde diensten voor de thuiszorg.

Bij de uitvoering van het decreet eerstelijnsgezondheidszorg zal de klemtoon liggen op het stimuleren van samenwerking tussen de verschillende actoren van de eerste lijn. Uiteraard vormt de huisarts daar een belangrijke spil van. Er zal geregeld structureel overleg worden gepleegd met de verschillende groepen, inclusief de artsen, die dus zeker niet miskend zullen worden door het kabinet.

– *LOGO's*

De LOGO's vormen vanwege hun lokale verankering een belangrijk instrument van het Vlaams gezondheidsbeleid. Ze zijn goed geplaatst om concrete acties gestalte te geven. Omwille van het belang de acties lokaal te voeren en af te stemmen op de lokale pijnpunten en gevoeligheden, zal de minister de coördinerende taak van de LOGO's voluit blijven steunen.

– *Bevoegdheidsverdeling*

Wat de gezondheidszorg betreft, zijn er onvermijdelijk een aantal linken met de federale overheid. De *minister* zegt dat zij zoveel mogelijk gebruik zal maken van haar bevoegdheid en zoveel mogelijk overleg zal plegen met minister Demotte voor wat de gedeelde bevoegdheden betreft. Zij zal een plan voorbereiden dat uitvoering moet geven aan de resoluties van het Vlaams Parlement.

In de beleidsnota wordt de samenwerking tussen ziekenhuizen en andere zorgverstrekkers benadrukt. Ook Vlaanderen kan hierin een rol spelen. Het gaat dus niet uitsluitend om een federale bevoegdheid. Via het opstellen van de zorgstrategische planning neemt de Vlaamse Gemeenschap hierin zelfs het voortouw. Een belangrijk onderdeel van dat plan is precies de samenwerking met de actoren van dezelfde sector, maar ook met de actoren uit andere relevante sectoren. Zo kan een overaanbod worden vermeden en kan er meer zorg komen op maat van de behoeften. Met het oog op een goede afstemming van de zorg worden de organisaties ertoe aangezet te communiceren met omliggende ziekenhuizen en andere diensten van andere sectoren.

Het Zorgregiodecreet van 23 mei 2003 schept het regelgevend kader waarbinnen de Vlaamse Regering uitvoering kan geven aan deze samenwerking.

Artikel 3, paragraaf 1 van het decreet bepaalt dat de Vlaamse Regering regels kan opleggen over de samenwerking van en tussen de gezondheidsvoorzieningen en welzijnsvoorzieningen, en over de programmatie van deze voorzieningen.

In de beleidsnota is er sprake van een federale cofinanciering van Vlaamse projecten. Hier kan onder meer worden verwezen naar het dossier van de vaccins die de Vlaamse overheid verstrekt en die de federale overheid voor twee derde financiert. De achterliggende logica is dat bij een goed gevaccineerde bevolking bepaalde ziektes geen kans meer maken, wat leidt tot minder kosten voor de federale ziekteverzekering.

Hoofdstuk VII – Curatief gezondheidsbeleid

Vragen en opmerkingen van de leden

De heer *Kurt De Loor* wijst erop dat het curatief zorgbeleid in Vlaanderen nauw betrokken is bij het federale beleid. Op federaal niveau is een van de maatregelen om te besparen de afbouw van de gespecialiseerde diensten, in samenwerking met de gemeenschappen. Het gaat om dure apparaten, onder andere scanners. Hoe staat het met het overaanbod in Vlaanderen, waar zit dat precies? Wat is de stand van zaken van het overleg met het federale niveau en hoe denkt de minister het overaanbod van deze diensten in Vlaanderen te reduceren?

In Vlaanderen is de thuisverpleging zeer sterk ontwikkeld. Door de vergrijzing en de kortere verblijven in het ziekenhuis stijgen de kosten voor de thuiszorg sterk. De federale regering vindt dat er op dit vlak misbruiken zijn en wil de uitgaven beperken. De heer De Loor wil ook hier weten hoe de minister daar tegenover staat.

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* merkt op dat in dit hoofdstuk aandacht wordt besteed aan de registratie. Ziekenhuizen en zorgverstrekkers klagen dat ze daar heel veel tijd moeten in steken, ten nadele van de eigenlijke zorgverlening. De minister wil de informatie en de gegevensstromen standaardiseren en optimaliseren. Hoe zit het daarmee? Gaat het aangekondigde decreet betreffende gezondheidsinformatiesystemen een doublure zijn van de federale vereisten en zo ja, is er dan voldoende ruimte om daar eigen accenten in te leggen? Hoe zal de

minister vermijden dat de administratieve lasten van de zorgverstrekkers nog vergroten?

Wat de kwaliteitszorg in de geneeskunde betreft, zegt de minister terecht dat de tevredenheid van de patiënt en zijn omgeving nog niet systematisch is gemeten. Mevrouw Merckx-Van Goey hoopt dat er niet enkel informatie zal worden opgevraagd over medisch falen. Er kan ook geleerd worden uit goede praktijken die tot voorbeeld strekken.

Mevrouw *Vera Van der Borgh*t constateert dat de minister de samenwerking tussen de ziekenhuizen onderling en tussen de ziekenhuizen en andere instellingen wil bevorderen. Dat is positief, maar is hier geen sprake van een bevoegdheidsoverschrijding? Is dat geen federale materie? Het verwondert mevrouw Van der Borgh wel dat de minister stelt dat het financieel niet haalbaar is om alle technieken overal toe te passen en dat daarvoor kwalitatieve beperkingen moeten worden ingebouwd. De spreker merkt op dat ook de beperkingen van technieken in de gezondheidszorg federaal zijn doorgevoerd. Ook hier is er dus een probleem van bevoegdheidsoverschrijding.

Mevrouw Van der Borgh vindt het goed dat de minister het decreet inzake het niet-dringend liggend ziekenvervoer wil uitvoeren. De minister wil overleggen met de voornaamste actoren, de spreker wil graag een overleg met alle actoren.

De heer *Erik Tack* vindt het evident dat de beleidsnota pleit voor samenwerking tussen ziekenhuizen, maar waarschuwt tegelijk voor te sterke subspecialisering, want die maakt vaak verre verplaatsingen nodig. Die zijn op zich geen probleem, maar zij bemoeilijken wel een goed sociaal contact, wat belangrijk is in het genezingsproces bij moeilijk te behandelen of zwaar zieke mensen.

Er komt ook een nieuwe registratie. Registratie moet, maar niet te veel. Een aantal artsen vinden allicht nu al dat er te veel moet worden geregistreerd. Mogelijk is de nieuwe registratie ook pas over vijf jaar rond en dan is er geen tijd meer voor het nieuwe beleid.

De aanpak van kwaliteitszorg vond het lid verrassend. Deze tekst contrasteert met 'evidence based medicine'. Hoe kan een subjectieve tevredenheidstoets relevant zijn voor kwaliteitscontrole? Het lid

geeft het voorbeeld van een vriendelijke arts die veel vaker een onnodige appendectomie uitvoert dan een nurse. Wat is overigens de band tussen een tevredenheidstoets en ziekenhuisinfecties? Die kan men toch beter evalueren aan de hand van sterfte en hoeveelheden antibiotica?

De heer *Tom Dehaene* beklemtoont dat mensen snel weg moeten uit het ziekenhuis. Om te voorkomen dat ze hervallen of te snel naar een rusthuis gaan, zou men volgens hem meer mogelijkheden moeten creëren om mensen rustig te laten revalideren, desnoods twee maanden, zodat ze daarna terug naar huis kunnen gaan. Dat soort initiatieven moet de nodige steun krijgen.

Antwoorden van de minister

– Registratie

De *minister* merkt op dat, om een evidence based gezondheidsbeleid te kunnen voeren, juiste en betrouwbare gegevens cruciaal zijn. Daarom ook is de registratie van gegevens een aandachtspunt in de beleidsnota. Het is zeker niet de bedoeling dubbel werk te leveren en gegevens waarover bijvoorbeeld de federale overheid reeds beschikt, nog eens extra op te vragen. Er zijn immers nu reeds contacten tussen de Vlaamse overheid en de federale overheidsdienst om ervoor te zorgen dat de gegevens die door de ziekenhuizen aan de federale overheid worden bezorgd, niet opnieuw worden opgevraagd door de Vlaamse Gemeenschap. Er is een overeenkomst over het doorgeven van de gegevens via het systeem van de informatisering van het gegevensverkeer tussen de algemene ziekenhuizen en de administratie Gezondheidszorg (IZAG).

Anders is het gesteld met de epidemiologische gegevens in het preventiebeleid. Op federaal niveau bestaat zo'n systeem niet. Het Gezondheidsinformatiesysteem (GIS) zal in eerste instantie gebruikt worden voor preventieve geneeskunde, bijvoorbeeld om gegevens over de vaccinatiestatus op een veilige manier en vlot te laten circuleren tussen artsen, Kind & Gezin en de CLB's.

Het ontwerp van decreet is gescreend door de federale privacycommissie en voldoet aan de vereisten van de privacywet. Het GIS wil dan ook een meerwaarde bieden aan de zorgverstrekkers en de overheid. De zorgverstrekker zal gestandaardiseerde

en beveiligde gegevens kunnen uitwisselen met zijn collega's. Naast deze operationele gegevensstromen kunnen gegevens ook na dubbele versleuteling aan een databank worden bezorgd voor het verrichten van epidemiologisch onderzoek. In de loop van de maand maart zal het ontwerp van decreet worden besproken door de regering, waarna het aan het parlement zal worden voorgelegd.

– Kwaliteitszorg

Het nastreven van een kwaliteitsvolle zorg is volledig in lijn met evidence based geneeskunde. Een kwalitatief hoogstaande behandeling betekent dat men voor elk aspect van de behandeling op zoek gaat naar de beste praktijk, die wordt gekozen op basis van een evidence based methodologie.

Tevredenheidsmetingen bij het doelpubliek vormen een belangrijk element bij de controle van de kwaliteit van de zorg. Individuele tevredenheidsmetingen zijn natuurlijk subjectief, maar op geaggregeerd niveau geven ze een goed beeld van de waardering van een bepaalde vorm van zorg. Andere elementen zijn echter minstens even belangrijk. Ook parameters zoals mortaliteit, behandelingsduur en hervalpercentage moeten worden nagegaan.

Ziekenhuisinfecties vormen een belangrijke oorzaak van ziekte en overlijden in de ziekenhuizen. De commissies voor hygiëne die in de ziekenhuizen actief zijn, stippelen een beleid uit om ziekenhuisinfecties terug te dringen. De Vlaamse Gemeenschap oefent controle uit op de werking van deze commissies. Het is de bedoeling de inspecties en visitaties van de Vlaamse administratie Gezondheidszorg in de ziekenhuizen aan te grijpen als een gelegenheid voor toetsing en verbetering van de kwaliteit van de zorg in de ziekenhuizen.

De heer *Erik Tack* merkt op dat de minister over de tevredenheidstoets heeft gezegd dat de subjectieve elementen er zouden worden uitgehaald. Voorts had zij het over een inspectie van ziekenhuizen naar toestanden die aanleiding kunnen geven tot hygiënische problemen, met de bedoeling het aantal infecties terug te dringen. Wat is echter het verband tussen de tevredenheidstoets en ziekenhuisinfecties?

De *minister* zegt dat er in het regeerakkoord geen rechtstreeks verband is gelegd. De passus dat dit

mee een antwoord kan bieden op situaties van medisch falen, slaat op de hele paragraaf, en niet specifiek op de vorige zin. Dat is misschien een taalkundige fout, waardoor dit misverstand is ontstaan. De bedoeling was om aan te geven dat in het kwaliteitsdenken ook andere parameters en factoren moeten meetellen, zoals tevredenheid, respectvolle behandeling, enzovoort.

Dat zijn echter geen objectieve criteria, en zo zijn ze ook nooit genoemd. Als er echter een brede bevraging over gebeurt, dan kan die wel een indicatie geven. Dat kan mee helpen antwoorden op de vraag of de zorg aan het individu goed was of niet. Die vraag mag niet worden beperkt tot medische parameters. Uiteraard blijven er wel medische parameters en objectieve criteria gelden voor medische en andere prestaties.

– Vergrijzing

De *minister* beaamt dat patiënten soms vrij snel worden ontslagen uit het ziekenhuis. Om dit ontslag zo succesvol mogelijk te laten verlopen is een intense samenwerking nodig tussen de sociale dienst van het betrokken ziekenhuis, de huisarts en de thuisverpleging. Deze contacten moeten worden gelegd vanaf de opname in het ziekenhuis zodat er voldoende voorbereidingstijd is voor het ontslag. Indien een terugkeer naar huis niet meer mogelijk is, moet de sociale dienst van het ziekenhuis zo snel mogelijk contact opnemen met de sociale dienst van een tehuis waar de patiënt kan worden opgenomen.

Door een efficiënte en coherente samenwerking tussen de verschillende bestaande diensten kan deze problematiek voor een groot deel worden opgelost. Er is echter onvoldoende aanbod in de thuiszorgondersteunende diensten zoals kort verblijf en korte revalidatie. Deze problematiek zal dan ook verder worden uitgediept om hier een oplossing voor te vinden. Mensen zullen vaker terug naar huis kunnen gaan en daar verder ondersteund kunnen worden als er een tijdelijke opvangmogelijkheid is waarbij ze de tijd krijgen om opnieuw de nodige zelfredzaamheid te verwerven.

– Thuisverpleging

De *minister* merkt op dat gewag werd gemaakt van een aantal misbruiken in de thuisverpleging. Volgens de federale minister stijgen de kosten te sterk,

hij wil ze dan ook beperken. De controle binnen de thuisverpleging gebeurt door de adviserend verpleegkundige van het ziekenfonds die 10 percent van de forfaits voor thuiszorg controleert. In 48 percent van de gecontroleerde gevallen kennen de adviserende verpleegkundigen een lagere score toe dan oorspronkelijk was geattesteerd. In 2 percent van de gevallen gebeurt er een herziening voor een zwaardere categorie. In bepaalde gevallen kunnen de adviserende verpleegkundigen het Riziv inschakelen.

De te hoge scores die door de thuisverpleegkundigen worden geattesteerd, zijn in grote mate toe te schrijven aan de structurele onderfinanciering van de thuiszorg. De minister wil dan ook in haar contacten met minister Demotte ijveren voor een betere financiering daarvan.

– Afbouw van gespecialiseerde diensten

Een afbouw van de gespecialiseerde diensten vergt een samenwerking tussen de federale en regionale overheden. Dit probleem zal zich vermoedelijk voor het eerst voordoen binnen de pediatrie. Een aantal diensten binnen de pediatrie zullen niet voldoen aan de nieuwe federale normen. Er zal dan ook een tweesporenbeleid worden gevolgd, waarbij op basis van een grondige doorlichting van de noden binnen de pediatrie, sommige diensten zullen worden aangemoedigd om te voldoen aan de nieuwe normen en andere diensten zullen worden afgebouwd.

– Niet-dringend liggend ziekenvervoer

In de sector van het niet-dringend liggend ziekenvervoer zijn heel wat, kleine, actoren niet geregistreerd omwille van het gebrek aan regelgeving. Aangezien het niet werkzaam is met alle actoren aan tafel te zitten en bovendien niet alle actoren gekend zijn, zal de *minister* voor de uitvoering van het decreet betreffende een kwaliteitscertificaat voor het liggend ziekenvervoer, overleg plegen met de voornaamste, gekende actoren.

Hoofdstuk VIII – Geestelijke gezondheidszorg

Vragen en opmerkingen van de leden

De heer *Kurt De Loor* gaat akkoord met de doelstelling van de minister om de Centra voor Gees-

telijke Gezondheidszorg in hun rol als tweedelijnsvoorziening te bevestigen. Door een betere taakverdeling kunnen de wachtlijsten ingekort worden, maar dit veronderstelt een betere uitbouw van de eerstelijnszorg. Hoe denkt de minister dit te realiseren? Wat is de concrete samenhang met de integrale geestelijke gezondheidszorg die de minister experimenteel wil opstarten?

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* vindt een inhaalbeweging inzake de investeringen in de geestelijke gezondheidszorg zeer belangrijk. Het volstaat niet te zeggen dat de stigmatisering van psychiatrische problemen moet doorbroken worden: het hulpverleningsaanbod moet er zijn vooraleer er meer behoeften en vragen worden losgeweekt.

Dat de minister bij de doelgroepen prioriteit wil geven aan jongeren, is positief. Het kader daarvoor is de integrale jeugdhulpverlening. Maar de geestelijke gezondheidszorg was niet gelukkig met het decreet op de integrale jeugdhulpverlening dat op het einde van de vorige regeerperiode is goedgekeurd. De beschotten tussen de sectoren Welzijn en Gezondheid moeten wel doorbroken worden maar er moet toch een afstemming zijn, zodat de geestelijke gezondheidssector op zijn merites kan beoordeeld worden.

Mevrouw *Merckx-Van Goey* vindt een contextuele aanpak goed. Ze wijst er op dat Vlaanderen een voortrekkersrol kan spelen in de forensische psychiatrie, voortbouwend op wat al bestaat. De minister zal echter ook moeten rekenen op medewerking van het federale niveau. Ze zal pro-actief moeten bepalen wat op Vlaams niveau nodig is en welke beslissingen de federale overheid daarvoor moet nemen, in plaats van te volgen wat de federale overheid wil. De situatie in Vlaanderen verschilt immers grondig van die in Wallonië. De minister moet voor de geestelijke gezondheidszorg een meerjarenplan uitwerken, waarbij een budgettair perspectief moet worden geboden, met op termijn een substantiële verhoging van de hulpverleningscapaciteit.

Mevrouw *Vera Van der Borgh* wijst erop dat de minister experimenten wil opstarten inzake de integrale geestelijke gezondheidszorg. Het Riziv heeft 28 projecten gefinancierd, die lopen tot eind 2005. Daarnaast start ook minister Demotte met 11 nieuwe projecten, één per provincie. Kent minister Vervotte die projecten? Zal ze de kennis ervan mee

opnemen bij het starten van nieuwe experimenten, om dubbel werk te voorkomen? Wordt er overleg gepleegd met de gemeenschappen?

De minister wil de nadruk leggen op jongeren, met het oog op een vroege detectie. Mevrouw *Van der Borgh* verwijst naar haar pleidooi om in de sectoren gehandicapten en integrale jeugdhulp de diagnostiek dringend op punt te stellen, om ook de problemen inzake geestelijke gezondheidszorg in kaart te kunnen brengen. Heel veel jongeren die in de gehandicaptensector of in de bijzondere jeugdzorg zitten, zijn immers mensen met psychische problemen die niet adequaat behandeld worden. Een pilootproject psychische gezinsverpleging kan, maar het moet wel wetenschappelijk goed onderbouwd worden en over een beperkte periode lopen, waarna een evaluatie en een beslissing van de regering moeten volgen.

In de voorbije regeerperiode is er vastgesteld dat vele psychiatrische patiënten in gevangenissen zitten omdat psychiatrische ziekenhuizen hen niet willen opnemen. Welk beleid wil de minister voeren om de Vlaamse voorzieningen hierin een rol te laten spelen?

Mevrouw *Greet Van Linter* heeft bedenkingen bij de keuze voor doelgroepen als uitgangspunt van de geestelijke gezondheidszorg. Door de grote verwevenheid is volgens haar juist een duidelijke afbakening van de groepen van problemen nodig en prioritair. Thans is het immers zo dat bijvoorbeeld in bejaardentehuizen of gevangenissen ten onrechte mensen met uiteenlopende psychische problemen worden opgevangen.

Hetzelfde geldt volgens haar voor de psychiatrische afdelingen in ziekenhuizen. Daar herbergt men de meest uiteenlopende problemen in één dienst, van zware psychosen over alcohol- en drugsverslaving tot gewone huiselijke problemen die een acuut karakter hebben gekregen. In deze diensten moet een duidelijke filtering van de verschillende problemen gebeuren. Een snelle diagnose of de vaststelling van het ziektebeeld of het ontbreken ervan is noodzakelijk omdat het vaak over urgenties gaat. De hulpvragers moeten zo snel mogelijk worden doorverwezen naar diensten waar ze een gerichte behandeling kunnen krijgen. De keuze voor een striktere taakomschrijving voor de Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg is dus zeer begrijpelijk en goed. Dit zal onvermijdelijk ook leiden tot een gro-

tere instroom van hulpvragers in de CAW's, dus in de eerste lijn. Hoe wil de minister zorgen voor een betere ondersteuning van deze eerstelijnsdiensten?

Spreekster meent dat er een duidelijke taakafbakening moet zijn. Problemen als schoolmoeheid, spijbelen of moeilijk gedrag op school kunnen volgens haar niet beschouwd worden als een zware pathologie en moeten dus zoveel mogelijk opgevangen worden door andere organisaties, bijvoorbeeld in een gezamenlijke aanpak van CLB, jongerenadviesorganen, CAW's en dergelijke. Kortverblijf en thuiszorg zijn in dergelijke gevallen meer aangewezen. Dit hoort niet thuis in de psychiatrische gezondheidszorg. Hoe wil de minister dit aanpakken?

Bij de preventie van depressie en zelfmoord wil de minister voorrang geven aan jongeren omdat dit de ouderen van de toekomst zijn. Mevrouw Van Linter benadrukt dat het aantal ouderen met depressies zeker niet te verwaarlozen is. Zelfmoord bij ouderen komt vaak voor. Gezien de vergrijzing, het toenemende individualisme van de samenleving en de vereenzaming pleit ze voor een bijzondere aandacht voor het probleem van de alleenstaande oudere.

De heer *Tom Dehaene* denkt dat het belangrijk is psychische problemen bespreekbaar te maken, want dat maakt de last beter draagbaar. Hij lanceert een oproep om ook de ouders van mensen met psychische problemen niet te vergeten.

Het moet duidelijk zijn wat de vraag precies is. Er is blijkbaar nog geen centrale wachtlijst van mensen met psychische problemen met de vermelding van hun concrete vraag. Veel mensen zouden wellicht thuis kunnen worden geholpen, maar staan wel op een lijst voor een instelling, wat de lange wachttijden verklaart.

Hij wil weten of de minister extra aandacht wil besteden aan de witte vlekken in de geestelijke gezondheidszorg en zo ja, op welke manier. Als plaatselijk niemand een initiatief neemt, blijft de witte vlek uiteraard bestaan.

De heer *Felix Strackx* merkt op dat op bladzijde 65 van de beleidsnota staat dat in de geestelijke gezondheidszorg vaak een grote verscheidenheid aan waarden heerst. Wat bedoelt de minister daarmee?

Antwoorden van de minister

– *Eerste en tweede lijn, integrale geestelijke gezondheidszorg*

De *minister* zegt dat de Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg (CGG's) zich op de tweede lijn bevinden omdat het gespecialiseerde ambulante voorzieningen zijn.

Integrale geestelijke gezondheidszorg impliceert de ontwikkeling van regionale netwerken en zorgcircuits voor de drie leeftijdsgroepen: kinderen, volwassenen en ouderen. Voor elk van deze leeftijdsgroepen moeten de plaatselijke actoren voorzieningsoverschrijdende samenwerkingsafspraken maken, zowel binnen als buiten de eigen sector. Buiten de sector moeten er ook afspraken worden gemaakt met bijvoorbeeld de politionele diensten, scholen, enzovoort, om een vlotte samenwerking te garanderen.

– *Relatie met het federaal niveau*

De *minister* wijst erop dat er enerzijds een aantal bestaande pilootprojecten zijn, zoals de projecten voor psychiatrische thuiszorg, en anderzijds de plannen om op basis van een nieuw Riziv-budget specifieke pilootprojecten in de GGZ op te starten. In de begroting van 2005 van het Riziv werd immers een nieuw budget ingeschreven van ruim 2 miljoen euro. Met dat budget moet de integratie in de GGZ worden gestimuleerd.

Concreet beoogt het Riziv een beter overleg over de patiënt. De modaliteiten van deze projecten worden voorbereid door de Riziv-conventiecommissie en liggen in de lijn van de beslissingen die werden genomen op de interministeriële conferentie Volksgezondheid van 6 december 2004.

Daar is unaniem een amendement op een oud protocolakkoord goedgekeurd. Op basis daarvan zal een task force in de vorm van een interkabinettenwerkgroep worden opgericht. De uitbouw van de zorgcircuits en de netwerken in de geestelijke gezondheidszorg zullen centraal staan. Het noodzakelijke overleg tussen de verschillende beleidsniveaus zal in de task force gebeuren. Op die manier kunnen de verschillende overheden complementair werken aan het gemeenschappelijk project.

De minister herinnert in dit verband aan de discussie met de dagactiviteitencentra. Plots was er het bericht dat hun werking was stopgezet. Het probleem werd onmiddellijk op de agenda van de interministeriële conferentie geplaatst. Daar werd duidelijk gemaakt dat dit in tegenspraak is met een eerder aangegaan engagement van de federale regering. Er is ook gezorgd voor een overgangsregeling, zodat de projecten blijven doorlopen en de opgebouwde knowhow niet verloren gaat. Ondertussen wordt overlegd met de federale regering opdat er bij de uitwerking van nieuwe projecten ook met de Vlaamse accenten rekening zou worden gehouden. Na deze overgangsperiode zullen die oude projecten kunnen worden geïntegreerd in de nieuwe.

– *Afstemming met integrale jeugdhulp*

Afstemming van de integrale jeugdhulp moet volgens de minister vooreerst op het terrein zelf gebeuren. Om dat mogelijk te maken worden zes hulpverleningssectoren evenwaardig vertegenwoordigd in de regionale stuurgroepen. Op Vlaams niveau worden ze ook evenwaardig vertegenwoordigd in de Adviesraad. De werkgroep geestelijke gezondheidszorg komt bijeen onder leiding van het afdelingshoofd Verzorgingsvoorzieningen. Die werkgroep werkt op dit ogenblik aan een tekst over de eigenheid van de sector volgens het schema van de type-modulering. Halfweg februari zal de werkgroep haar werkzaamheden beëindigen en de resultaten overmaken aan het Managementcomité. In het Managementcomité zal de directeur-generaal de belangen van de sector opvolgen. Op die manier gebeurt de afstemming van de integrale jeugdhulp op de CGG's en de hele sector.

– *Forensische psychiatrie*

De minister zegt dat de Vlaamse Gemeenschap in 1997 met Justitie een akkoord heeft afgesloten over de gezamenlijke begeleiding en behandeling van seksuele delinquenten. In de CGG's zijn daartoe acht gespecialiseerde teams opgericht. In 2000 heeft de Vlaamse Gemeenschap een strategisch plan voor hulp en dienstverlening voor gedetineerden uitgewerkt. Voor het aspect gezondheidszorg is een task force forensische gezondheidszorg opgericht. De task force heeft een 'uitgangspuntennota' uitgewerkt. In de nota wordt de CGG's de taak toebedeeld om in overleg met het op vele plaatsen reeds goed uitgebouwde forensische wel-

zijnswerk een specifiek aanbod voor geestelijke gezondheidszorg in de gevangenen zelf te ontwikkelen. Het hulpverleningsaanbod moet zich vooral richten op ernstige psychische problemen en vormen van drugsverslaving die in gevangenen een ernstig probleem vormen. Deze hulpverlening moet zowel tijdens de detentie als daarna worden gegarandeerd.

Het creëren van alternatieve residentiële opvang en van behandelingsvormen voor geïnterneerden die ten onrechte in gevangenen verblijven, is in de eerste plaats een federale bevoegdheid. Op 1 januari 2005 is de financiering voor de opvang van geïnterneerden overgedragen van Justitie naar het Riziv. Zo wordt het gemakkelijker om de zorg voor die patiënten vanuit een behandelingsperspectief met het oog op hun gezondheid aan te sturen, ten nadele van een justitiële, bestraffende benadering. Momenteel wordt op federaal niveau een rapport opgesteld met daarin een concreet voorstel voor een aangepast zorgaanbod voor geïnterneerden, naargelang de graad van risico tot hervallen en daaraan gekoppeld de noodzaak van beveiliging. Wat de lage veiligheidsgroep van geïnterneerden betreft, wordt momenteel reeds één derde van de geïnterneerden opgevangen door de ambulante geestelijke gezondheidszorg. Als op termijn een volledig zorgcircuit voor gerechtelijke patiënten is uitgebouwd, zal men dit aantal kunnen verhogen tot tweederde uit de lage veiligheidsgroep.

– *Gezinsverpleging*

De minister deelt mee dat de federale overheid in 2001 verschillende pilootprojecten heeft gelanceerd: één daarvan was de psychiatrische gezinsverpleging voor kinderen en jongeren. Uiteindelijk startte dit project slechts op één plaats, namelijk in Geel waar men kon voortbouwen op de eeuwenlange ervaring van gezinsverpleging met volwassenen. De resultaten van dit project werden niet eenduidig positief geëvalueerd. Het bleek bijvoorbeeld niet gemakkelijk om gezinnen te vinden die geschikt waren voor de opvang van deze jongeren. Bovendien ontstond de vrees dat psychiatrische gezinsverpleging voor kinderen en jongeren een parallel categoriaal circuit zou worden, naast de gewone pleegzorg. Dat was zeker niet de bedoeling.

Na een evaluatie is onlangs beslist het project gezinsverpleging te stoppen en de inhoudelijke

meerwaarde op te nemen in een ander pilootproject, namelijk de outreaching. Met dit pilootproject wordt reeds op verschillende plaatsen geëxperimenteerd. Het gaat om een mobiel team dat vertrekt vanuit een kinderpsychiatrische of pediatrische afdeling van een ziekenhuis. Het zorgt voor intensieve begeleiding en steun in de thuissituatie of in een welzijnsvoorziening. Snel optreden voorkomt vaak ziekenhuisopnames. Op basis van de ervaring van de voorbije drie jaar zal het project in Geel zich specifiek toeleveren op ondersteuning van de pleegzorg en de bijzondere jeugdzorg voor acute problemen. Omdat de begeleidingsduur van deze outreachingsteams in principe beperkt is tot een tiental weken, moet worden gezorgd voor een goede samenwerking met de CGG's die bij verwijzing moeten kunnen instaan voor het voortzetten van de ambulante behandeling.

Samengevat wordt, op basis van de evaluatie van het federale pilootproject voor gezinsverpleging, voor kinderen en jongeren niet langer geopteerd voor een uitbreiding, maar wel voor een versterking van de meer ambulante behandeling van deze kinderen en jongeren in het algemeen en van de pleegzorg in het bijzonder.

– Witte vlekken in de geestelijke gezondheidszorg

Inzake de CGG's zijn er strikt genomen geen witte of blinde vlekken in het aanbod. Heel Vlaanderen is immers opgedeeld in werkingsgebieden die aan de CGG's werden toegewezen. Men spreekt daarom beter van regio's met een in verhouding tot het bewonersaantal relatief onderaanbod voor specifieke doelgroepen. In deze beleidsnota ligt – voor wat betreft de geestelijke gezondheidszorg – de algemene prioriteit bij de doelgroep kinderen en jongeren. Bij een mogelijke capaciteitsuitbreiding van de CGG's zal dus voorrang worden verleend aan die regio's met het zwakste zorgaanbod voor kinderen en jongeren. Daarbij zal echter ook rekening worden gehouden met het regionale zorgaanbod, dus ook met de beschikbare residentiële zorgcapaciteit. Vermits men op termijn het regionaal zorgaanbod via netwerken en zorgcircuits wil organiseren – daarover zijn werkgroepen met federale inbreng aan de slag gegaan –, zal ook wat de uitbreiding van het zorgaanbod betreft, voorzieningsoverschrijdend te werk moeten worden gegaan.

Hoofdstuk IX – Zorgverzekering

Vragen en opmerkingen van de leden

Mevrouw *Elke Roex* vindt het positief dat er gezocht zal worden naar alternatieve financiering van de zorgverzekering en dat er daarbij geen discriminatie tussen thuis- en mantelzorg zal zijn. Ze heeft namens haar fractie in de plenaire vergadering al gepleit voor een inkomensgerelateerde bijdrage en uitkering. Het baart haar dan ook zorgen dat de minister enkel spreekt van een zorgvuldige voorbereiding van de maximumfactuur. Als realisatie op vijf jaar is dat te pover. Er moet ook echt werk worden gemaakt van de maximumfactuur voor de zorg.

In Brussel is er een dubbel probleem in verband met de zorgverzekering. Vooreerst hebben de instellingen slechts één maand tijd gehad om zich aan te melden. Een heleboel instellingen hebben te laat gereageerd. Daarnaast was er ook een gebrek aan politieke wil.

Een tweede probleem is de aanmelding van de zorgbehoevenden. Heel wat mensen zijn niet aangemeld uit slechte wil maar omwille van slechte informatie. Er is veel onduidelijkheid over vermeende wachttijden in Brussel. Er is geen wachttijd voor diegenen die correct de bijdrage betalen vanaf 26 jaar. Zelfs sommige parlementsleden weten dat niet of geven een foute uitleg. Er is wel een straf tijd als men zijn dossier niet tijdig in orde brengt. Die verwarring moet weggewerkt worden. De regularisatie in Brussel moet goed onderzocht worden. Als de regel van de minister toegepast wordt, zullen er een aantal mensen een wachttijd van vijf jaar opgelegd krijgen omdat de informatiecampagne over de regularisatie nog niet gestart is. De wachttijd zou tijdelijk beperkt moeten worden voor mensen die zich alsnog in regel willen stellen. De spreker pleit niet voor een structurele verlaging van de wachttijd, maar wel voor een zeer tijdelijke regularisatie van zoveel mogelijk dossiers, desnoods met terugwerkende kracht.

Mevrouw *Greet Van Linter* vraagt wanneer de uitbetaling van de mantelzorg gelijkgesteld zal worden. Ook zij heeft het over het kleine aantal bicommunautaire bejaardentehuizen dat al aangesloten is bij de zorgverzekering en vraagt naar een-

talige voorzieningen, zowel rust- als ziekenhuizen, in Brussel.

De heer *Felix Strackx* vraagt of het half miljard euro dat intussen in het reservefonds van het Zorgfonds zit niet meer rendement kan opbrengen dan de huidige 3,5 procent. Voor dergelijk groot bedrag is dat te beperkt. Zal de minister een beter rendement betrachten?

De jaarlijkse dotatie is 99 miljoen euro, daarvan gaat 15 miljoen euro naar de werkingskosten van het systeem. Ook dat is zeer veel: een zesde van de jaarlijkse dotatie wordt besteed aan de instandhouding van het systeem. Kan de minister daar iets aan doen? De middelen van het reservefonds groeien jaarlijks. Tot welke omvang wil men dat fonds laten groeien? De minister heeft bij de begrotingsbesprekingen al gezegd dat het fonds vanaf 2010 stilaan zal beginnen te verminderen. Hoe heeft zij dat berekend? Bestaat er daarvoor een model?

De spreker is benieuwd naar de evolutie van de inkomsten- en uitgavenprognose van het Zorgfonds. Het was niet de oorspronkelijke bedoeling om het Zorgfonds te spijzen met jaarlijkse forfaitaire bijdragen. Het decreet voerde aanvankelijk een gedifferentieerde bijdrage en een gelijke uitkering in. De spreker stond achter dat idee. Hij is het ermee eens dat het niet eenvoudig zal zijn om indicatoren te vinden om de draagkracht te meten, maar raadt de minister af gebruik te maken van de WIGW-norm, omdat deze regeling niet waterdicht is.

De heer *Strackx* verzet zich niet tegen een regularisatie van al diegenen die geen bijdrage betaald hebben, mits een duidelijk onderscheid wordt gemaakt tussen Vlaanderen en Brussel. Deze maatregel is immers slecht toegelicht in Brussel. In Vlaanderen is de informatie wel goed verspreid. Wie daar niet betaald heeft, deed dat veelal bewust. Is het probleem dat deze mensen ambtshalve zijn aangesloten, maar nog geen premie hebben betaald? Of zijn ze zelfs nog niet ambtshalve aangesloten? De spreker suggereert iedereen die alsnog betaalt toch niet te bestraffen. De premie kwijtschelden voor iedereen die nog niet betaald heeft, zou een kaakslag zijn voor iedereen die wel betaald heeft. Kan minister *Vervotte* haar visie verduidelijken?

Een aantal mensen, inzonderheid grensarbeiders, hebben ten onrechte een bijdrage betaald. Krijgen zij de betaalde bijdragen terug?

Mevrouw *Vera Van der Borgh* wijst erop dat minister *Vervotte* naar alternatieven zal zoeken voor de verhoging van de jaarlijkse forfaitaire bijdrage aan de zorgverzekering. Tegelijk wil ze de discriminatie tussen de thuiszorg en de residentiële zorg wegwerken. Dat laatste kost uiteraard geld en de vraag is of beide doelstellingen samenhangen. Heeft de minister enig zicht op de kosten voor het wegwerken van de discriminatie?

Is het wel gerechtvaardigd om de uitsluiting uit het Vlaams Fonds van personen met een nummer op te heffen? Binnen het Vlaams Fonds heeft men immers de keuze tussen een residentieel verblijf en een PAB. De combinatie partieel thuis met partieel in een instelling kan vervangen worden door bijvoorbeeld een partieel PAB in combinatie met een erkenning voor een partieel residentieel verblijf.

De discriminatie tussen de psychiatrische patiënten moet worden opgelost. De Zorgverzekering kan zich beter concentreren op de chronische zieken. Deze doelgroep is zeker groot genoeg. Integratie met personen met een handicap is niet meteen haalbaar.

De maximumfactuur moet inderdaad grondig voorbereid worden. De Belgische ziekteverzekering is onder meer vanwege de maximumfactuur ontspoord. Eens de limiet van de maximumfactuur bereikt is, vallen voor sommigen alle remmen weg.

De heer *Tom Dehaene* is blij dat inzake de zorgverzekering de discriminatie tussen de thuiszorg en de residentiële zorg zal worden weggewerkt. Hij wil graag wat verduidelijking over de timing. Ook de kosten van het systeem moeten onder de loep worden genomen, zodat het eventueel kan worden bijgestuurd. Het kost de Christelijke Mutualiteit bijvoorbeeld jaarlijks 600.000 Belgische frank om de uitnodigingen te versturen om te betalen.

Dat de 206.000 niet-betalers gestimuleerd zullen worden om dat alsnog te doen, vindt de heer *Dehaene* zeer positief. Zij mogen echter niet als onwillig afgeschilderd worden: mensen die krap zitten kijken immers op zeer korte termijn. De OCMW's moeten hierbij ingeschakeld worden.

De heer *Felix Strackx* stipt hierbij aan dat in het decreet duidelijk bepaald is dat personen die verkeren in een behartigenswaardige situatie, vrijgesteld worden van het betalen van de premie. Het

volstaat dan ook dat het OCMW aan de zorgkas meldt dat de persoon in kwestie in een dergelijke positie verkeert.

De heer *Tom Dehaene* wijst erop dat niet iedereen die in een dergelijke positie verkeert, van die regeling op de hoogte is. Hij wijst er voorts op dat op lange termijn de reserve die er nu is, zal nodig zijn om de vergrijzing op te vangen. Hij vindt het nodig daar nu al over na te denken om niet met voldongen feiten te worden geconfronteerd.

Tot slot vraagt de heer *Felix Strackx* of de gecoördineerde tekst over de zorgverzekering aan de leden kan worden bezorgd.

Antwoorden van de minister

– Europese regelgeving, ten onrechte betaalde premies

De *minister* zegt dat wie in Vlaanderen of Brussel-Hoofdstad verblijft maar onderworpen is aan de sociale zekerheid van een andere lidstaat dan België, krachtens de Europese regelgeving niet kan worden verplicht tot aansluiting bij de Vlaamse zorgverzekering, noch zich vrijwillig kan aansluiten. Personen die in het verleden toch een bijdrage betaalden, kunnen die terugvorderen. De procedure daartoe werd beschreven in een ministeriële omzendbrief van 20 december 2004. In de praktijk zal de terugbetaling maximaal via geautomatiseerde weg verlopen aan de hand van gegevens die door het Vlaams Zorgfonds zullen worden opgevraagd bij de ziekenfondsen.

– Regularisatie

Er is enerzijds de schorsingsmaatregel waarbij een Vlaming voor elk jaar waarin de bijdrage niet correct werd betaald, gedurende vier maanden geschorst wordt van een uitkering vanaf het ogenblik dat hij of zij zorgbehoevend wordt en recht verkrijgt op deze uitkering. Anderzijds is er de wachttijd van vier maanden voor elk jaar waarbij een inwoner van het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad de bijdrage niet correct betaald heeft. Deze wachttijd gaat eveneens in vanaf het ogenblik dat de persoon zorgbehoevend wordt en een uitkering kan genieten. Beide maatregelen hebben hetzelfde resultaat. Men spreekt echter bij de Vlamingen van een 'schorsing' omdat deze personen steeds ambtshalve aangesloten zijn. Bij de inwo-

ners van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest is sprake van een wachttijd, omdat ze op het ogenblik van het niet-betalen van de bijdrage niet aangesloten zijn bij een zorgkas, gezien de ambtshalve aansluiting hier niet bestaat.

De regularisatie heeft geen betrekking op de periode van 5 jaar (vanaf 1 januari 2005) of 10 jaar (vanaf 1 januari 2006) waarin een inwoner van het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad onafgebroken aangesloten moet zijn bij een zorgkas alvorens hij of zij een aanvraag tot tenlasteneming kan indienen. Deze periode van onafgebroken aansluiting gaat in op het ogenblik dat iemand aansluit.

Een Vlaming die geen ledenbijdragen betaalt, wordt ambtshalve aangesloten. De regularisatie biedt geen vrijstelling voor de verschuldigde ledenbijdragen uit het verleden. Wie zich regulariseert, moet alle verschuldigde bijdragen betalen. Indien er problemen zijn in het kader van financiële draagkracht, is ondersteuning vanuit het OCMW mogelijk.

In de mogelijkheid tot inschakeling van het OCMW is voorzien in de regelgeving. Tijdens het eerste semester van dit jaar zal de wijze waarop de OCMW's bij een en ander worden betrokken, in overleg met de VVSG geëvalueerd worden in voorbereiding van de praktische uitvoering van de regularisatie.

– Gelijkschakeling tussen thuiszorg en residentiële zorg

De *minister* meldt dat het de bedoeling is om de gelijkschakeling tussen thuiszorg en residentiële zorg ongeveer in de helft van de legislatuur door te voeren. Indien het budgettair mogelijk is om de gelijkschakeling vanaf 1 januari 2006 te realiseren, krijgt dit zeker de voorkeur. Voor de gelijkschakeling van het bedrag thuiszorg/residentieel is 35 miljoen euro nodig op jaarbasis. De kostprijsberekening voor het wegwerken van overige discriminaties in de zorgverzekering, is nog in voorbereiding. De afweging met betrekking tot de meest opportune regeling moet nog worden gemaakt, op grond van een aantal inhoudelijke en budgettaire keuzes. Belangrijk is bijvoorbeeld dat er geen bijkomende discriminaties ontstaan binnen de doelgroep van personen met een handicap met een gelijkaardig profiel van zorgafhankelijkheid en -noden.

– Reservefondsen

De *minister* bevestigt dat de opbrengst van het reservefonds in 2003 3,5 percent bedroeg. Dit relatief lage rendement is een gevolg van het feit dat in de eerste tien maanden van 2003 de beschikbare financiële middelen belegd werden via plaatsingen op termijndeposito's en dat slechts vanaf 31 oktober 2003 een deel in obligaties werd belegd. Vanaf 26 november 2003 werd nog eens een deel in aandelen belegd.

De beschikbare geldmiddelen werden niet eerder in effecten belegd omdat het de uitdrukkelijke wens was van de vorige Vlaamse Regering om uitsluitend in effecten te beleggen van bedrijven die beantwoorden aan zeer hoge ethische normen. Zowel wat de bedrijfsobligaties als aandelen betreft, werd beslist dat enkel kon worden belegd in ondernemingen die voorkomen in het Ethibel-universum dat de hoogste ethische normen hanteert. Het uitwerken van deze beslissing heeft enige tijd in beslag genomen. Er is gezocht naar een beleggingsformule waarbij zeer hoge ethische normen verzoend werden met het beheer van de geldmiddelen als een goede huisvader, dit wil zeggen rekening houdend met gerechtvaardigde eisen inzake liquiditeit, solvabiliteit, rendement en risicospreiding. Op basis van een eerste raming, kan worden gesteld dat het financiële resultaat van de beleggingen in effecten voor 2004 tussen 7 en 7,5 percent zal liggen.

– Werkingskosten

De *minister* beklemtoont vooreerst dat de 15 miljoen euro werkingskosten voor het systeem, moeten worden gepositioneerd ten aanzien van het geheel aan werkingsmiddelen. Dit geheel aan werkingsmiddelen bedraagt in 2005 ruim 192 miljoen euro: 99 miljoen euro uit de dotatie algemene middelen en 93 miljoen euro vanuit de inning van de ledenbijdragen. In 2005 zal in voorbereiding van een definitief subsidiebesluit voor de zorgkassen voor de jaren 2006 en volgende, een algemene evaluatie gebeuren van de werkingskosten voor de acht zorgkassen.

Zij wijst er voorts op dat de werkingskosten de voorbije jaren niet zijn toegenomen, ondanks het stijgende aantal dossiers tenlastenemingen ten gevolge van gewijzigde regelgeving, onder andere de uitbreiding met O- en A-forfaits in de residentiële zorg. In het kader van de subsidiekosten die

gerelateerd zijn aan de indicatiestellingen, zal in de toekomst een vereenvoudiging worden doorgevoerd voor situaties met een degeneratief ziektebeeld, waardoor het aantal indicatiestellingen en de hieraan verbonden kosten kunnen verminderen.

Bij ongewijzigd beleid zal vanaf 2007 het reservefonds worden aangewend. De Vlaamse Regering zal dit naar aanleiding van de meerjarenbegroting bespreken.

Hoofdstuk X – VIPA

Vragen en bedenkingen van de leden

Mevrouw *Elke Roex* is voorstander van de samenwerking van de budgettaire achterstand bij het VIPA en pleit voor flexibilisering en vereenvoudiging van de regelgeving. Een Brussels dossier over een lokaal dienstencentrum werd positief beoordeeld maar moet zeven jaar wachten op geld. Voor dergelijke gevallen moeten oplossingen gezocht worden.

De heer *Felix Strackx* merkt op dat het VIPA-budget ondermaats is en over een tiental jaar voor zware problemen dreigt te zorgen. Moet er niet gezocht worden naar alternatieven? Bevak is voor de spreker geen optie gezien het beperkte succes ervan. Onder welke vorm wil minister Vervotte PPS mogelijk maken?

Mevrouw *Vera Van der Borgh* wijst erop dat het VIPA met een chronisch tekort aan financiële middelen kampt. De aanvragen van de voorzieningen overschrijden ruimschoots de mogelijkheden. Daarnaast is de administratieve last te zwaar en verloopt de besluitvorming op een ondoorzichtige manier.

De spreekster heeft vragen bij het nut en de kosten van de zorgstrategische planning. Op zich is het geen slechte zaak dat de instellingen moeten nadenken over hun investeringen op lange termijn, maar omdat elke opeenvolgende minister andere accenten legt, beantwoorden de geplande investeringen vaak niet meer aan de doelstellingen van de nieuwe minister.

Een zorgstrategisch plan is zodanig omslachtig dat de instellingen bijna genoopt zijn zich te laten begeleiden. De VLD vraagt of de Vlaamse admi-

nistratie de procedures niet kan verduidelijken en vereenvoudigen zodat instellingen dat plan alleen kunnen opstellen. De Vlaamse administratie Welzijn kan voor begeleiding zorgen door voldoende informatie te verspreiden op haar website.

Alternatieven vinden zal niet evident zijn, maar de spreekster is ingenomen met het feit dat de minister zelf aankondigt naar alternatieven te willen zoeken. Ze vraagt of er al is nagedacht over financiering op basis van het aantal ligdagen. De spreekster is alvast bereid mee na te denken.

Investeringsmiddelen die niet gebruikt worden om te investeren, moeten volgens mevrouw Van der Borgh teruggevorderd kunnen worden. Dat is tot nogtoe nooit gebeurd, maar het Sint-Pietershospitaal in Leuven kan de ultieme testcase worden. Overweegt men de ongebruikte middelen terug te vorderen? De VLD wil bovendien een zekere aansprakelijkheid leggen bij de leidende ambtenaar van het VIPA bij vervreemding of herbestemming van gesubsidieerde goederen.

De heer *Tom Dehaene* vindt dat het VIPA grondig geëvalueerd moet worden, en dat de gedane suggesties in overweging moeten genomen worden. In 2003 werden er met het VIPA 20 projecten gerealiseerd: 3 nieuwe rusthuizen en 17 verbouwingen. Dit is lang niet genoeg om de vergrijzing op te vangen. Hij gelooft persoonlijk wel in de Bevak-formule. Voor de serviceflats heeft die formule niet de verwachte resultaten opgeleverd, maar daar kunnen wel lessen uit worden getrokken. Die piste mag zeker niet zonder meer worden verlaten. Ook PPS is immers geen toverformule: dat kan enkel voor echt grote projecten, zoals ziekenhuizen, interessant zijn, maar niet voor rusthuizen of serviceflats. Is al bekend wanneer die formules van naderbij zullen kunnen worden bekeken?

Antwoorden van de minister

– *Wachlijst*

De *minister* zegt dat de reële wachttijd op dit ogenblik 3 jaar is in de ouderensector en 2 jaar in de ziekenhuissector. Dit betekent dat wie zijn dossier indiende in 2002 of 2003, nu bovenaan de wachlijst staat voor toekenning van een subsidiebelofte. Door de grote instroom aan technisch-financiële plannen in 2003 en vooral 2004, loopt deze wacht-

tijd inderdaad op tot ongeveer 5 jaar. Vele initiatiefnemers rekenen echter vanaf het moment dat ze hun zorgstrategisch plan indienen, maar vergeten dat ze zelf de timing beheersen tussen de fase van goedkeuring van het zorgstrategisch plan en het moment van definitieve toekenning van de subsidiebelofte. Initiatiefnemers nemen vaak 1 tot 2 jaar de tijd om hun technisch-financieel plan in te dienen.

Niemand zal natuurlijk ontkennen dat de wachtlijst aangroeit en onnatuurlijk lange wachttijden creëert. Daarom is in het regeerakkoord het engagement aangegaan om enerzijds de budgetten te verhogen en anderzijds te zoeken naar alternatieve financiering.

– *Alternatieve financiering, PPS*

De *minister* meldt dat op het eindrapport van de expertencommissie nog altijd wordt gewacht. Door personeelwisselingen bij het secretariaat van de commissie kon dat rapport blijkbaar nog niet eerder worden afgewerkt. In die nota zullen zeker enkele denksporen worden aangereikt die reeds helemaal of toch minstens gedeeltelijk op hun haalbaarheid zijn getoetst.

Er zijn ook al diverse contacten gelegd met experts inzake PPS, Bevak en andere alternatieve financieringsmogelijkheden. Belangrijk hierbij is telkens opnieuw na te gaan wat de impact is van het alternatief op het budget van de Vlaamse overheid, zoals ESR-neutraliteit, debudgettering enzovoort.

De *minister* is ervan overtuigd dat PPS niet alleszalmakend is, maar wil dit alternatief ook een eerlijke kans geven om zijn deugdelijkheid te bewijzen. In elk geval zal PPS alleen haalbaar zijn in de ziekenhuissector, vermits de budgetten per definitie voldoende groot moeten zijn. Zij heeft de intentie om tegen midden 2005 een aantal concrete voorstellen te formuleren voor één of meerdere pilootprojecten, zowel in de ziekenhuis- als de ouderensector.

– *Zorgstrategische planning*

De zorgstrategische plannen bevatten als belangrijk onderdeel een luik waarin de initiatiefnemer zijn visie op de regio kenbaar maakt en aantoonst hiervoor het nodige overleg te hebben gevoerd met andere relevante actoren. In deze context kon

worden vastgesteld dat samenwerking tussen de voorzieningen één van de belangrijkste randvoorwaarden is om tot een cliëntgerichte hulp- en dienstverlening te komen. Daarnaast is de *minister* ervan overtuigd dat binnen een context van schaarse middelen het samenwerken een evident instrument is om effectiever en efficiënter met de beschikbare middelen om te gaan. Zij wil de schaarse middelen investeren waar er voor de cliënt de grootste meerwaarde wordt bereikt.

Wat wel een terecht aandachtspunt is geworden, is de termijn waarbinnen dit alles zich afspeelt. Vermits de initiatiefnemers wordt gevraagd om 10 jaar vooruit te kijken, moet het ook mogelijk zijn om inderdaad binnen deze termijn en bij voorkeur sneller een bouwdoos te realiseren. De minister is ervan overtuigd dat het instrument van de zorgstrategische planning los moet worden gezien van bouwwerken. Het is het begin van elk zorgverhaal en moet dus eigenlijk ook gebruikt kunnen worden voor planning, programmering en erkenning. Deze optiek zal structureel ook vertaald worden zodra het BBB wordt uitgevoerd.

De voorzieningen worden sinds 1998 doorheen de volledige procedure begeleid door accountmanagers: één voor de zorgstrategische fase en één voor de technisch-financiële fase. Op basis van deze contacten - die zo frequent kunnen zijn als de initiatiefnemer zelf aangeeft - moet het mogelijk zijn om zonder begeleiding van consultants een zorgstrategisch plan op te maken.

– Terugvordering van VIPA-middelen

De *minister* wijst erop dat door mevrouw Van der Borgh in verband met het UZ Sint-Pieter in Leuven, werd gewaagd van een unieke kans om VIPA-middelen terug te vorderen. Inmiddels is gebleken dat haar fractieleidster daar anders over denkt. In de regelgeving van het VIPA is ingeschreven dat de subsidies worden teruggevorderd indien de bestemming van het gesubsidieerde goed wordt gewijzigd zonder toelating van de functioneel bevoegde minister. In tegenstelling tot wat de situatie laat vermoeden, wordt hier wel degelijk nauwlettend op toegezien. Vermits de initiatiefnemers dit ook weten, houden ze er bij hun plannen ook systematisch rekening mee. Dit betekent concreet dat ze ofwel de vervreemding of herbestemming van het

gesubsidieerde goed uitstellen tot na de afschrijvingsperiode, ofwel inderdaad toelating vragen aan de functioneel bevoegde minister. Daarom zijn er tot nu toe nog geen terugvorderingen geweest.

– Verhouding tussen nieuwbouwprojecten en verbouwingen

De *minister* bevestigt dat er momenteel meer verbouwingen dan uitbreidingen zijn. Dat heeft te maken met het first-in-first-out-principe. Om een extra impuls te kunnen geven, wordt onderzocht welk effect het zou hebben op de wachtlijst als projecten voor uitbreiding een hogere prioriteitscode krijgen dan projecten voor de vervanging van een bestaand aanbod. Zo kan er misschien voor gezorgd worden dat er meer middelen van het VIPA naar uitbreiding gaan, in plaats van naar projecten voor vervanging van bestaande infrastructuur, die immers niet voor nieuwe capaciteit zorgen.

De heer *Tom Dehaene* vindt dit een zeer interessant denkspoor. Er moeten echter worden opgelet dat de situatie niet omslaat naar het andere uiterste, zodat er alleen nog aandacht is voor nieuwe projecten. Het kan niet de bedoeling zijn dat oudere projecten geen middelen meer krijgen om aan de minimale vereisten te kunnen blijven voldoen. Dat is een evenwichtsoefening, waarbij rekening moet worden gehouden met de beperkte middelen.

De *minister* beaamt dat dit een grote uitdaging is. Er kan natuurlijk worden vastgehouden aan het first-in-first-out-principe, wat het meest objectieve is aangezien er geen discussie over mogelijk is, maar daarbij bestaat het risico dat niet meer kan worden gemoduleerd wat er vandaag is. Het laat niet toe in te spelen op de eigenlijke noden. Gezien de uitdagingen die er zijn, moet worden gestreefd naar criteria. Het moeilijke is dat er dan een appreciatie moet worden gemaakt. Dat zal ongetwijfeld nog voor discussies zorgen.

Hoofdstuk XI – Kwaliteitszorg

Opmerkingen van de leden

De heer *Felix Strackx* vindt het positief dat het decreet inzake kwaliteitszorg, waar blijkbaar iedereen achter staat, zal worden uitgevoerd.

Mevrouw *Vera Van der Borgh* is van oordeel dat de overheid de indicatiestelling niet genoeg controleert. Van de eerste dag af moet een controlemechanisme uitwassen vermijden.

De heer *Kurt De Loor* meldt dat uit onderzoek in Nederland bleek dat de kwaliteit van 80 procent van de verzorgingstehuizen ondermaats is, en dat hierover voor Vlaanderen geen coherente gegevens bestaan. De gegevens die er wel zijn kwamen binnen via een klachtenlijn. Er blijken alvast heel wat klachten te zijn in Vlaanderen. De vraag is dan ook hoe de minister reageert op de alarmerende signalen uit Nederland. Zijn er globale rapporten in de maak over de kwaliteit in de instellingen? Hoe denkt de minister de mistoestanden in Vlaanderen bij te sturen?

Antwoorden van de minister

De *minister* zegt dat zij de bezorgdheid deelt voor een efficiënte en effectieve monitoring van de kwaliteit van de zorg die door de zorgvoorzieningen verstrekt wordt. Wat als kwaliteitsvolle zorg- of dienstverlening moet worden beschouwd, is niet eenvoudig of eenduidig te definiëren. In de beleidsvelden werd daar op een eigen aangepaste manier invulling aan gegeven. Kind & Gezin formuleerde bijvoorbeeld een aantal basiseisen, waarover de door hen erkende voorzieningen moeten rapporteren in een kwaliteitshandboek dat bij een inspectie klaar moet liggen.

Voor de gehandicaptensector werd dan weer een overleggroep samengesteld die onder meer als opdracht had minimale kwaliteitseisen te operationaliseren, en de minimale elementen van het kwaliteitssysteem, de kwaliteitsplanning en het kwaliteitshandboek te bepalen. Deze werkgroep werkte 41 sectorspecifieke minimale kwaliteitseisen, SMK's, uit waaraan elke erkende voorziening moet voldoen. Elke doelgroep heeft dus een aantal minimale kwaliteitseisen geformuleerd.

Aan ziekenhuizen werden een aantal kwaliteitsthema's opgelegd waarvoor een meerjarenactieplan moet worden opgesteld. Over het actieplan zelf en de resultaten ervan moet jaarlijks gerapporteerd worden aan de administratie Gezondheidszorg via het elektronisch IZAG- en IPAG-systeem. Aan deze thema's zijn indicatoren gekoppeld. Een rapport met een eerste integratie van de resultaten van

de kwaliteitszorg in de gezondheidszorgvoorzieningen werd door minister Vogels voorgelegd aan het Vlaams Parlement op 30 april 2003.

De eisen die aan welzijnsvoorzieningen werden opgelegd, werden omschreven als "minimale kwaliteitseisen" en werden opgesteld in overleg met relevante actoren in de sector. Ondertussen worden gelijkaardige rapporteringseisen opgelegd en gevolgd door de Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg.

Het nieuwe kwaliteitsdecreet integreert de twee kwaliteitsdecreten voor de welzijns- en gezondheidsvoorzieningen in één geharmoniseerd decreet. De overheid zal voor de kwaliteit van de welzijnszorg en de kwaliteit van de gezondheidszorg voortaan eenzelfde filosofie hanteren en een gelijkwaardige vorm van toezicht uitbouwen.

Op dit moment verzamelt de administratie Gezondheidszorg de resultaten van de kwaliteitsmetingen van de algemene ziekenhuizen via het IZAG-rapporteringssysteem. In een nieuwe bevraging van de psychiatrische ziekenhuizen wordt later voorzien. Het kwaliteitshandboek blijft een basisdocument voor de inspectiebezoeken door de administraties Gezondheidszorg en Gezin en Maatschappelijk Welzijn.

De uitwerking van het kwaliteitsdenken in het welzijns- en gezondheidsdomein is een evenwichtsoefening waarbij met drie elementen rekening moet worden gehouden. Het begrip kwaliteit moet enerzijds zo ruim mogelijk begrepen worden, en zeker verder gaan dan het strikt formeel voldoen aan eisen inzake erkenning en subsidiëring. Het moet ook zachte componenten bevatten, zoals klantentevredenheid en de mate waarin patiënten en cliënten zich respectvol behandeld weten. Anderzijds moet het aantoonbaar en meetbaar zijn.

Het moet ook mogelijk blijven om de concrete vertaling van kwaliteit in normen en eisen sectorspecifiek te maken. Ook moeten de gegevens op een hoger aggregatieniveau geïntegreerd kunnen worden, zodat inzicht kan worden verkregen in algemene trends en evoluties inzake de kwaliteit van de zorg, en daarover kan worden gerapporteerd.

De overheid wil niet te bevoogdend optreden. De voorzieningen zelf hebben reeds heel wat denk- en veldwerk verricht. Toch heeft de overheid de taak

toe te zien op de kwaliteit die door de door haar erkende en gesubsidieerde voorzieningen verstrekt wordt. Het kwaliteitsdenken bracht een kentering op gang. Samen met het opleggen door de overheid van kwaliteitszorg in de voorzieningen, werd werk gemaakt van een daadwerkelijke responsabilisering van het werkveld, wat een uitdaging is voor de diverse sectoren, en van een vraag tot deregulering, wat een opdracht is voor de overheid.

In dialoog met de partners op het werkveld wordt voortdurend naar een goed evenwicht gezocht tussen deze drie elementen, om te komen tot de meest kwaliteitsvolle zorg.

Hoofdstuk XII – Vrijwilligerswerking

Er worden geen opmerkingen geformuleerd.

Hoofdstuk XIII – Meer Vlaanderen: meer wel-zijn

Volgens de heer *Felix Strackx* is dit het belangrijkste hoofdstuk van de beleidsnota. Hij dringt aan op een concreter en krachtiger houding.

De heer *Bart Caron* zegt dat volgens zijn fractie enkele belangrijke stappen moeten worden gezet op het vlak van de verdeling van de bevoegdheden tussen Vlaanderen en de federale overheid. Dit heeft niets te maken met meer Vlaanderen, maar alles met meer Welzijn. Domeinen als kinderopvang, ouderenbeleid en gehandicaptenbeleid zijn extreem complex en kampen met grote problemen. De heer Caron vindt dat met Wallonië overlegd moet worden en dat op defederalisatie moet worden aangestuurd. Hij wijst op de noodzaak van het pro-actief denken. In de plenaire zitting heeft hij net voor de kerstvakantie nog gevraagd hoe Vlaanderen zal omgaan met het door de federale overheid gehalveerde budget voor de psychiatrische dagcentra en hoe het deze functies zal invullen na een overheveling. Vlaanderen moet desnoods zijn verantwoordelijkheid nemen, niet om politiek te scoren, maar om het welzijn te verbeteren.

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* gaat hier helemaal mee akkoord en verwijst meteen ook naar de raakvlakken tussen Welzijn en Justitie. Bijkomende defederalisering is inderdaad geen communautair spel, maar een zaak van goed beleid. Het gaat immers om een tegemoet komen aan tekorten en

om coherente bevoegdheidspakketten. De voorbije 5 jaar heeft men dat wat laten liggen. Het is dan ook goed dat alle consequenties nu zullen worden bekeken en berekend, zodat er duidelijkheid is over de middelen en de uitgaven. Desnoods moet er binnen de Vlaamse Gemeenschap een discussie plaatsvinden over de prioriteiten.

De spreekster vraagt tegelijk ook een goede toepassing in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Zij steunt de minister daar volledig in haar ambitie.

De verslaggever,

De voorzitter,

Bart CARON

Luc MARTENS